LETO XVI., ŠTEV. 286 LJUBLJANA, SOBOTA, 10. DECEMBRA 1955 PRVA IZDAJA Cena 10 din

SLOVENSKI Poročevalec

Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje slov. poročevalca Direktor: Rudi Janhuba — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Za tisk odgovarja Franc Plevel — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 23-522 do 23-526 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20 463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tek. r 60 KB 5-Z-367 — Mesečna naročnina 200 dinarjev

VTISI IZ ADIS ABABE PRED PREDSEDNIKOVIM PRIHODOM

Adis Ababa v pričakovanju

Zadnje priprave za sprejem jugoslovanskega predsednika — »Galeb« se približuje etiopskim vodam — V prestolnici bo parada vojaških enot — Pričakujejo plodne razgovore med najvišjima državnikoma

Od stalnega dopisnika »Politike« in »Slovenskega poročevalca«

Adis Ababa, 9. dec. (Kablogram). Predsednik Tito bo v Adis Ababi našel pomlad. Sonce krasno sije in vreme je zelo ugodno. Sedaj je v Etiopiji takoimenovane suho obdobje, ki traja nekaj mesecev, za razliko od deževnega obdobja, ki se začne v oktobru in v katerem se Adis Ababa vsak dan nekolikokrat okoplje v tropskem nalivu. Glavna težava za obiskovalca glavnega mesta Etiopije je višina skoraj 2500 metrov. Potrebna sta dva, trije dnevi, da se organizem privadi, pred tem pa človeku včasih zastane dih in je zelo zaspan. Etiopci zaključujejo priprave za sprejem jugoslovanskega predsednika. Mesto se olepšuje, oblači v praznično obleko. V predmestju je videti vojaške enote, ki vadijo paradni korak za parado, ki bo prirejena v čast visokemu jugoslovanskemu gostu. Po starem novinarskem pravilu sem vprašal nekaj taksi-šoferjev za Titov obisk. Vsi so vedeli, da pride, in vsak je našel nekaj toplih besed za njšo državo. Očitno je, da pripravlja Adis Ababa Titu prisrčen sprejem — izraz prijateljstva med obema državama, ki ga je brez dvoma mogoče nadalje poglobiti.

Medtem seka »Galeb« valove Rdečega morja in se približuje etiopskim vodam. Govoril sem z državnim svetnikom Jovom Kapičičem, ki je pravkar prispel z »Galeba«. Dejal mi je, da je na ladji odlično razpoloženje in da predsednik Tito in člani njegovega spremstva z velikim zanimanjem pričakujejo obisk Etiopije in razgovore, ki jih bodo imeli ob tej priložnosti s cesarjem Selassijem. Tu računajo, da bo »Galeb«, če bo plul z isto brzino kakor doslej, prispel konec tega ali najkasneje v začetku naslednjega tedna v pristanišče Asab ob Črnem morju. Tu bo Tito stopil na ozemlje prijateljske Etiopije. Sprejela ga bo uradna delegacija etiopske vlade.

Nato bo Tito s spremstvom krenil verjetno z avtomobili v glavno mesto Etiopije. Pot do Asaba do Adis Ababe je dolga blizu 900 km in pelje najprej skozi Danakilsko pustinjo, nato pa preko planinskega masiva, ki se vzpenja da 3000 m in še več. Potovanje bo verjetno precej naporno in bo trajalo dva do tri dni, kajti poti v Etiopiji niso v najboljšem stanju. Spali bodo pod šotori. V Danakilski pustinji je velika vročina. To je popolnoma divje področje, na katerem živi precej bojevito pleme Danakilcev-nomadov, ki se pečajo z živinorejo ter so na najnižji stopnji civilizacije.

Ob prihodu v Adis Ababo bo sprejel Tita cesar Haile Selassie in najvišji etiopski dostojanstveniki. Naslednje dni si bo Tito s spremstvom verjetno ogledal Adis Ababo, njene kulturne spomenike, prisostvoval svečanim sprejemom, ki bodo prirejeni v čast prvega evropskega državnega voditelja, ki je obiskal etiopsko glavno mesto, gledal parado etiopskih enot in obiskal bolnico St. Paul, ki jo vodijo jugoslovanski zdravniki. Pričakujejo, da bo predsednik Tito v spremstvu cesarja Haile Selassia nato obiskal nekatere pokrajine v notranjosti Etiopije, da bi spoznal to deželo, ki se z velikimi napori dviga iz skrajne zaostalosti. Po povratku, to je proti koncu 14-dnevnega obiska, bo Tito s spremstvom obiskal Eritrejo in nato z »Galebom« nadaljeval pot proti Egiptu.

Pričakujejo, da bodo razgovori Tito-Selassie obsegali tri skupine vprašanj: Izmenjana bodo mnenja o svetovnih problemih in politiki kocksistence, govorili bodo o poglobitvi jugoslovansko-etiopskega sodelovanja in prijateljstva in proučili bodo probleme razširitve gospodarskega sodelovanja med obema državama.

Djuka Julius

Edvard Kardelj namestnik predsednika republike

Beograd, 9. dec. Predsednika republike Josipa Broza Tita bo med njegovo odsotnostjo zaradi obiska v Etiopiji in Egiptu nadomestoval podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj.

Josip Vidmar ponovno izvoljen za predsednika Akademije znanosti in umetnosti

Ljubljana, 9. decembra. Danes dopoldne je bila v prostorih Akademije generalna skupščina Slovenske Akademije znanosti in umetnosti, ki je ob poteku dosedanjega mandata za svojega predsednika ponovno izvolila Josipa Vidmarja.

Prvi etiopski veleposlanik v Jugoslaviji

Beograd, 9. dec. (Jugopress). Jugopress je zvedel, da je za prvega etiopskgea veleposlanika v Jugoslaviji imenovan Gabre Neskel Kiflegzi, dosedanji namestnik obrambnega ministra Etiopije. Veleposlanik Kiflekzi je bil prej na položaju poslanika v Indiji in Švedski ter generalnega direktorja oddelka za Ameriko pri zunanjem ministrstvu. Pričakujejo, da bo etiopski veleposlanik prevzel svojo novo dolžnost po vrnitvi predsednika Tita z obiska v Etiopiji.

»GALEB« SE VEDNO BOLJ PRIBLIŽUJE ETIOPIJI

Novo obdobje zvez

Predsednik Tito prihaja v Etiopijo kot borec za dejavno mednarodno sodelovanje — Etiopija je v OZN vedno lahko računala s podporo Jugoslavije — Odpira se novo obdobje zvez

Na »Galebu«, 9. dec. Posebni dopisnik Tanjuga poroča: Le še kratka doba nas loči od časa, ko bo predsednik FLRJ Josip Broz Tito stopil na etiopsska tla. Z obiskom v tej neodvisni afriški državi, katere preteklost z marsičem spominja na zgodovino jugoslovanskih narodov, polno bojev za samostojno življenje in razvoj, prihaja predsednik Tito v Etiopijo ne le kot vodja prijateljske države, pač pa tudi kot najvidnejši borec za dejavno mednarodno sodelovanje, idejo, ki se v svetu čedalje bolj uveljavlja v dejanskih stvaritvah in se moralno-politično krepi.

Kakor izjavljajo v poučenih krogih, bo Titov obisk, če ga gledamo v okviru jugoslovansko-etiopskih zvez, nedvomno nadaljnja spodbuda mednarodnemu sodelovanju, ki se v raznih oblikah že precej uspešno razvija. Da so politični in tvarni pogoji za sodelovanje zelo ugodni, se jasno vidi iz uspehov, ki so bili doseženi v zadnjih treh letih in pol, odkar so bili navezani diplomatski stiki med državama. Navzlic zemljepisni oddaljenosti so sadovi tega sorazmerno kratkega obdobja zelo bodrilni. Že avgusta 1953 je bil sklenjen sporazum o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju. Različnost družbenih sistemov ni bila v oviro iskanju skupnega jezika tako v medsebojnem sodelovanju kot v vrsti vprašanj mednarodne dejavnosti. Etiopija je v OZN vedno lahko računala s podporo Jugoslavije, če je šlo za obrambo njenih pravic in upravičenih zahtev. Pogosti medsebojni obiski delegacij so bili več kot samo izraz dobre volje, ker so omogočili boljše spoznavanje in zbližanje. Etiopski cesar Haile Selassie je želel osebno spoznati Jugoslavijo in od njegovega obiska julija lani prežemajo zveze med Etiopijo in Jugoslavijo nov duh in nove praktične uresničitve. Etiopci so se kaj hitro zavedli, da imajo v Jugoslaviji prijatelja, državo, ki je voljna podpreti njihov razvoj, hkrati pa tudi prijateljsko državo, katere politika se v dejanjih opira na načela enakopravnega sodelovanja, nevmešavanja v notranje zadeve in spoštovanje suverenost ter neodvisnosti drugih držav.

S prihodom Tita v Etiopijo se končuje poglavje iskrenih zvez in odpira novo, ki bo, kakor je ugotovilo več svetovnih listov, pomembno po svojem zgodovinskem vplivu na mednarodni položaj. Ponovno srečanje predsednika Tita s cesarjem Hailem Selassijem po svojem pomenu presega okvir zvez med državama. Spričo podobnosti pogledov na vrsto mednarodnih problemov se mnogi nagibajo k mnenju, da je treba bistvo tega T-A tovega zgodovinskega poslanstva in njegov pomen obravnavati predvsem s širšega, mednarodnega stališča. Titov obisk prinaša v mednarodni položaj popolnoma novo prvino, saj je to pot prvič, da prihaja poglavar evropske države na obisk v Etiopijo, in prvič, da dela evropska država v tesni zvezi z neodvisno afriško državo. Če gledamo na Titov obisk in razgovore, ki jih bo imel v Etiopiji, iz te perspektive, in če imamo pred očmi Titove koncepcije o miroljubnem sožitju, tedaj nam postane jasno, da so utemeljeni sklepi, da bo najnovejše poslanstvo poglavarja jugoslovanske države nov prispevek k utrditvi miru in zmagi ideje o dejavnem mednarodnem sodelovanju.

V odgovor na vprašanje časopisa »Etiopian Herald« je dal predsednik Tito pomembno izjavo, ko je poudaril, da ima afriška celina čedalje važnejšo vlogo v mednarodnih vprašanjih.

Stiki Jugoslavije z narodi afriške celine, ki postaja na mednarodni pozornosti čedalje pomembnejši činitelj, so značilno dejstvo današnjega mednarodnega položaja, v katerem zagovorniki mirnega razvoja in neodvisnosti s svojo dejavnostjo utrjujejo plemenita načela Združenih narodov.

Zato ni čudno, da v glavnem mestu Etiopije pričakujejo Titov obisk z nestrpnostjo in zanimanjem. Ta obisk bo vsekakor še bolj zbližal dve narodnosti, ki ju družijo ideali neodvisnosti.

PROCES V VIDMU SE NADALJUJE

Šovinistična obravnava

Razprava proti partizanom razpihuje sovraštvo do naprednih elementov — Desničarski tisk izkorišča priložnost za napade na Jugoslavijo

TRST, 9. dec. (Po tel.) Danes se je v Vidmu nadaljeval insceniran proces proti 6 partizanom, katere so obtožili, da so za časa borbe justificirali 11 fašistov. Začeli so z zaslišavanjem številnih razbremenilnih prič, ki pripovedujejo o grozodejstvih, ki so jih počenjali fašisti. Kot priče nastopajo tudi osebe, ki niso bile partizani. Proces se še vedno nadaljuje.

Inscenirani procesi proti bivšim partizanom v obmejnih pokrajinah, ki so sedaj na programu v Vidmu in Trstu, mečejo čudno luč na italijansko justico. V Vidmu se nadaljuje proces proti 6 partizanom iz Furlanije, v Trstu pa bi se moral danes nadaljevati proces proti bivšim partizanom Josipu Sancinu iz Doline in Rihardu Svetini, ki so ju postavili na zatožno klop, ker sta septembra 1943 aretirala nekega fašista. Proces je bil odložen na 19. december, ker je bil predsednik sodišča nerazpoložen.

Tukajšnji desničarski tisk izkorišča te procese za razpihovanje sovraštva proti vsem tistim, ki so se borili in se še bore za prijateljsko in enakopravno sodelovanje med narodi. Italijanska justica ni s temi procesi opogumila samo tistih krogov, ki so proti pomirjenju, temveč je dala možnosti tudi bivšim fašistom, ki sede v raznih uredništvih, kot n. pr. »Messaggero Veneto« v Vidmu, možnost, da so se lahko ponovno razpisali v jeziku »fojb«, jeziku sovraštva, za katerega je človek mislil, da v sedanjem novem ozračju pomirjenja po rešitvi tržaške krize in splošnem popuščanju mednarodne napetosti ne bo več mesta v stolpcih italijanskega tiska. Toda žal ni tako. Ta tisk napada Jugoslavijo zato, ker se od tam slišijo ogorčeni protesti proti pojavom, ki so očitni poskus preprečevanja nadaljnjega sodelovanja in poglabljanja prijateljstva z Jugoslavijo. Tukajšnji napredni krogi poudarjajo, da je že gonja, ki se je začela s temi procesi, ponoven dokaz, da italijanska justica pomaga tistim činiteljem, ki bi radi zavrli sedanji ugodni razvoj odnosov med Italijo in Jugoslavijo. V teh krogih zato poudarjajo, da morajo italijanski odgovorni krogi v interesu nadaljnjega poglabljanja sodelovanja z Jugoslavijo najti način, da se odstranijo in preprečijo taki nezdravi pojavi, ki zastrupljajo dobre medsebojne odnose.

S. L.

KONEC SPLOŠNE DEBATE O RAZOROŽITVI V POLITIČNEM ODBORU

Mates o razorožitvi

Poročilo o debati v pododboru vzbudilo precejšnje razočaranje — Atomska vojna ne bi škodovala samo vojskujočim se državam, ampak vsemu človeštvu — Treba je spoštovati načrte, katerih smoter je utrditev varnosti v svetu

NEW YORK, 9. dec. (Tanjug). Splošna debata o razorožitvi, ki se je začela 30. novembra, se je sinoči končala. Politični odbor bo sedaj začel razpravljati o več resolucijah in amandmajih, predloženih med debato. Sredi prihodnjega tedna bo verjetno sprejel končni sklep o tem važnem vprašanju.

Vodja jugoslovanske delegacije veleposlanik Mates je v razpravi poudaril, da je poročilo o debati v pododboru za razorožitev vzbudilo precejšnje razočaranje, saj ne govori o nikakih dokončnih in operativnih sporazumih. Na poročilo je treba gledati s stališča, če so uspehi, doseženi med letošnjimi razgovori, olajšali ali otežkočajo nadaljevanje poti, ki naj drži k sporazumu o razorožitvi.

Pomen varnosti je danes zelo narasel saj gre za življenjsko vprašanje, za nevarnost, da bi prišlo do atomske vojne z vsemi njenimi posledicami, ki bi škodovale ne samo vojskujočim se državam, pač pa vsemu človeštvu. Mislim, da sem zelo blizu resnici, če pravim, da je na svetu mogoča trajna varnost samo, če ne bo med državami takšnih mednarodnih spopadov in napetosti.

Govoreč o prizadevanju za utrjevanje zaupanja med državami, je Mates dejal, da bi morali spoštovati načrte, katerih smoter je utrditev varnosti na svetu. Kot primer je navedel znani Eisenhowerjev načrt, rekoč, da ta načrt v debati o razorožitvi ni povzročil posebnih težav. Zdi se mi, da je glavna težava v tem, kako izvesti ta načrt spričo nasprotujočih si mnenj. Menim pa, da bi bilo mogoče zbližati tudi ta stališča, je pripomnil Mates. Sleherni poskus, da bi skušali razorožitev in mednarodno varnost doseči s preglasovanjem, je po moji sodbi obsojen na neuspeh. Napredek v razorožitvi je povezan z rešitvijo tistih vprašanj, ki so v zvezi z nadzorstvom in inspekcijo.

Novi predlogi predsednikov vlad štirih velesil, ki so bili predloženi minulo poletje v Ženevi, bi utegnili, kakor je kazno, postati zelo koristni za takšna prizadevanja in, če jih gledamo v tej luči, bi tudi nove prvine, ki so bile tedaj izražene v razgovorih o razorožitvi, postale lahko prej nova spodbuda kot pa činitelj zavlačevanja.

Prepričani smo tudi, da je predlog predsednika indijske vlade, ki poziva vse prizadete vlade, naj nehajo z poskusnimi eksplozijami jedrskega orožja, koristno dopolnil ta predlog. Tu bi želel omeniti tudi nadaljnji predlog Indije za »premirje v razorožitvi« in sicer tako dolgo dokler ne bi sklenili resničnega sporazuma o koristnih ukrepih za razorožitev.

V nadaljevanju svojega govora je jugoslovanski delegat Leo Mates pohvalil predlog Francije in Velike Britanije, ki sta ga bili predložili v pododboru za razorožtev 11. junija 1954. Zelo ugodno ocenjujemo tudi dejstvo, da je Sovjetska zveza pripravljena sprejeti ta predlog kot podlago za razgovore. Avtorji predloga so stalno izjavljali, da niso zadovoljni s tem, kako razlaga njihove misli poznejši predlog Sovjetske zveze. Naša delegacija upa, da bodo napori za sklenitev sporazuma privedli do večje prožnosti na vseh straneh in do koristnejših zaključkov, ki bi bili sprejemljivi za vse.

Na koncu je dejal, da ne bi bilo pravilno, če bi v ustanovi, v kateri so zastopani vsi narodi, nadrobno razpravljali o razorožitvi, dokler ne bi bila izdelana temeljita podlaga za diskusijo. Zato smo pred dvema letoma podprli indijski predlog za ustanovitev pododbora. Zavzemamo se za to, da bi pododbor deloval še naprej, poudarjam pa, da bi bili zelo zadovoljni, če bi se člani pododbora bolje zavedali, da so pripravljalno telo, ki naj izdela besedilo, na podlagi katerega bodo Združeni narodi mogli sprejeti univerzalni pakt o razorožitvi.

Umetno jezero, iz katerega bodo črpale energijo mavrovske hidrocentrale v Makedoniji

Elektrogospodarska skupnost Slovenije

Poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za osmi december 1955:

Srednji dnevni dotok v kubičnih metrih na sekundo: Drava — Dravograd 146 (lani 143); Sava — Moste 10.4 (lani 12.6); Sava — Medvode 41.5 (lani 54.4); Soča — Doblar 46.4 (lani 88.8).

Indeks proizvodnje v primerjavi s 1954. letom — 97.

VREME

Napoved za soboto: Suho, deloma menjajoče se oblačno vreme. Zjutraj po kotlinah rahla megla. Temperatura ponoči mem —7 in —3, v Primorju 4, podnevi med 8 in ostopinj C.

PREDLOG ZAKONA O FILMU

je zvezni izvršni svet predložil ljudski skupščini

BEOGRAD, 9. dec. Zvezni izvršni svet je te dni poslal Zvezni ljudski skupščini predlog temeljnega zakona o filmu, o katerem bo verjetno še ta mesec razpravljal odbor za prosveto. Ker pri nas sedaj nimamo skoro nobenih predpisov o proizvodnji, nakupu, prodaji in predvajanju filmov, je seveda predloženi zakon velikega pomena za nadaljnji razvoj filma v Jugoslaviji.

V naši kinematografiji obstoja vrsta občutljivih vprašanj: kvaliteta filmov, finančna sredstva, uvoz tujih filmov, koprodukcija itd. Doslej so se za organizacijo kinematografskih podjetij in njihovo upravljanje uporabljali predpisi, ki veljajo za vsa gospodarska podjetja, čeprav je očitno, da se splošna načela o samoupravi proizvajalcev zaradi posebne kulturne in prosvetno-vzgojne vloge filma ne morejo mehanično uporabljati tudi pri kinematografskih podjetjih. Vse to je zahtevalo izdelavo zakona, ki bo uredil vsa odprta vprašanja s tega področja našega kulturno-prosvetnega življenja.

Zvezni izvršni svet, ki je izdelal predlog zakona o filmu, stoji na stališču, da se izdela en sam zakon, ki bo uredil tudi razna vprašanja, ki so v zvezi s filmom, n. pr. zaščito domačih filmov, ohranitev filmov, ki so pomembni za razvoj filmov, pregled filmov za javno predvajanje itd.

Predlog zakona predvideva v skladu z dvema fazama izdelave filmov — strokovno-umetniška in tehnična izdelava — tudi dve vrsti podjetij za proizvodnjo filmov: podjetje za snemanje filmov in podjetje za tehnično izdelavo filmov. Ker je v glavnem samo prva faza izdelave filmov tesno povezana s prosveto in kulturo, zato predlog zakona tudi urejuje organizacijo in pa način upravljanja podjetij za snemanje filmov, medtem ko naj bi za podjetja za tehnično izdelavo filmov veljali isti predpisi kakor za ostala gospodarska podjetja.

V podjetjih za snemanje filmov uvaja predlog zakona organe družbenega upravljanja — filmske svete. Člane svetov določi državni organ oziroma ustanova, ki je ustanovila podjetje iz vrst državljanov, ki imajo kvalifikacije za upravljanje tega dela. Članov filmskega sveta ne more biti manj kakor 5, njegove naloge pa so: sestavljati program proizvodnje filmov (na predlog upravnega odbora podjetja), odločati o sprejemu scenarijev za film, o direktorju, glavnem režiserju in snemalcu filma. Če se filmski svet in delavski svet ne strinjata glede programa proizvodnje in drugih vprašanj, odloča o spornih zadevah petčlanska arbitražna komisija, katere predsednika in dva člana imenuje republiški svet za prosveto in kulturo, dva člana pa združenje filmskih proizvajalcev FLRJ.

Osebe, ki sodelujejo pri snemanju filmov, so lahko v stalnem ali pa začasnem delovnem odnosu s podjetjem za snemanje filmov in lahko z njim sklenejo kolektivno pogodbo za snemanje enega ali več filmov. Če imajo delovno pogodbo za več kot tri mesece, lahko volijo tudi člane delavskega sveta, če pa imajo delovne pogodbe za več kot eno leto, so lahko tudi izvoljeni v upravne organe podjetja. Na ta način se povečuje odgovornost in zainteresiranost filmskih delavcev za uspeh njihovega podjetja.

Glede koprodukacije določa predlog zakona, da lahko pride do nje samo pod pogojem, če je scenarij za film prej odobrila zvezna komisija za pregled filmov in če je gospodarsko-finančne določbe pogodbe o koprodukciji odobrilo združenje filmskih proizvajalcev FLRJ.

Predlog zakona urejuje tudi proizvodnjo »filmskih novic« dokumentarnih in prosvetnih filmov. Ta proizvodnja je poverjena ustanovam, ne podjetjem in to zaradi značaja teh filmov. Po upravnih odborih v teh ustanovah je tudi tu zagotovljeno družbeno upravljanje. Potrebno je omeniti, da je obstojal predlog, da se vsa proizvodnja filmov prepusti ustanovam in ne podjetjem, vendar pa je zmagalo stališče, da je potrebno zadržati sistem podjetij ne

(Nadaljevanje na 2. str.)

Streli na grško ribiško ladjo

Atene, 9. dec. (AP) Atenski časopisi poročajo, da je turški patrolni čoln streljal z mitraljezi na grško ribiško ladjo »Saint George«. Poročila pravijo, da je bila ladja v grških teritorialnih vodah, v bližini dodekaneškega otoka Castelloriso. En član moštva grške ribiške ladje je bil ubit, drugi pa hudo ranjen. Ladjo so nato odpeljali v neko turško pristanišče, kjer so njeno moštvo zaprli.

SAHOVSKI POLFINALE

Brez spremembe

Šesto kolo pofinalnega šahovskega turnirja za državno prvenstvo v Ljubljani je dalo naslednje podrobne izide:

Stanovnik : Krivec prekinjeno v izenačenem položaju, Nikolovski : Pirc remi, Kozomara : Gabrovšek odloženo zaradi bolezni Gabrovška, Marić : Trajković remi (12 potezi), Milenković : Tot remi, Damjanović : Segi remi, Gojak : Martinovski 1:0, Lukić : Bajec prekinjeno (Bajec ima figuro več). — Prost je bil Dimc.

Rezultati prekinjenih partij: Martinovski : Damjanović remi, Segi : Milenković 0:1 in Pirc : Stanovnik remi.

Stanje na tabeli: Maric 4.5, Trajković 4, Pirc 3.5 (—), Tot in Milenković 3.5, Lukić 3 (1,—), Dimc 3 (—) itd.

D. B.

Vladimir Bakarič o kmetijski proizvodnji

Na plenarnem sestanku okrajnega komiteja Zveze komunistov in okrajnega odbora SZDL 7. t. m. v Osijeku, na katerem so obravnavali vprašanja kmetijstva, je govoril tudi predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarič, ki je med drugim dejal:

Imeli smo že mnogo razprav o kmetijstvu in njegovi zaostalosti. Iskali smo razloga, zakaj zaostaja. Omenjeno je bilo, da je eden izmed teh razlogov naša politika cen in to se je toliko poudarjalo, kakor da je to izključen razlog, zakaj zaostaja kmetijstvo. Pod tem se je mislilo približno tole: Sedaj gradimo industrializacijo na račun kmetijstva in zato držimo nivo cen pod svetovnim nivojem. Tu se je predvsem pokazalo, da se pri določenih predmetih lahko doseže rentabilnost kljub temu nizkemu nivoju cen. To je za nas samo zelo važen argument, važen zato, ker nas nekoliko bolj zavrača v meje znanosti. Pokazalo se je, kdaj nivo cen ustreza produktivnim silam in kdaj ne ustreza. Kadar svetovni nivo cen ne bi ustrezal našim produktivnim silam na vasi in recimo z visokim nivojem cen naših kmetijskih pridelkov, nastaja vprašanje, ali bi kmetijska proizvodnja mogla bistveno kreniti naprej, ker so cene sedaj dejansko viike, kakor so pa stroški kmetijske proizvodnje. In ko smo modernizirali proizvodnjo pšenice, se je pokazalo, da je ona pravzaprav z majhno modernizacijo najrentabilnejši kmetijski pridelek. Ob tej njeni rentabilnosti se more razviti zelo mnogo. To je za nas eden izmed začetnih argumentov, ki pa za sedaj zadostuje.

Podobno se je pokazalo tudi pri koruzi in podobno kaže tudi pri sladkorni pesi, pri kateri smo pred resnim problemom prav zaradi tega, ker se je na višjem nivoju proizvodnje opuščala in se je pokazalo, da se more tudi z današnjimi sredstvi napraviti rentabilna. Hočem takoj pripomniti, da nisem pristaš današnjih fiksiranih cen in se ne želim spuščati v to vprašanje niti kot pristaš za in niti proti. Rečem samo, da mislim, da niso cene to, ki rešujejo ta problem, temveč bi bilo treba najti oni element na vasi (v kmetijstvu), katerega bi se bilo treba oprijeti, ker smo prvo razpoko že prebili.

Ako pogledamo naša kmetijska posestva, potem smo v analizi zadnjih nekaj let videli, da so nerentabilna prav v onih pridelkih, ki so danes morda najbolj rentabilni. To velja tudi za celo vrsto proizvodov. Tedaj so služili kot argument, da so cene kmetijskih pridelkov zares prenizke, danes pa je tega argumenta zmanjkalo in se je pokazalo, da je problem v nečem drugem. Govorilo se je n. pr. o razmerju med cenami živinske krme in cenami samih živinskih proizvodov ter je bilo rečeno, da je to nesorazmerje zlasti izrazito navzven. To je problem, ki ga je praksa že davno pokazala, teorija pa ga je rešila nekako ob koncu 18. stoletja.

V čem vsa zadeva? Naveden je bil primer večje reje kokoši kakor česa drugega. Morda zato, ker so tu nesorazmerje največja, ker je reja kokoši na vasi najlažja in je ta produkt zares največji izmed vseh. Kako pa se je reja kokoši sploh industrializirala? Industrializirala se je tako, da je kmet redil kokoši skoro zastonj, pa jih je potem moral dim dalje bolj hraniti. Modernizirala se je tako, da je imel kmet določeno količino krme za kokoši zastonj, pa so bile potem cenejše. Ker pa je bilo kokoši malo, jim je cena naraščala, toda naraščanje cen je dopuščalo večjo skrb za kokoši, pa so potem redili kokoši več, ker je bila njihova cena večja in ker je to dopuščalo večjo skrb zanje kakor za nekatere druge proizvode. Tako je prišlo do tega, da je bila njihova cena tako visoka, da se je mogla zanje uvesti industrijska proizvodnja. Tako se je razvijala tudi približno proizvodnja mesa, mleka, prašičev in vseh drugih stvari.

In kaj je bilo potrebno tu računati? Računati je bilo treba koliko je nivo cen višji, kakor so stroški kmetov, in kakšni stroški so omogočali, da bi to produkcijo povečali.

Ako spremljamo povojni razvoj, boste videli, da nam je takih proizvodov — ne vem povsem zanesljivo za kokoši — manjkalo, ker ih kmetovalci kljub ceneni proizvodnji, napol zastonj, niso mogli dovolj proizvesti. In zato so cene naraščale, tako da so najmanjši kmetje mnogo dobivali, niso pa vlagali nobenega truda in jih ni mnogo veljalo, kljub temu pa se ta proizvodnja ni mnogo povečala. Zato smo uvedli akcije za rejo prašičev, in to so bile tudi akcije za rejo kokoši. Ali smo napravili tudi tukaj pravilen račun s kokošmi, ne vem ker takega računa ni bilo.

Če bi to generalizirali, bi se videlo, da nas ta kmetijska proizvodnja nič ne velja, vendar pa je bila tako močno skrčena, da smo pred štirimi ali petimi leti doživeli zelo velik skok cen prav teh proizvodov, ki prej niso ničesar

veljali. Mi smo ta razvoj cen nekoliko zavrli s tem, da smo nekoliko omejili trg, napravili smo torej umetno zgornjo mejo naraščanja cen v glavnem skozi delavske žepe, in sicer zato, ker nismo mogli dati več proizvodov, ki so jim cene tako naglo naraščale. Zaradi tega, ker smo postavili gornjo mejo, imamo še danes nekatere težave. Mnogo se to čuti pri cenah prašičev. Čeprav pa smo se med tem lotili reje prašičev, nismo uspeli urediti cele vrste proizvodnje. Zato se je tudi krma za prašiče podražila. Sedaj smo pred tem, da bi to krmo pocenili.

Mislim, da se bo ta proces nagio uredil, da ne bo trajal pet desetletij, niti ne desetletje, če bomo zasukali rokave.

To velja približno tudi za pšenico in za koruzo. Ako bomo proizvodnost dela pri pšenici in koruzi napravili tako, da bo ostrezala približno svetovnemu nivoju, ali nekaj pod njim, potem se bo absolutno postavilo vprašanje, da je ta cena zanje prenizka. Toda tudi povečanje cen poleg tega nivoja proizvodnosti vodi komaj k nečemu, in sicer zato, ker proizvaja kmet samo take proizvode, kakor so kokoši, mleko in jajca, kar pa ne more izpopolniti te praznine. Prav tako ne more kmet izpopolniti te praznine s pšenico in koruzo, čeprav bi priznavali še tako visoko ceno. In zato socialistični sektor ne sme ostati na nivoju te proizvodnosti dela, temveč mora iti naprej, da bi omogočil tak ekvivalent bi opravičil to težnjo razvoja, da bi bila proizvodnja na eni strani dražja, zato pa v skupni vsoti cenejša.

Ko govorimo o državnih posestvih, bi morali reči: »Za vas ni nobenih zaprek v tradicionalnih pojmovanjih, temveč so zapreke samo v tem, kar veste in razumete in ker ne dobite — recimo — od nas nekakšnih sredstev, da bi napravili iz njih to, kar pravi zadnja beseda znanosti: To morajo storiti tudi kmetijska posestva, to je naloga ki ni majhna, ki se pa mora izvršiti in za katero je danes vendarle pot praktično odprta.«

Kar se tiče finansiranja kmetijske proizvodnje, bi se radi v zadrugah bolj naslonili na blagajno od zunaj, kar pa je kot začetna metodika napačno. Ti ljudje mislijo, da je to dobro, ker bomo bržkone dali večje kredite za pospeševanje kmetijstva. Kredit dati nekomu, ki ga zahteva, je lepa zadeva, vendar pa je potrebno imeti zanj jamstvo. Ako nekdo nekaj začenja, pa ne nosi sam nobenega bremena, more mnogo govoriti. Ako pa nima kakšne prakse in ako zahteva samo od nas, naj mi pokrenemo, bo naletel na zaprta vrata. Če pa bo začel akcijo, če bo mobiliziral vsaj nekaj svojih sredstev, ako bo vsaj nekaj v tem pogledu vložil, potem je koristno stimulirati tako akcijo, potem bo mogel povsem zanesljivo računati, da ne bo naletel na zaprta vrata. Toda moral bo argumentirati, ne samo z računi, ki jih more lepo izdelati, namreč z računi, na katerih stoje debeli zapiski iz njegovega žepa. Zadruge se torej morajo usmeriti v tem smislu, na kar je bolje takoj opozoriti. Nikar nas ne dolžite zaradi nerazumevanja za vaše potrebe, ako vas na podlagi neutemeljenih zahtev odklonimo. Ne bomo pa vas odklonili, ako bodo zahteve realne, ako se boste poglobili vanje in sami kaj začeli. To je tem bolj važno, ker bodo v tem sklopu začete akcije zavzele široke razmere, oziroma so jih že zavzele, zlasti glede odkupa kmetijskih pridelkov. Pričakovati, da bomo dali pravico do odkupa zadrugam in ga finansirali, je razmeroma nevarna težnja. To bi moglo samo izpremeniti stvari, namreč, kdo bo basal v žep, ali namesto nakupovalcev zadruge in ali naj odkup ostane prav tak, kakršen je bil, ali pa celo manjši. Če bi se zadeva tako razvijala, potem iz tega ne bo nič in bi bil denar, ki bi ga dobile zadruge, vržen skozi okno, pa ne samo to, postal bi breme, ki bi vleklo našo ladjo navzdol.

Zato je prav, da na to takoj opozorimo in da se akcija odkupa usmeri v tem smislu, kdo bo več odkupil in kdo bo več pridelal za ta odkup.

Problemi naših železnic

Beograd, 9. dec. Skupna komisija odborov za gospodarstvo obeh zborov zvezne ljudske skupščine in zveznega izvršnega sveta je končala svoje delo in bo v kratkem dostavila zvezni ljudski skupščini poročilo o stanju jugoslovanskih železnic.

Komisija je izvršila podrobno analizo sedanjih in perspektivnih problemov železnic (stanje kapacitet, tehnično stanje voznega parka, uporaba amortizacij) in bo poslala večje število predlogov zveznemu izvršnemu svetu. Ugotovila je, da je vozni park dotrajan in da sedanje kapacitete zaostajajo za potrebami prevoza blaga in potnikov.

Da bi čim bolj popolno zajela problematiko železnic, je komisija ustanovila več strokovnih podkomisij. Tako je podkomisija za poslovanje na železnicah skupno z republiškimi komisijami proučila finančno poslovanje železnic, predvsem pa uporabljanje amortizacijskih skladov. Delali so tudi podkomisije za proučevanje kapacitet železniških delavnic in tovarn, nadalje za nivo in sistem tarif, za vzdrževanje in izdelovanje železniških vagonov, kakor tudi podkomisija za analizo oskrbovanja delavnic z osnovnim materialom. Razen tega je posebna podkomisija ljudskih poslancev proučila delavsko samoupravljanje.

Poleg teh problemov je komisija razpravljala o perspektivnem razvoju železnic. Sklepi o tem so bili odloženi, da se prouče ob uveljavljanju programa perspektivnega razvoja gospodarstva.

Na podlagi analiz in predlogov podkomisij ter republiških komisij je skupna komisija za železnice zavzela določeno stališče in poslala odboru za gospodarstvo zveznega izvršnega sveta svoja priporočila. Nekateri izmed teh predlogov so bili že sprejeti, medtem ko se drugi še proučujejo. Sprejeto je bilo priporočilo o ureditvi odnosov med jugoslovanskimi železnicami in železniškimi delavnicami, o zboljšanju kapacitet, kakor tudi priporočilo o kontingentiranju bakra in materiala za popravilo vagonov. Prav tako je bilo sprejeto priporočilo komisije o reviziji blagovnih tarif in postopni izmenjavi sistema tarif ter njihove postavitve na ekonomsko podlago.

V komisiji poudarjajo, da se bodo nekateri problemi železnic urejali v okviru zveznega družbenega plana za leto 1956 in v okviru perspektivnega razvoja gospodarstva.

Jugolinija bo izročila 18 ladij novim podjetjem

Reka, 9. dec. Delavski svet Jugoslovanske linijske plovbe je sprejel danes pobudo zveznega izvršnega sveta, da izloči del svojega brodovja, ki ni neobhodno potreben za vzdrževanje rednih prog. Delavski svet je sprejel predlog tehničnega vodstva podjetja, da se zainteresiranim podjetjem za oceansko plovbo da na razpolago 16 tramperjev in 2 tankerja. Te ladje bodo izročene do konca leta. Jugoslovanska linijska plovba bo po sklepu delavskega sveta odstopila še tri ladje, ko bodo dograjeni tramperji, ki jih grade v domačih ladjedelnicah.

Na sestanku zastopnikov zainteresiranih podjetij in ljudskih odborov je bilo sklenjeno, da dobi Jugoslovanska oceanska plovba iz Kotora 5 ladij, Atlantska plovba iz Dubrovnika 6 in Splošna plovba iz Kopra 5 ladij. Zadarsko tankersko podjetje bo dobilo tankerja »Lendavo« in »Jajce«.

Ne samo z novimi investicijami,

s sedanjimi sredstvi je potrebno povečati proizvodnjo

Maribor, 9. dec. V Mariboru so danes na peti seji obeh zborov okrajnega ljudskega odbora razpravljali o izpolnitvi družbenega plana v prvih devetih mesecih. Direktor Zavoda za plan Rudi Crnkovič je v svojem poročilu poudaril, da bodo do konca leta vsi družbeni plani gospodarskih organizacij doseženi ali malenkostno preseženi. K temu so prispevali stabilnejši pogoji v gospodarstvu in večja storilnost dela. Tudi plačilni sklad je ostal v razmerju z bruto produktom in količino proizvodnje v posameznih podjetjih. Finančna vrednost proizvodnje bo predvidoma za 7.1 odstotek večja kakor lansko leto. Proizvodnost dela v industriji ni mnogo večja in to glede na število novozaposlenih delavcev. Podjetja še vedno vidijo edino možnost za večjo proizvodnjo v novih investicijah. Premalo upoštevajo usmeritev na notranje rezerve in na lastna sredstva, čeprav znašajo njihovi skladi za enostavno in razširjeno reprodukcijo nad 10 odstotkov sedanje vrednosti osnovnih sredstev.

Predsednik OLO Maribor **Tone Bole** je ugotovil pravilnost letošnjih planov podjetij. Poudaril je, naj podjetja takoj prično s pripravami za izdelavo družbenih planov za 1956. leto in naj pravočasno izpolnijo družbene obveznosti. **K. M.**

Remont romunske ladje v puljski ladjedelnici

Pulj, 9. dec. V puljsko luko je priplula ena izmed največjih romunskih potniških ladij »Transilvanija«, na kateri bodo v ladjedelnici »Uljanik« izvršili generalno popravilo. Ladja je dolga 230 metrov in ima 7000 BRT.

V ladjedelnici »Uljanik« bodo izvršili na »Transilvaniji« revizijo strojev, zamenjali lesene palube in popravili kabine. Ladja bo dobila tudi moderno radijsko postajo in radar. »Transilvanija« je lani utrpela na Črnem morju hude poškodbe.

V »SLOVENSKEM POROČEVALCU« najnovejše vesti

Potrošniški sveti

po odloku občinskega ljudskega odbora

Na četrtkovi seji sveta za gospodarstvo pri ljudskem odboru celjske občine je bila v ospredju zanimanja tudi razprava o uveljavljanju svetov potrošnikov pri trgovinah v Celju. Dosedanja razgibljanja o namenu in ustanovitvi teh organov družbene kontrole v Celju še niso rodila nobenega poskusa ustanovitve sveta potrošnikov. Zato je svet za gospodarstvo skupaj z Okrajno trgovinsko zbornico pripravil osnutek odloka o ustanovitvi svetov potrošnikov pri špecerijskih trgovinah trgovinah, nadalje pri mlekarnah pekarnah in mesnicah. Po tem predlogu, o katerem bo imela končno besedo skupščina občinskega ljudskega odbora, naj bi v mestu Celju uveljavil svete potrošnikov po principu: ena trgovina, oziroma eno podjetje — en svet. Nekoliko drugače pa naj bi sveti začeli delati v ostalih krajih celjske občine, kjer je manj trgovin. Tako naj bi se v Štorah, Skofji vasi ter Šmartnem v Rožni dolini uveljavil teritorialni princip tako, da bi v enem izmed prej navedenih krajev deloval za vse trgovine le en svet potrošnikov.

Po tem osnutku, ki naj bi po potrditvi na seji občinskega ljudskega odbora postal zakon za celjsko občino, ne bi svete naenkrat uveljavili v vseh trgovskih podjetjih, marveč le postopoma. Tako naj bi bile prve izkušnje iz dela svetov potrošnikov kažipot za uveljavljanje nekaterih fondov svetov.

Po osnutku odloka naj bi imeli sveti od 5 do 11 članov. Osnutek nadalje predvideva, da bi trajala mandatna doba enega sveta eno leto. Člane svetov pa naj bi na predlog zborov volivcev imenoval svet za gospodarstvo.

Hkrati z osnutkom je bil izdelan tudi pravilnik o dolžnostih in pravicah svetov potrošnikov. V tem pravilniku je najbolj značilen tisti odnos, ki govori, da bi morali imeti organi delavskega samoupravljanja v trgovinah soglasje od strani potrošniških svetov za koriščanje nekaterih fondov podjetja.

M. B.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 9. decembra 1955 zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar 2125, 2117.42, 2103.84, 631.23; Lstg 7414, 7414.16, 7409.07, 782.03; DM 52.000, 51.991.86, 51.930.44, 627.03; Bfrs —, 5000, — —; Ffrs 750, 755.99, 750.96, 776.12; Sfrs 48000, 48.124.59, 47.515.89, 592.59; Lit 465, 464.27, 464.40 467.50; Lit Koper 330, — —, — —; Hfl — —, 63.617.01, 63.700, 706.87; Sv kr. 52.000, 53.010, 53.15679, 816.64; Eg. Lstg —, 3195, 3200, 271.46; obr. dol. Avstr. 2100, 2110.63, 2087.65, 595.08; obr. dolar Dan. —, 1950, —, —; obr. dol. Fin. —, 1000, —, —; obr dol. Norv. —, 1500, —, —; obr. dol. Grč. —, 1550, 1970, 556.67; obr. dol. Turč. —, 1045, —, —; obr. dol Izr. —, 1273.32, 1278.32, 326.11; obr. dol. Arg. —, —, 1158.43, 286.14; obr. dol. Brez. —, 1370.90 —, —; obr. dol. ZSSR 1500, — 1500, 400; obr. dol. Madž. —, 1785.03, —, —; obr. dol. Polj. —, 1750, — —; obr. dol. ČSR —, 1382.44, 1550, 416.67; obr. dol. Bolg. —, —, 1600, 500.

Situacija: Ponudba je bila na današnjem rednem sestanku prav posebno izdatna v ameriških dolarjih in švicarskih frankih. Kupcev je bilo malo, zato je ostalo veliko blaga neprodanega. Živahnejše povpraševanje je bilo po ital. lirah in francoskih frankih ter nemških markah. Nadalje so stali obračunski dolarji tako zahodnih kot vzhodnih držav brez posebnega zanimanja.

Odločba o otroškem dodatku

Beograd, 9. dec. S 1. januarjem se bo ustavilo izplačevanje otroških dodatkov onim, ki niso v predpisanem roku do 30. septembra predložili potrdila o davčnem cenzusu in ki jim zaradi tega pristojni organi ne bodo mogli do konca leta dostaviti odločbo o pravici do dodatka v letu 1956. Tem, o katerih govori čl. 61 uredbe o otroških dodatkih, se dodatek ne bo izplačeval, dokler ne bodo predložili novih odločb o pravici do dodatka na podlagi potrdila o davčnem cenzusu za leto 1950 oziroma 1954.

Iz tega so izvzeti vsi tisti, ki s potrdilom organa, pristojnega za izdajanje potrdil o davčnem cenzusu, dokažejo, da so zahtevo za tako potrdilo predložili pristojnemu organu do 30. septembra, ali pa, da ga ni pravočasno izdal. V takih primerih se jim bo na njihovo zahtevo izplačevala od 1. januarja akontacija v višini stalnega otroškega dodatka, ki jim je pripadal do 31. decembra l. 1951. Akontacija se bo izplačevala največ tri mesece. Do tega roka morajo pristojni organi izdati novo odločbo o pravici do dodatka na podlagi potrdila o davčnem cenzusu za l. 1955 oziroma 1954.

Prejemniki otroških dodatkov, za katerih posestva do konca l. 1955 ne bo predpisan davek, ker delo v zemljiškem katastru in pri predpisu osnovnega davka ni končano, se bo določila od 1. januarja 1956 pravica do otroškega dodatka na podlagi potrdila o predpisu davka na dohodke iz kmetijstva za l. 1954. Po tej odločbi se bo dodatek izplačeval, dokler pristojni organi ne bodo mogli izdati odločbe o pravici do dodatka na podlagi potrdila o davčnem cenzusu osnovnega davka na dohodek iz kmetijstva za l. 1955.

Prejemniki otroškega dodatka, ki nimajo dohodka od kmetijstva ali drugih dohodkov, ki se obdavčujejo, so dolžni, da pristojnim organom za izdajo odločbe o pravici do dodatka predlože od 1. januarja do 30. aprila l. 1956 nova potrdila o imovinskem stanju oziroma o davčnem cenzusu, izdana od pristojnega finančnega organa.

Predlog zakona o filmu

(Nadaljevanje s 1. str.)

glede na dejstvo, da so ta podjetja stvarno finansirana z dotacijami za posamezne filme.

Predlog zakona o filmu predvideva ustanovitev posebne agencije, ki se bo bavila z izvozom in uvozom filmov. Pri ustanovitvi te agencije bodo obvezno sodelovala vsa podjetja za nakup in prodajo filmov, kakor tudi podjetja za snemanja filmov, saj predlog zakona predvideva, da tudi ta podjetja lahko sodelujejo pri prometu in izmenjavi filmov. Predlog zakona določa nadalje, da podjetja lahko izbirajo samo domače filme, medtem ko o nakupu tujih filmov odloča agencija za uvoz in izvoz filmov. Z ustanovitvijo te agencije bo nedvomno preprečen prevelik uvoz tujih filmov, za katere smo doslej plačevali znatna sredstva, kakor tudi nelojalna medsebojna konkurenca, ki se je čestokrat dogajala v inozemstvu med podjetji za uvoz filmov.

Organ družbenega upravljanja v podjetju za nakup in prodajo filmov bo svet za izbiro filmov, čigar člane bo določil ustanovitelj podjetja (ustanova, ki jo za to pooblasti zvezni ali pa republiški izvršni svet).

Predvajanje filmov je po predlogu zakona svobodno in lahko predvajajo filme razen kinematografskih podjetij tudi državni organi, ustanove, razne gospodarske organizacije itd., če so ti filmi s področja njihove dejavnosti. Če pa gre za predvajanje drugih filmov, se lahko predvajajo samo brezplačno. Za javno predvajanje filmov mora biti izdano odobrenje zvezne ali pa republiške komisije za pregled filmov.

Ker večina finematografov posluje z izgubo, je bilo postavljeno vprašanje, ali naj se jim določi status ustanov. Zvezni izvršni svet je zavzel stališče, naj kinematografi še nadalje ostanejo podjetja, da bo njihovo osebje zainteresirano na štednji.

Zaradi zaščite domačih filmov določa predlog zakona, da so finematografi dolžni predvajati vsako leto določeno število domačih igranih, dokumentarni in prosvetnih filmov ter filmskih novic. To število bo določil sekretariat za prosveto zveznega izvršnega sveta. Podjetje, ki ne bo izpolnilo te obveznosti, bo moralo plačati odškodnino, ki jo bo za posamezne vrste filmov predpisal zvezni izvršni svet.

Predlog zakona določa tudi organizacijo jugoslovanske kinoteke, ki naj skrbi za ohranitev filmov in drugega materiala, pomembnega za razvoj kinematografije. V tem pogledu potrjuje predlog zakona v glavnem dosedanje izkušnje. **M. P.**

Obisk jugoslovanskih novinarjev na Kitajskem

Beograd, 9. dec. Dne 20. decembra bo odpotovala na Kitajsko delegacija Zveze novinarjev Jugoslavije, ki bo vrnila obisk vsekitajski novinarski organizaciji, katere delegacija se mudi sedaj v naši državi kot gost Zveze novinarjev Jugoslavije. Delegacijo jugoslov. novinarjev bo vodil direktor »Tanjuga« **Vekoslav Prpić.** V delegaciji bodo tudi glavni urednik »Borbe« Miroslav Vitorović, direktor zagrebškega radia Iv. Šibl, glavni urednik »Magiar Soa« Laszlo Rehak, namestnik glavnega urednika »Politike« Mirko Milojković, glavni urednik »Oslobodjenja« Milorad Gajić, namestnik direktorja Radia Ljubljana Egon Tomc, direktor in glavni urednik »Pobjede« Veselin Djuranović in publicist Mita Hadživasiljev iz Skoplja. Jugoslovanski novinarji se bodo mudili na Kitajskem šest tednov.

PROSVETNI SABOR HRVATSKE

Zagreb, 9. dec. Ob prisotnosti približno 500 delegatov prosvetnih in družbenih organizacij se je danes začel v Zagrebu prosvetni sabor Hrvatske, ki bo po predlaganem statutu postal stalno predstavništvo, v katerem bodo najbolj aktivni delavci na različnih področjih prosvetne dejavnosti koordinirali delo prosvetnih organizacij.

Poleg zastopnikov CK Zveze komunistov Hrvatske, SZDL in Sabora Hrvatske Zvonka Brkića, Milje Počuče, Zlatana Sremca in Mike Spiljka prisostvuje zborovanju tudi predsednik sveta kulturno-prosvetnih zvez Jugoslavije Ivan Regent.

Glavni referat o problemih kulturno-prosvetnega dela v Hrvatski je imel predsednik kulturno-prosvetne zveze Hrvatske **Ivan Šibl.** O izobraževanju odraslih in popolnjevanju znanosti med ljudstvom je govoril predsednik Zveze ljudskih univerz Hrvatske **Veljko Drakulić,** o kulturno-umetniškem izobraževanju ljudstva pa je govoril direktor »Borbe« **Ivo Sarajčić.**

Pomoč kmetijskim zadrugam

ki so v finančnih težavah zaradi primanjkljajev pri gradnji zadružnih domov

Beograd, 9. dec. Generalni sekretar Glavne zadružne zveze Jugoslavije, Ante Raos, je izjavil danes na tiskovni konferenci, da sta odločbi zveznega izvršnega sveta o dovoljevanju kreditov kmetijskim zadrugam za pokritje izgub in primanjkljajev in o dovoljevanju investicijskih posojil za zadružne domove zelo pomembni za njihovo nadaljnje poslovanje. To bo pripomoglo, da bodo zadruge postale kreditno sposobne in materialno močne gospodarske organizacije, ki bodo v naši gospodarski politiki imele nalogo pospeševanja kmetijstva in urejanja trga s kmetijskimi pridelki.

Neurejenost materialnega in finančnega poslovanja v nekaterih kmetijskih zadrugah je mnogo ovirala, pa tudi onemogočala njihov razvoj. Uporaba obratnih sredstev za investicije, izgube iz prejšnjih let in primanjkljaji so bili glavni vzrok, ki je onemogočal zadrugam, da bi bolj razvile svoje poslovanje. Zaradi tega se je zamiranje teh zadrug ne glede na to, ali so v glavnem po svoji krivdi zašle v težave, pojavilo v zelo ostri obliki in je bilo treba zadrugam pomagati. Že v začetku leta je zvezni izvršni svet izdal odločbo o nadomestilu obratnih sredstev zadrugam, ki so jih porabile za investicije.

Zadrugam se vrača 1.990 milijonov dinarjev, od tega iz skladov zadrug 1.090 milijonov, iz skladov okrajnih ljudskih odborov 162 milijonov in iz kreditov okrajnih ljudskih odborov 517 milijonov dinarjev. Preostaja še ureditev refundacije v znesku približno 221 milijonov dinarjev. Na ta način se vračajo prej nenamensko porabljena obratna sredstva 3.003 kmetijskim zadrugam. Sedaj je z odločbama zveznega izvršnega sveta urejeno tudi vračanje obratnih sredstev, porabljenih za zadružne domove do 31. decembra leta 1954. Po tej odločbi bo Narodna banka kmetijskim zadrugam, ki so porabile obratna sredstva za zadružne domove, odobravala investicijska posojila za pokritje obratnih sredstev, porabljenih pri graditvi zadružnih domov. Na ta način bo kmetijskim zadrugam refundiranih za njihova obratna sredstva približno 1.390 milijonov dinarjev. Nekatere zadruge zaradi materialnih težav in tudi zaradi slabih dohodkov zadružnih domov niso mogle redno odplačevati anuitet za investicijska posojila, porabljena za zgraditev zadružnih domov. Z odločbo zveznega izvršnega sveta se more plačevanje anuitet odgoditi do 31. decembra leta 1956.

Tudi pokritje izgub in primanjkljajev iz prejšnjih let v kmetijskih zadrugah je končno odstranjeno z dnevnega reda. Zadruge bodo dobile kredite za pokritje izgub in primanjkljajev. Treba je poudariti, da je bilo leta 1954 — 1.364 kmetijskih zadrug, ki so imele nepokrite izgube v znesku 585 milijonov dinarjev. Še večje število zadrug pa je imelo primanjkljaje.

Glede na to so glavni finančni problemi, ki so pritiskali na kmetijske zadruge, odstranjeni s pomočjo skupnosti. V bodoče bodo morale zadruge bolj skrbeti, da ne bodo zašle v take in podobne težave. Ne more se več pričakovati, da bi družba direktno nosila posledice nepravilnega dela v zadrugah. Zadruge imajo sedaj še več pogojev oziroma vse pogoje, da bi svoje posle uspešno in rentabilno opravljale. Namensko uporabljanje sredstev zadružnih skladov je neobhodno potrebno tako za pravilno delo in razvoj zadrug, kakor tudi za naše gospodarstvo sploh. Zato se v bodoče ne bo moglo tolerirati nobeno nenamensko uporabljanje zadružnih sredstev. Skratka, ako bo zadruga v bodoče zašla v materialne težave, bo morala sama nositi posledice kakršne so prisilna likvidacija, odgovornost vodstva zadruge in zadružnikov za obveznosti zadruge in podobno.

Slovenski Poročevalec

UREJUJEJO:
SERGEJ VOSNJAK (glavni in odgovorni urednik)
FRANČEK DRENOVEC (notranja politika)
ALEKSANDER JAVORNIK (gospodarstvo)
MILAN BENKO (zunanja politika)
MILAN SEGA (kultura)
STANE LIPAR (šport)
Za izdajo odgovarja
BORIS KRMAC

Upravni odbor Veleželeznine »MERKUR«, KRANJ,
razpisuje po pravilih podjetja mesto
KOMERCIALNEGA ŠEFA
Pogoji: srednješolska izobrazba s 15-letno komercialno prakso v večjem trgovskem ali industrijskem podjetju kovinske stroke.
Druž. stanovanje v lastnih stanov. blokih zagotovljeno.
Dalje sprejmemo administrativno moč
z znanjem strojepisja za fakturni oddelek.
Pogoji: srednješolska izobrazba s 3-letno administrativno prakso. — Ponudbe pošljite na naslov:
Veleželeznina »MERKUR«, Kranj, Maistrov trg.

OB ROBU dogodkov

Da bo mera polna

»Ugibanja o tem, kaj je spodbodlo ameriškega ministra za zunanje zadeve, da je zagrešil napako, ki je vredna obžalovanja, je precej. Morebiti je bil Dulles nerazpoložen zaradi nekaterih izjav proti Zahodu, ki sta jih dala maršal Bulganin in Hruščev med svojim obiskom v Indiji. Toda eno je, če si opravičeno nerazpoložen, čisto nekaj drugega pa je, če si neopravičeno razjarjen.

»Če je bilo kdaj čutiti ost kolonializma v kaki uradni izjavi, potem je nesrečna izjava, ki jo je podpisal ameriški zunanji minister, vsekakor ima.«

Citat je iz uglednega indijskega lista »The Times of India«, ki mu ni mogoče očitati pretirane radikalnosti, tudi če gledamo iz Washingtona.

Dulles je medvedji takt, ki ga je bilo zadnje dni čutiti v nekaterih izjavah, vsekakor zadovoljivo dopolnil. Kaj ga je speljalo, da je v že tako precej polno merico azijskih problemov dodal še svoj prispevek, je res težko reči. Nemara njegovo, rekli bi, naravno nagnenje do premalo premišljenih izjav, ki jih morajo potem drugi za njim popravljati.

O stališču Lisbone tu ni kaj dodati, vsega obžalovanja vredno pa je, da je dregnil v bolečo točko prav v tem trenutku šef State Departmenta.

Načelno vzeto je njegova izjava o »portugalski provinci Goi« v nasprotju z deklarirano tradicionalno politiko ZDA, ki izpoveduje antikolonializem, čeprav ga v zadnjem času iz obzirov do te ali one zaveznice bolj ali manj sramežljivo. (Da ne omenimo nekaterih »sodobnejših« modifikacij tega pojma, ki se tu ali tam pokažejo v potezah State Departmenta.)

S stališča ameriško-indijskih odnosov Dullesov pečat na izjavi podira sadove dela njegovega ambasadorja J. S. Cooperja, ki je baje dosegel znatno izboljšanje ozračja med Delhijem in Washingtonom, kljub dokaj nesrečni ameriški politiki do Indije v zadnjem času.

Še posebej pa v trenutku, ko dobivajo nekatere izjave uglednih gostov, ki so pravkar obiskali Indijo, izreden pomen in veljavo, ker jih izjava Dulles-Cunha, vsaj navidez, stoodstotno potrjuje.

J. Stular

Avstralske volitve

Volivci v Avstraliji bodo danes izvolili 123 poslancev predstavniške zbornice in polovico 60-članskega senata Te izredne volitve je pred tremi meseci sklenila vlada, ki jo tvorijo liberalci in predstavniki tako imenovane podeželske stranke (Country). Predsednik koalicijske vlade Menzies je hotel izkoristiti spore v laburistični stranki, ki je bila dolgo zelo nevaren tekmec koalicije liberalcev in podeželske stranke.

Laburistična stranka je bila devet let na oblasti, pri volitvah leta 1951 pa so dobili liberalci 32, podeželska stranka 17, laburisti pa 34 mandatov v parlamentu, medtem ko so dobili liberalci in podeželska stranka skupaj v senatu 32, laburisti pa 28 mandatov. Laburisti na ta način po teh volitvah sicer niso imeli nekdanje večine, bili pa so še vedno zelo močna opozicija, ki se je zavzemala za zelo važne reforme v gospodarskem in socialnem življenju države.

Za laburistično stranko pa se je začela velika kriza, ko so bila objavljena razkritja sovjetskega begunca Petrova, ki je navajal, da so mu dajali podatke o oboroževanju Avstralije tudi nekateri člani takrat vladajoče laburistične stranke. Pred najvišjim preiskovalnim sodiščem te navedbe sicer niso bile potrjene, zgodilo pa se je to, da so začeli izstopati iz laburistične stranke privrženci njenega tako imenovega katoliškega »sektorja«. Predsednik stranke Evatt je storil vse, da bi se razkol v stranki preprečil, razne katoliške organizacije, ki so bile že od nekdaj proti njemu, pa so razkol pospeševale. Katoliška akcija je največ prispevala k razcepu v laburistični stranki, ker je poudarjala, da stranka ne zastopa interesov katoliških priseljencev, medtem ko se zelo zavzema za interese priseljencev iz protestantskih držav.

Kako so verski interesi preprečili uspešno delo avstralske laburistične stranke in kako daleč je privedlo klerikalno hujskanje, se bo pač videlo danes pri volitvah. -tg.

ZAČELE SO SE SEJE SVETOV ATLANTSKEGA PAKTA V PARIZU

Diplomati NATO v Parizu

Teden živahne dejavnosti diplomatov zahodnih držav — V razgovorih bo sodelovalo 45 ministrov — Posarje in nastajajoča nemška vojska vzrok za nesoglasja med Francijo in Zahodno Nemčijo

PARIZ, 9. dec. (Tanjug). Z današnjo sejo stalnega vojaškega sveta severnoatlantskega pakta v Parizu se je začel teden živahne politične dejavnosti diplomatov zahodnih držav. Do konca tedna bo letni sestanek sveta severnoatlantskega pakta, seja sveta zahodnoevropske unije in evropskega sveta. V razgovorih bo sodelovalo 45 ministrov iz resorov za zunanje zadeve, obrambo in finance držav severnoatlantske skupnosti.

Posvetovali se bodo tudi ministri za zunanje zadeve Francije, ZDA in Velike Britanije, in sicer predvsem o zaostritvi razmerja med Parizom in Bonnom ter prilagoditvi stališča zahodnih držav do sovjetske »diplomatske ofenzive« na Bližnjem vzhodu in v Aziji.

Nesoglasja med Francijo in Zahodno Nemčijo so nastala spričo nejasne prihodnosti Posarja in večanja nove nemške vojske. V Parizu je povzročila razburjenje najprej vest, da je Bundestag izrazil mnenje, da novi sarski parlament, ki bo izvoljen 18. decembra, z dvetretjinsko večino lahko odloči o priključitvi tega področja Zahodni Nemčiji. Quai d'Orsay je nato takoj ostro odgovoril v uradnem sporočilu, rekoč, da je brez sodelovanja Francije izključeno sleherno odločanje o Posarju.

Vojaški strokovnjaki Atlantskega pakta so danes začeli posvetovanja o nesoglasju med francosko in zahodnonemško vojsko glede obsega enot nemške vojske. Pravijo, da je francoski minister za obrambo Billotte opozoril poveljnika zavezniških sil v Evropi generala Gruentherja, da bo Francija odločno nasprotovala morebitnemu izigravanju pariških sporazumov. Bonnska vlada namerava namreč sestaviti dovoljenih 12 divizij, katerih moč pa bi glede na njihov ustroj in organizacijo kadrov, kakor trdijo v Parizu, presegla pooblastila, ki jih je dobila Zahodna Nemčija s pariškimi sporazumi. Ameriški in britanski minister za zunanje zadeve bosta skušala doseči načelno soglasje pariške in bonnske vlade za nova pogajanja, na katerih bi rešili sarsko vprašanje in nesporazum glede oborožitve. Predsednik Faure pa je še pred nekaj dnevi izjavil, da se bo Francija, dokler ne bodo znani izidi parlamentarnih volitev, ogibala diplomatske dejavnosti.

MORRISON ALI GAITSKELL?

London, 9. dec. (Tanjug) Uradno so sporočili, da kandidirajo za novega voditelja britanske laburistične stranke Gaitskell, Morrison in Bevan. Po mnenju političnih opazovalcev v Londonu bo na volitvah prihodnje dni najbolj verjetno zmagal bivši minister za finance Gaitskell.

Sinoči je Bevan predlagal Gaitskellu, da bi umaknila svojo kandidaturo, tako da bi ostal Morrison brez protikandidata. Gaitskell je ponudbo odklonil. Videti je, da bi bilo Bevanu bolj všeč, če bi postal voditelj stranke Morrison, ki je že prileten ter se bo čez nekaj let umaknil iz javnega življenja, Bevan pa bi medtem lahko utrdil svoje postojanke. Morebitna izvolitev Gaitskella, ki je star samo 49 let, pa bi precej omejila Bevanove možnosti v prihodnosti.

Novega voditelja bo volilo 274 laburističnih narodnih poslancev. Volivci morajo vrniti glasovnice do srede, ko bo na sestanku laburistične parlamentarne skupine objavljen volilni izid. Izvoljen bo tisti kandidat, ki bo dobil več glasov kot ostala dva skupaj. Če na prvem glasovanju noben kandidat ne bo dobil zadosti glasov, bodo volili drugič. Pri drugem glasovanju izpade kandidat, ki je na prvem glasovanju dobil najmanj glasov.

Trenja v italijanski liberalni stranki

...m, 9. dec. (Tanjug). Danes je izstopilo iz liberalne stranke 30 članov nacionalnega sveta. Ostavko so podali ob otvoritvi sedmega kongresa stranke in izjavili, da je stranka pod vodstvom Malagodija popolnoma podrejena volji velikih monopolističnih skupin. V resoluciji poudarjajo, da je stranka izgubila zaupanje s svojo načrtno in odkrito obrambo posebnih koristi določenih ozkih gospodarsko družbenih skupin. Odstopivši člani liberalne stranke, ki je v vladni koaliciji, so izjavili, da bodo ustanovili novo radikalno stranko, ki bo v okviru bloka meščanskih demokratskih strank nastopala za socialno ekonomske reforme in zaščito sedanjih ustavnih pridobitev v Italiji.

Velesile in Srednji vzhod

London, 9. dec. (Tanjug) Eno izmed glavnih vprašanj, ki jih bosta obravnavala Eden in Eisenhower med razgovori v Washingtonu, bo problem Srednjega vzhoda. Londonski politični krogi opozarjajo, da je povezava britanske in ameriške politike v tem delu sveta izredno važna. Po mnenju teh krogov se utegneta Velika Britanija in ZDA dogovoriti glede jamstev Izraelu in arabskim državam ter ureditve položaja arabskih beguncev. Razmislili bosta tudi o ekonomski pomoči državam Srednjega vzhoda. Na sestanku v Washingtonu utegneta Eden in Eisenhower govoriti tudi o pristopu ZDA k bagdadskemu paktu. Ameriško javno mnenje je bilo doslej proti neposredni priključitvi ZDA k temu paktu. Spričo sedanjega mednarodnega položaja pa ni izključeno, da se mu bodo ZDA pridružile.

Naše zastopstvo v Svetovni federaciji bivših borcev

Beograd, 9. dec. Včeraj sta odpotovala v Pariz član centralnega odbora Zveze borcev Vlajko Begović in generalni sekretar Zveze vojaških vojnih invalidov Božo Pavlović, ki se bosta udeležila 12. in 13. t. m. zasedanja evropske komisije Svetovne federacije bivših borcev. Na sestanku bodo razpravljali o sodelovanju evropskih organizacij bivših borcev pri reševanju socialnih problemov bivših borcev, zlasti vojnih invalidov.

SZ utegne dati Avstriji posojilo

Dunaj, 9. dec. (AP) Avstrijski minister za zunanje zadeve Leopold Figl je izjavil včeraj, da bo Avstrija v kratkem začela pogajanja s Sovjetsko zvezo, ki naj bi ji dala posojilo za zgraditev velike električne centrale na Donavi. Sovjetska zveza je ponudila Avstriji 20-letno posojilo v višini 32 milijonov dolarjev ob 3% obrestih. Figl je včeraj dejal novinarjem, da bo avstrijska vlada to ponudbo sprejela, če ji bodo dali posojilo brez kakršnihkoli drugih pogojev in če bo lahko z denarjem prostovoljno razpolagala.

Ko bo nova centrala zgrajena, ne bo zalagala z električnim tokom samo Avstrije, pač pa tudi nekatera industrijska področja Romunije in Madžarske.

Ameriški proračun za l. 1956

Termont, 9. dec. (AP) Predsednik ZDA Eisenhower je imel včeraj v Camp Davidu sestanek z obrambnim ministrom Wilsonom in ministrom za finance Humphreyem, ravnateljem proračuna Hughesom in ministrom za zunanje zadeve Dullesom. Zvedelo se je, da so govorili o znižanju proračunskih izdatkov in davkov v letu 1956. To leto bodo namreč predsedniške volitve.

Minister za finance Humphrey je povedal novinarjem, da se bo proračun po njegovem mnenju do 1. julija uravnovesil, da pa bo Eisenhower v januarskem sporočilu Kongresu povedal, če se lahko znižajo davki.

Trgovinski sporazum s Siamom

Bangkok, 9. dec. (AFP) Jugoslovanski poslanik v Siamu Krsto Bulajić je bil danes v avdijenci pri predsedniku vlade Pibulu Songramu, s katerim je govoril o trgovinskih zvezah Jugoslavije s to državo. Trgovinski sporazum bo verjetno sklenjen prihodnji teden, ko se bo vrnil siamski minister za gospodarstvo generalni major Siri Sirijotin, ki se sedaj mudi v Tokiju.

Razdor v radikalnih vrstah

Deset radikalnih poslancev se je uprlo Mendes-Franceu — Razkol v radikalnih vrstah najbrž ne bo vplival na radikalne volivce — Alžirska posvetovalna skupščina je zahtevala od francoske vlade odgoditev parlamentarnih volitev v štirih alžirskih okrožjih

Pariz, 9. dec. (Tanjug) — Razcep v radikalni stranki je končal prvi del predvolilne kampanje v Franciji, kjer bo jutri zaključeno prijavljanje ve zanih list za parlamentarne volitve 2. januarja. Francoski volilni zakon določa, da pripadajo vsi poslanski kandidati enega okrožja tisti vezani listi, ki dobi vsaj 50 % skupnega števila odda nih glasov.

Povezava dela radikalov s sedanjo vladno večino in stranke desnice in sredine je povzročila v stranki razkol. Vodja radikalov Mendes-France je dal »upornikom« rok, da se do drevi premislijo in odpovedo zvezo z desnico. Deset radikalnih poslancev od skupno 78 in 2 radikalna ministra od skupno sedmih pa je odklonilo poziv, izvršni odbor stranke pa so sklicali z namenom, da jih bo uradno izključil iz stranke.

Na pobudo Mendesa-Francea bodo nastopili radikali in socialisti na volitvah z imenom »republikanska levica«. Razen tega bodo pritegnili tudi majhno Mitterandovo stranko krščanske demokratske unije ter skupino degolovcev pod vodstvom Chaban-Delmasa.

Politični opazovalci so prepričani, da razkol v radikalnem vodstvu ne bo vplival na enotnost radikalnih volivcev, da pa koalicija republikanske levice v najslabšem primeru lahko dobi največ dve sto poslanskih mandatov, kar ne zadošča za sestavo vlade. Mendes-France in socialistični prvak Guy Mollet sta v današjem uradnem sporočilu izrazila »globoko prepričanje o uspehu svojih strank«. Poslanci te koalicije se bodo zavzemali za novi parlament in takoj zahtevati spremembo volilnega sistema, »da bo odpravljen sedanji nepravični volilni zakon«. Sedanji volilni zakon koristi predvsem strankam vladne koalicije, umerjenim, ljudskim republikancem, neodvisnim in kmetom, ker bodo glasove njihovih vezanih list šteli skupaj in lahko postavili pred neenotno levico. Mendes-France in Guy Mollet sta odklonila ponudbo komunistov za ustanovitev ljudske fronte, ki bi tema strankama prinesla gotovo in lahko volilno zmago.

Alžirska posvetovalna skupščina je sklenila s 67 glasovi proti 10 zahtevati od francoske vlade, da odloži parlamentarne volitve v štirih alžirskih okrožjih. V Parizu pravijo, da predpisuje francoska ustava istočasne parlamentarne volitve v vsej državi vštevši Alžir. Uradni krogi pa resno razmišljajo o predlogu alžirske posvetovalne skupščine, ker se boje, da bi alžirski nacionalisti 2. januarja bojkotirali volitve. Povečano delovanje oboroženih nacionalističnih enot dokazuje, da bodo francoske sile le težko uvedle popoln red, ki bi bil potreben za normalno glasovanje. Tudi sklep večine alžirskih poslancev v sedanji posvetovalni skupščini, da ne bodo kandidirali na volitvah, poslabšuje položaj. Generalni guverner Soustelle pa je izjavil, da bodo navzlic vsemu izvedli volitve v vsem Alžiru. V ta namen so začeli v alžirskih okrožjih z naglo »očiščevalno akcijo«. V hudih bojih je samo te dni padlo sto ljudi.

Pariz, 9. dec. (AFP). Sindikat občinskih uslužbencev javnih služb je zagrozil, da bodo njegovi člani 2. januarja, na dan francoskih volitev, stavkali, če vlade ne bo ugodila njihovim zahtevam za zvišanje plač.

Hongkong, 9. dec. (AFP). Vzhodnonemškega predsednika Otta Grotewohla je sprejel danes predsednik LR Kitajske Mao Ce Tung.

Pa smo spet tam... (Vicky v »Daily Mirrorju«)

NOVICE V SLIKI

V Kairu so praznovali spominski dan ob obletnici bitke pri Sabhi. Na sliki: Na tisoče mladeničev in deklet nacionalne garde koraka proti mošeji Al Azhar, kjer je bila slovesnost.

Koroško dvojezično šolstvo in člen 7 državne pogodbe

Kakor je bilo pričakovati, so nemško-avstrijski nacionalisti na Koroškem, oni iz VdU (Verband der Unabhängigen) in iz OeVP (Oesterreichische Volkspartei), začeli proti zahtevam, izraženim v Spomenici koroških Slovencev, odločen boj. Pri tem uporabljajo vse tisto teoretično orožje, ki so ga že njihovi družbeni in duhovni predniki skovali v stoletnem zagrizenem odporu proti vstajajočemu slovenskemu narodu in ki jih označuje kot germanizatorje, pa naj sicer še toliko govore o demokraciji in avstrijstvu. To teoretično orožje setavljajo v glavnem: skrajno subjektivistična teorija o narodu, po kateri odloča o pripadnosti k neki narodnostni skupini izključno izjava posameznika, iz te teorije izhajajoča teorija pangermanskega nacionalista Wutteja o »vindiširjih« in zahteva, da imajo starši izključno pravico odločati o tem, kateri jezik naj bo v šolah učni jezik oziroma katerega jezika naj se njihovi otroci v šolah uče. Bistvena vsebina njihove teorije o narodu, pisanja o »vindišarjih« in zagovarjanja načela pravice stršev ni samo absolutno zanikanje pomembnosti jezika kot kriterija pripadnosti k nekemu narodu, temveč obrnjeno samo proti Slovencem seveda, tudi preziranje po vsem kulturnem svetu priznane izkustvene resnice, da je vzgoja in izobrazba v materinskem (družinskem) jeziku najuspešnejša, kulturo ljudskih množic najbolj učinkovito pospešujoča, intimnosti ljudskega duhovnega življenja najbolj globoko in široko zajemajoča, demokratično najbolj pravična.

Oboroženi s to zbirko »teorij« in zahtev hočejo nemško-avstrijski nacionalisti doseči v danem položaju to, da bi na koroškem in štajerskem obmejnem ozemlju realizacijo čl. 7 avstrijske državne pogodbe (a. d. p.) spravili kar najbolj mogoče v zavisnost od izjave vsakega posameznega avstrijskega državljana, brez vsakega objektivnega kriterija. Tako bi dali Slovencem kar najmanj, če le mogoče nič, ali pa bi jim celo kaj vzeli. Saj vidijo v točki 2 čl. 7 (pravica Slovencev do osnovnega pouka v slovenskem jeziku) celo nekak pravni temelj za odpravo koroškega dvojezičnega šolstva po uredbi 3. okt. 1945. Njihov miselni pridržek (mentalna rezervacija), njihov račun je tale: Nemško-avstrijska politična, gospodarska in kulturna (v njihovem pomenu besede kultura) premoč je tako velika, da se nam Slovencev res ni treba bati. Ne morejo nas prisiliti, da bi ugodili njihovim zahtevam po čl. 7. Nemško-avstrijski kapital je spravil v zavisnost večji del Slovencev. Večdesetletna zaničljiva propaganda naših družbenih in duhovnih prednikov proti slovenščini (posebno od sedemdesetih let 19. stoletja dalje) je opravila svoj posel. Ni naš namen tu kaj popravljati. Velik del Slovencev se še s strahom spominja nacističnih napisov »Kärntner, sprich deutsch!«, izselitev zaradi pripadnosti k slovenstvu, krvavih nasilij. Prav je tako. Če bomo torej dosegli to, da bo sedaj, ko smo po sklenjeni državni pogodbi zopet popolnoma svobodni, realizacija določil čl. 7 zavisela od izjav posameznikov, od nekakega novega plebiscita, od izjav občinskih odborov in tako dalje, potem smo lahko gotovi, da se bo mnogo Slovencev odločilo za nemštvo proti slovenstvu. Za to bomo že še posebej poskrbeli. Zaradi tega smo tudi za posebne slovenske in nemške šole proti enotnim dvojezičnim.

To je miselnost, račun vseh teh nemško-avstrijskih nacionalističnih ideologov, ki danes toliko, posebno s Koroške in na Koroškem, pišejo o nujnosti svobodnega odločanja o tem, ali je nekdo Slovenec ali Nemec. Graf na primer je na predvečer letošnje proslave 10. oktobra na okrajnem zborovanju OeVP v Velikovcu, rekel: »Vprašanje, kdo spada k manjšini, more biti pojasnjeno le s svobodno izjavo posameznih avstrijskih državljanov. Uradna, prisilna uvrstitev, brez ozira na posameznika, ne more priti v poštev« (»Volkszeitung« 9. okt. 1955). Toda prav pri urejanju nacionalnega vprašanja na Koroškem in Štajerskem je velik del Slovencev izven možnosti svobodnega, zrelo premišljenega odločanja. Kdor z ureditvijo nacionalnega vprašanja na Koroškem in Štajerskem iskreno in pošteno misli, bi moral to priznati.

Naj se nekoliko pomudim le pri silovitih napadih nemško-avskega nacionalističnega tiska na dvojezično šolstvo po uredbi 3. okt. 1945. Potrebno je to tudi zaradi tega, ker tudi tisti del avstrijskega tiska, ki je kazal doslej nekaj več razumevanja za to vprašanje (na primer dunajski tednik »Die österreichische Furche«), kar smo vedno z veseljem zaznamovali, piše tačas o teh vprašanjih le medlo in večkrat čisto v nacionalističnem duhu. Treba je, da si pokličemo v spomin nekatera dejstva in da ponovno obrazložimo slovensko stališče o tem vprašanju.

Koroški Slovenci so v političnih pogojih petdesetih let 19. stoletja prišli do številnih slovenskih šol (še l. 1868. je bilo na Koroškem 24 popolnoma slovenskih in 70 slovensko-nemških šol, na katerih je imela slovenščina še glavno ali vsaj enakopravno mesto poleg nemščine) in so te šole obdržali še v šestdesetih letih. V sedemdesetih letih 19. stoletja jim je nemški nacionalistični liberalizem te šole vzel in jim vsilil koroški tip dvojezične, utrakvistične šole, ki se je vzdržala do nacizma in je bila dejansko, posebno po učni praksi, nemška šola, ponemčevalnica. Proti tej šoli so se Slovenci vedno, a brez vidnejšega uspeha borili in zahtevali slovensko šolo, to je šolo s slovenskim učnim jezikom in z nemščino kot obveznim učnim predmetom od četrtega ali petega šolskega leta dalje. Nacizem je zabrisaj zadnjo sled slovenskega pouka na utrakvističnih šolah.

Po padcu nacizma je koroška deželna vlada izdala uredbo z dne 3. okt. 1945, ki pomeni novo ureditev dvojezičnega ljudskega šolstva na Koroškem. Njena glavna novost je v predpisu, da je na določenem sklenjenem mejnem ozemlju Koroške slovenščina od četrtega šolskega leta dalje za vse otroke, slovenske in nemške, po 4 oziroma 3 ure tedensko, obvezen učni predmet. Ostali pouk je že od četrtega šolskega leta dalje popolnoma nemški. To koncesijo slovenskemu jeziku so avstrijski listi ob izdanju uredbe utemeljevali s tem, da začenja s to šolsko ureditvijo v odnosih med obema narodoma na Koroškem nova doba medsebojnega razumevanja in sodelovanja. 28. jan. 1947 je namestnik deželnega glavarja, zastopnik OeVP v koroški deželni vladi, Hans Ferlitsch podal na seji koroškega deželnega zbora v imenu deželnega glavarja slovesno izjavo, ki se glede dvojezičnega šolstva po uredbi 3. okt. 1945 glasi takole: »Po švicarskem zgledu smo na določenem ozemlju dežele v vseh občinah, kjer prebiva tudi le majhen del prebivalstva slovenskega materinskega jezika, vpeljali dvojezični šolski sistem. Ne sprašujemo otroka, ali je Nemec ali Slovenec, temveč zahtevamo, da se vsak učenec nauči obeh jezikov. Smo tega prepričanja, da je to v korist obeh narodov, ki prebivajo v naši deželi...«. Še aprila 1948. je avstrijski zunanji minister dr. Karl Gruber na konferenci namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil v Londonu rekel med drugim tole: »Avstrija je omogočila slovensko govorečim Koroščem lasten kulturni razvoj. Vzorna zakonodaja o dvojezečnih šolah obvezuje celo popolnoma nemško govoreče prebivalstvo, da se uči slovenščine, da zagotovi temu jeziku večje splošno razumevanje v deželi«. Glasilo koroške OeVP »Volkszeitung« je še nekaj let po izdanju uredbe objavljalo poročila o uspešnosti pouka po tej uredbi.

Prva sta, v imenu pravice staršev seveda, izpadla proti uredbi Ferdinand Graf in Steinacherjev prijatelj, slovenskega rodu, Josef Glantschnig, 15. dec. 1947 na zborovanju OeVP v Velikovcu. Bolj splošno, odkrito in dosledno pa so začeli nemško-avstrijski nacionalisti hujskati proti uredbi šele po pariškem sklepu Sveta zunanjih ministrov štirih velesil 20. jun. 1949, v katerem so bile, kakor znano, zavrnjene jugoslovanske ozemeljske zahteve. Od tega časa dalje hujskanje ni nikdar več prenehalo in se tačas. ob čl. 7 a. d. p., zopet stopnjuje do velike strastnosti.

(Konec jutri)

DEJAVNOST ZAVODA ZA PROUČEVANJE VARNOSTI PRI DELU IN ZA ORGANIZACIJO DELA

Skrb za varnost delavcev

Zavod za proučevanje varnosti pri delu, ki je pred kratkim razširil svojo dejavnost na področje proučevanja organizacije dela, ima za seboj šele dobro leto življenja.

Eden najvažnejših sestavnih delov zavoda je oddelek za varstvo ljudi pri delu, ki proučuje že od ustanovitve nekatere pereče probleme higiensko-tehnične zaščite v podjetjih raznih panog industrije.

Z odločbo republiškega izvršnega sveta so pred kratkim pri zavodu ustanovili oddelek za organizacijo dela, ki proučuje najugodnejše prilike za visoko produktivnost dela v podjetjih. Proučevali bodo tudi načine organizacije dela, da bi prišli v najkrajšem času do najboljšega sistema organizacije, normiranja, nagrajevanja in ocenjevanja delovnih mest.

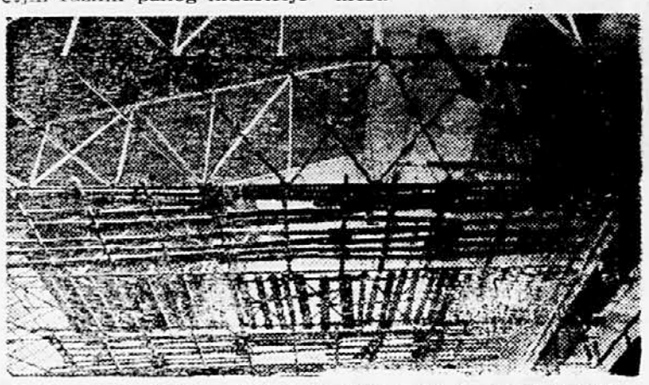

Puščica kaže desko, s katere je delavec F. D. padel zaradi slabe zaščite 24 metrov globoko

Delo se je znatno povečalo po razstavi higiensko-tehnične zaščitne službe, ki jo je zavod priredil letos v januarju. Industrija postavlja vedno več vprašanj in problemov, ki naj bi jih zavod rešil. Zato se je le-ta lotil priprav za standardizacijo nekaterih splošno potrebnih osebnih zaščitnih sredstev, kot je n. pr. varnostni pas za delo v kamnolomih in na drugih nevarnih delovnih mestih na višinah, zaščitne rokavice za groba dela v metalurških obratih, zaščitna obutev za rudarje in delavce v težki industriji, zaščitna očala itd. Oddelek proučuje sredstva za zmanjšanje ropota v velikih dvoranah kovinske industrije, kjer povzroča trušč naglušnost ljudi, ki so tamkaj zaposleni. Bavijo se tudi s problemi zaščite velikih prirodnih brusnih kamnov, sredstev za odklon radiacije pri žarilnih pečeh v kovaški industriji ter z vprašanji ventilacije, da bi odstranili nevarnosti poklicnih obolenj, ki se pojavljajo zaradi zdravju škodljivih plinov in hlapov.

Sodelavci zavoda so udejstvujejo v raznih strokovnih komisijah ter imajo strokovna predavanja za vzgojo kadrov, ki v podjetjih opravljajo službo higiensko-tehnične zaščite.

Zavod mora delati v tesnem sodelovanju z ljudmi s terena, ki so uvideli, da s prakticizmom pri organiziranju delovne varnosti ne moremo priti daleč. Varnostna tehnika je postala v industrijsko razvitih državah uporabna znanost, ki tesno sodeluje z industrijo in ji daje koristne napotke in pripomočke.

DOBRA ORGANIZACIJA DELA — VISOKA PROIZVODNOST

Med številnimi činitelji, ki vplivajo na proizvodnost dela, ima najvidnejše mesto organizacija dela. Če je slaba organizacija dela v podjetju, je tamkaj tudi nizka proizvodnost, pa čeprav je podjetje še tako dobro opremljeno z najnovejšimi napravami.

Oddelek, ki je šele pričel z delom, bo imel razdeljeno delo v odsekih za organizacijo in racionalizacijo dela, sterilnost dela, tehnično normiranje, ocenjevanje delovnih mest ter plačilne sistema.

Zdaj ocenjuje oddelek za organizacijo dela delovna mesta delavcev in uslužbencev črne metalurgije na osnovi analitičnega sistema ocenjevanja delovnih mest. Praktične izkušnje takšnega proučevanja so se pokazale v železarni Štore, kjer so sestavili tarifni pravilnik za 1955. leto na osnovi te ocene, kar je pokazalo dober rezultat. Oceno delovnih mest izvedejo s sodelovanjem vsega kolektiva podjetja. Ta metoda ocenjevanja omogoča pregleden in enostaven plačilni sistem, tako da vsak delavec lahko ugotovi svoj zaslužek in vidi, kakšne so možnosti, da bi ga povečal. Nadaljnje delo na tem področju pa bi nedvomno pokazalo, da je določanje tarifnih postavk po analitični metodi zelo pomembno za dvig proizvodnje in proizvodnosti dela.

PROUČEVANJE ČLOVEŠKIH SPOSOBNOSTI

Zavod ima tudi psihološki sektor, ki doslej še ni mogel razviti v celoti svojega dela, toda postavlja temelje za širšo dejavnost proučevanja človeških sposobnosti in udejstvovanja v proizvodnji. S sodobnimi metodami psihološke teorije prenaša v prakso izsledke, ki naj pomagajo v proizvodnji k večji storilnosti in ugodnemu počutju človeka na delovnem mestu. Pri tem mislimo tudi na pomoč, ki jo daje mladini pri odločitvi za poklic ter pri delu z odraslimi ljudmi.

Delo tega sektorja lahko opredelimo na organizacijo poklicnega svetovanja v naši republiki in na reševanje problematike s področja industrijske psihologije in pedagogike.

Organizacija poklicnega svetovanja zahteva premagovanje težav, s katerimi se mora boriti zavod. Dajanje nasvetov za poklic ni zadostno le na enem mestu v Sloveniji. Zato pripravlja zavod ustanovitev novih poklicnih svetovalnic. V ta namen je skupaj s Svetom za zdravstvo in socialno politiko LRS usposobil kader — mladinske referente za delo v okrajih, kjer bodo izvedli priprave za ustanovitev poklicnih svetovalnic. Te svetovalnice bodo potrebovale material, aparate, strokovni kader itd. Do njihovihe otvoritve bo treba proučiti metode, ki se jih bodo posluževali svetovalci za poklice pri svojem delu z mladino. Določiti in standardizirati bodo morali tudi testni material za preizkušanje fizičnih in psihičnih sposobnosti. To je nedvomno ena najtežjih nalog, ki zahteva mnogo časa in prizadevanja.

Pripravljajo tudi material s področja psihologije v industriji. Predavali bodo o vodenju človeka, medčloveških odnosih ter o problematiki poučevanja v industriji. Proučevanje na tem področju se uspešno razvija, zavod pa pripravlja tudi različne tečaje.

VSESTRANSKA VARSTVENA VZGOJA

V okviru zavoda deluje poseben oddelek za publicistiko in varstveno vzgojo, ki nudi delovnim kolektivom gospodarskih organizacij posebno pomoč, zlasti v strokovni literaturi. Izdajajo tudi knjižico »Delo in varnost«, ki je letos izšla v 5 zvezkih, ter letake, lepake in podobne publikacije za razne panoge gospodarstva, ki jih uporabljajo delovni kolektivi kot stalna sredstva varstvene vzgoje v svojih obratih. Oddelek organizira proizvodnjo strokovnih filmov s področja varnosti pri delu. Letos je izdelal film »Osebna zaščitna sredstva v industriji in obrti«. Prav tako organizira predvajanje filmov delovnim kolektivom, prireja strokovna predavanja in seminarje ter tečaje za vodilni kader gospodarskih organizacij, zlasti pa za člane higiensko-tehnične zaščitne službe. Zdaj razpolaga zavod s 26 strokovnimi filmi domače in inozemske proizvodnje. V prihodnjem letu bodo izdelali film s področja delovne varnosti v elektrogospodarstvu in film o uporabnosti ročnega orodja. Največjo pomoč v letošnjem letu je zavod nudil z organizacijo posebne razstave higiensko-tehničnih zaščitnih sredstev, katere si je ogledalo nad 139 tisoč obiskovalcev. Razstava je bila v Ljubljani, Mariboru, Celju, Trbovljah, Kranju, na Jesenicah, v Tolminu, Idriji, Anhovem, Novi Gorici, Ajdovščini, Kopru, Novem mestu in Kočevju. Prav tako so organizirali razstavi higiensko-tehnične zaščite na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, in sicer na I. mednarodni razstavi ambalaže. Filmske predstavi predelave lesa in na I. mednarodni razstavi ambalaže. Filmske predstave in z njimi združena predavanja si je do novembra ogledalo nad 67.000 obiskovalcev. B. L.

PRIMERI INDUSTRIJSKE KOOPERACIJE

Vse večja težnja za tem, da bi doma proizvajali tudi še one aparate in naprave, ki jih zaenkrat še uvažamo ter da bi istočasno dodobra izkoristili proizvodne kapacitete domačih tovarn, vodijo na uspešno pot industrijske koordinacije in kooperacije. V tej smeri smo že zabeležili nekaj dobrih primerov na Hrvatskem, v Sloveniji in tudi v drugih republikah.

Na Hrvatskem so v sestavu Trgovinske zbornice LRH že ustanovili poseben strokovni odbor za industrijsko kooperacijo in koordinacijo. Odbor je doslej že proučil možnosti kooperacije na Reki, v Pulju in v Zagrebu. Na vrsto bodo prišla tudi druga mesta na Hrvatskem, v katerih obstoje take tovarne in delavnice, v katerih bi se mogla v proizvodnji uspešno izvesti kooperacija.

Na prvem sestanku tega odbora pri Trgovinski zbornici, so tudi proučili možnosti kooperacije v Istri. V poštev pridejo tovarne na Reki in v Pulju, zlasti one iz industrije ladjedelništva in proizvodnje električne opreme. Najpomembnejša bo najbrže kooperacija v proizvodnji Diesel motorjev tovarne »Uljanik« v Pulju z ostalimi tovarnami.

In v Zagrebu? Podjetje »Turpija« že dela v kooperaciji z ostalimi sličnimi podjetji v Slavonskem Brodu. Rezultat je vse večji izvoz raznih vrst pil, ki smo jih do nedavnega uvažali. V tovarni »TMZ« proučujejo zdaj možnosti kooperacije pri proizvodnji motornih koles in ročnih traktorjev. Tovarne »Rade Končar«, »Goran« in »MEBA« tudi pripravljajo v kooperaciji proizvodnjo raznih aparatov za potrebe naših gospodinjstev. Tovarna »Prvomajska« pripravlja proizvodnjo aparatov za brušenje, tovarna »IKON« ogrodja za dežnike, katere še uvažamo. Tovarna »Croatia« je v kooperaciji pričela izdelovati elektromotorje, Železarna v Sisku pa vrsto izdelkov iz jeklenih brezšivnih cevi.

M. Babič

Nova številka »Naših razgledov«

Iz vsebine:

Zunanjepolitični pregled: Bližnja Afrika; Mirno teče Sena; Združeni narodi v zadregi; Sovjeti v Južni Aziji; Na pragu Srednjega vzhoda.

Bogdan Pogačnik: Neformalen sestanek s skandinavskim socializmom (Prva polovica razgovorov in zapiskov iz Švedske in Norveške).

Bogo Grafenauer: X. Mednarodni kongres za zgodovinske vede.

Gustav Šilih: O naši družini in spolni vzgoji.

Vladimir Grosman: Odvetništvo v socialistični družbi.

Inž. Herman Vidmar: Razvoj telekomunikacij pri nas.

Bogomir Gorec: Bomba v hotelu ob jezeru (filozofska detektivka).

Filip Kalan: Londonska gledališča.

Anton Sovre: Drobci iz grške lirike.

Valens Vodušek: Koncerti v novembru.

Luc Menaše: Dve ljubljanski in dve beograjski razstavi (štiri kratka poročila).

E. Stampar: Troje smrti v hrvatski književnosti (Antun Barac. Mihovil Kombol, Tin Ujević).

Dušan Pirjevec: Nova izdaja Župančičevega »Cicibana«.

V. Klabus: Eolska zemlja (recenzija).

Knjižne novosti.

KULTURNI RAZGLEDI

Jesenska razstava mariborskih likovnih umetnikov

V okviru proslav kulturnega tedna in v čast 10-letnice osvoboditve so pripravili mariborski likovni umetniki svojo jesensko razstavo ter nam pokazali večinoma novejša dela. V gornjih prostorih Umetnostne galerije so razstavili 91 del, med njimi 45 olj, 6 mastnih in 1 navadno tempero, 17 gvašev, 11 akvarelov, 2 oglji, 2 risbi s tušem, 3 mavce, 3 žgane gline in 1 bron.

Uvodoma lahko rečem, da bi bila razstava z ozirom na jubilejni značaj lahko nekoliko skrbneje aranžirana. Neenako distanciranje in višina slik gledalca neprijetno moti.

Brezdvomno najmočnejša umetniška osebnost med mariborskimi likovniki je Maks Kavčič. Njegova olja »Žetev v Prekmurju«, »Partizanska cesta« in »Po cestah Prekmurja« so do kraja preštudirane barvne umetnine. Kavčičeva kultura in razgledanost je tolikšna, da zna tudi eventuelne tuje vplive predelati v svojo osebno izpoved. To je ravno dokaz njegove kreativne moči. Gvaši iz Italije so gotovo na razstavi najboljši, vendar ne morem trditi, da pomenjajo napredek z ozirom na one iz Sirije. So bolj popotne beležke, vržene tehnično rutinirano na papir.

Bratož se nam je predstavil tak, kot ga že poznamo: barvno umirjen, tonsko ubran, motivično preprost in efekten. V »Motivu iz Benetk« pa ni niti razpoloženjsko, niti tehnično dosleden, kar precej moti.

Primožič vztraja v »modri maniri«. Značilna zanj je močna ploskovitost. Barvno in kompozicijsko najboljše delo je »Pri krpanju«, med gvaši pa »Poročni par iz Benetk«.

Pandur dokazuje v svojih oljih, da je zašel v umetniško razvojno stagnacijo ter se le bolj ali manj srečno ponavlja. Barvno je fin-de-sieclovski, kompozicijsko često nejasen, tehnično pa nedosleden. Akvareli in gvaši so barvno efektni, a povprečni.

Polajnko je tokrat uspel v svoji poštenosti in skromnosti. Smisel za barvno skladnost ga sigurno varuje pred nekvalitetnostjo, v katero je zapadel le v »Pohorskem mlinu«, kjer hoče ugajati! Najboljši deli sta »Gramozna jama« in »Drevored«.

Kores ostaja v tonski slikariji, iz katere se barvno ne more izviti. Kores je dober karakteren portretist in figurant, kot dokazujejo »Jerica« in gvaši »Deški portreti I, II, III«.

Kos je razstavil povprečne akvarele, med katerimi je še najbolj efektno »Predmestje pozimi«.

Lugarič v svoji tehniki precej spominja na srbsko šolo, posebno Srbinoviča. Njegova »Primorska pokrajina« je barvno in kompozicijsko lepo ubrano delo. Sploh Lugarič med mladimi mariborskimi slikarji največ obljublja.

Darinka in Milan Lorenčak pripravljata svojo lastno razstavo [illegible] na ocena sledila ob oni priliki.

Polak ostaja v maniri svojega profesorja G. A. Kosa. Iz temačnega tonskega podajanja ne najde poti v barvno melodijo, zato so njegova dela hladna, akademijska.

Trstenjak je soliden mojster, ki dela v enkrat za vselej osvojeni tehniki kasnoimpresionističnega načina podajanja. Ostaja na svoji kvalitetni višini in s tem ohranja svoj renome. Akvarela sta dobri deli, kombinirani z gvašem.

Pečko razstavlja 3 dela, ki so podana brez temperamenta in brez prave barvne intuicije. Podana so ploskovito, motivično so preprosta, umetniško pa precej slabokrvna!

Vidic išče ilustrativne efekte. Njegova na steklo slikana, etnografsko prikazana dela so satire in ilustracije, ne pa umetnine. »Kmet« je solidno delo.

Zejeva dela so menda hoteno navadna, posebno tempera »Pri kopanju« je trdo izdelana in anatomsko nemogoča.

Zagarjeva dela starejšega datuma so razstavljena iz pieteta do Nestorja mariborskih slikarjev.

Vojskovi risbi s tušem sta autokarikaturnega značaja.

Med Kolbičevimi deli je omeniti ekspresivni »Portret slikarja Oeltjena« in »Moško poprsje«. Zgane gline ne presegajo običajnih kvalitetnih meja.

V celoti vzeto je razstava sicer uspela, ne kaže pa nobenega vidnejšega, še manj konstantnega napredka v razvoju mariborskega likovnega ustvarjanja. Najmočnejši in najdinamičnejši umetnik je Maks Kavčič, osebnost, ki obvladuje polovico kluba. Druga tečajnica je solidna, trdna in umirjena umetnost A. Trstenjaka, ki ohranja — kljub letom — svojo pridobljeno kvaliteto in tehnično suverenost. Med tema dvema poloma stoje ostali umetniki. Med njimi kažejo Bratož, Lugarič, Primožič, Polajnko in Kores večjo ali manjšo, hitrejšo ali počasnejšo razvojno rast, medtem ko Pandur in Polak, Kos in Vidic kažejo znake stagnacije, odnosno vztrajanja na pridobljenih pozicijah.

Kiparja nista presenetila; Vojskove risbe so karikature, Kolbičeva plastika pa ostaja v mejah njegove osebne stilizacije.

Motivično je razstava sicer dovolj razgibana, vendar se mi zdi, da je perioda prekmurskih motivov že dovolj dolga in bo začela polagoma dolgočasiti!

Jože Curk

Novinarsko društvo Slovenije se najlepše zahvaljuje mešanemu zboru Glasbene matice, simfoničnemu orkestru Slov. filharmonije, dirigentu Cirilu Cvetku in opernim solistom Vandi Gerlovičevi, Elzi Karlovčevi, Rudolfu Franciu, Samu Smerkolju in Zdravku Kovaču, ki so ljubeznivo sodelovali na letošnjem Novinarskem koncertu pred Dnevom republike in ob zaključku Tedna tiska in radia ter prispevali k umetniškemu uspehu prireditve.

Novinarsko društvo LRS

Jack London: Bele samote

Založba Obzorja v Mariboru je pred kratkim poslala na knjižni trg zbirko krajših povesti slavnega ameriškega pisatelja Jacka Londona. Pod skupnim naslovom Bele samote (v izvirniku The Son of the Wolf) se v knjigi vrsti devet povesti, v katerih avtor Martina Edena in drugih romanov, ki so poznani in slavni po vsem svetu in tudi pri nas, z velikim znanjem in umetniško močjo oživlja čudovite pokrajine severa in ljudi, ki so ob koncu prejšnjega stoletja zbrali dovolj poguma in odšli tja iskat zaslužka in bogastva.

Avtobiografski delež, ki ga skoraj vsak pisatelj prispeva v svoja dela, je pri Londonu posebno velik. Skrivnost umetniške vrednosti in popularnosti Londonovih knjig ne tiči zato samo v resnično velikem pisateljevem talentu, temveč gotovo tudi v izbiri snovi in intimnem odnosu do nje, pa tudi v pripovedovanju, ki je tako neposredno, kot more biti le pripovedovanje očividca.

V svojem nemirnem in skoraj potepuškem življenju se je tudi London,okužen od zlate mrzlice, napotil v skrajne severne predele Amerike in se pridružil lovcem na kužuhovino in iskalcem zlata v deželi, kjer temperatura petdeset stopinj pod ničlo ne sme pomeniti nobene ovire za pot in delo. Umetniški plod tega obdobja je precejšnje število daljših in krajših povesti, v katerih London pripoveduje o grozljivo skrivnostni deželi snega, mraza in molka, o zagrizenem in trdovratnem boju domačinov in priseljencev z naravo, in korak za korakom slavi uspešno pot iskalcev, »volčjih sinov«, do zmage nad naravo in sovražniki. Govori o njihovih nečloveških naporih in herojskih podvigih, pa jih vendar prikazuje v vsej njihovi človečanski preprostosti. Razmišlja o njihovi trdi, nesentimentalni in dosledni morali, v kateri popuste in propadejo vsi pomehkuženi civiliziranci in vzdrže le oni, ki so res pravi možje s trmasto voljo in čutom za poštenost in tovarištvo. Večkrat se mu pripovedovanje skrči skoraj do psihološke črtice, velikokrat pa se med pripoved vrine liričen opis in poblisk zdravega humorja.

Devet takih povesti je zbranih v knjigi Bele samote: Bela tišina, Volčji sin, Možje v Forty-Mileu, V daljni deželi, Napitnica popotniku, Duhovniška predpravica, Modrost poti, Kraljeva žena in Odiseja Severa.

Prevod Olge Grahorjeve je lep in dober, učinkovita je tudi oprema Gregorja Košaka.

Od založbe Obzorja si želimo še več podobnih knjig.

S. G.

IZ TOLMINA

Tolminsko gledališče pripravlja dramo »Sveti plamen«, delo angleškega pisatelja W. Sommersota Manghama. Ako ne bodo ponovno nastopile tehnične ovire, bo premiera v nedeljo 18. decembra ob 20. uri.

s FILMSKEGA PLATNA

Zakaj »Peter Pan« ni slovensko podnaslovljen?

V Slovenskem Poročevalcu št. 279 dne 2. decembra 1955 je napisal filmski recenzent S. G., da je film Peter Pan dobra pravljična risanka, »ki jo po dolgem pričakovanju gledamo na naših filmskih platnih v distribuciji Lovčen filma iz Črne gore«. Konča pa svojo recenzijo takole: »Res je škoda, da se naše distribucijsko podjetje Vesna film ni potrudilo toliko, da bi omogočilo mladi publiki — kateri je film v prvi vrsti namenjen — lažje dojemanje zgodbe s tem, da bi oskrbelo slovenski prevod teksta.«

V pojasnilo javnosti — pa tudi stalnemu filmskemu recenzentu, da ne bi več pisal kot nekdo, ki se mu niti ne sanja o filmski »distribuciji«, o izposojanju in nabavljanju filmov v naši državi, — želimo opozoriti na tole: Že več kot dve leti so distribucijska podjetja v smislu novih gospodarskih načel podjetja, ki si med seboj konkurirajo in ki naj jih medsebojna konkurenca prisili do cenejšega posojanja in uspešnejšega nabavljanja filmov. Pri tem so bili mišljeni kvalitetnejši filmi, ki pa jih konkurenca ni vedno prinesla. Za distribucijo in za kinematografe so uspešnejši tisti filmi, ki so finančno donosnejši. Naše podjetje Vesna-film nima trgovskega interesa, da bi bili filmi, ki jih ostala distribucijska podjetja posojajo kinematografom v Sloveniji, dobro podnaslovljena, to je, da bi imeli dober slovenski prevod in da bi bil ta lepo tiskan na film. In vendar prav naše podjetje vedno stremi za tem, da bi naše slovensko občinstvo dobilo slovensko podnaslovljene filme. Toda to je od našega podjetja popolnoma neodvisno pri tistih filmih, ki si jih kinematografi izposojajo od ostalih distribucijskih podjetij iz drugih republik.

Naše podjetje Vesna-film pa je bilo vedno pripravljeno na usluge v tem pogledu brez ozira na vse zgoraj rečeno, samo da bi slovensko občinstvo imelo filme v slovenščini. Celo trudilo se je naše podjetje v resnici za to in doseglo dogovor s »Kinema« iz Sarajeva, da zanje podnaslavljamo po eno kopijo vsakega njihovega filma v slovenščini. Kinema pa je s to prakso prenehala. Tudi ostale distribucije pravijo, da se jim to »ne izplača«, čeprav so v resnici stroški slovenske verzije malenkostni in jih več kot krije že dober odjem v enem samem večjem mestu v Sloveniji. Brez trgovskega interesa se je naše podjetje res potrudilo, da bi doseglo prav od »Lovčen filma« iz Črne gore, da bi se v slovenščini podnaslovila ena kopija filma Othello, tiste od »Makedonije« Romeo in Julija in še v nekateri primerih, toda ostala distribucijska podjetja tega niso hotela. Naši slovenski kinematografi pa bi to od njih lahko dosegli, če bi slovensko podnaslovitev zahtevali. — Pri tem pripominjamo, da naše podjetje Vesna za svoje filme stalno dela hrvatske in srbske prevode, in to s tako skrbjo, da je bil na primer prevod Shakespearovega Henrika V. tam zelo cenjen.

Če se torej filmskim recenzentom zdi, na je našemu občinstvu kaj bolj razumljiv slovensko podnaslovljen film in da je sploh vredno za Slovenijo napraviti slovensko verzijo, naj se le oglasijo in naj ne molčijo kot vedno doslej. Toda nikar naj se ne obračajo na naše podjetje Vesna-film, ampak na slovenske kinematografe, ki s trgovskim pritiskom od ostalih distribucij lahko dosežejo, da bodo oskrbele slovensko verzijo za svoje filme. Če nimajo druge možnosti, jim je tudi naše podjetje še naprej na uslugo, kot je že bilo v nekaj primerih.

Podjetje za izposojanje filmov VESNA

Rdeče in črno — prvi del

Težko je govoriti o sliki, ki je vidiš samo polovico, in prav tako težko je pisati o filmu, če vidiš samo njegov prvi del. Naša filmska podjetja, ki so klonila pred »harmonično celoto« filma v vrtincu in ga predvajala cele štiri ure skupaj, do velike umetnine francoskega romanopisca Stendhala niso čutila tolikšne pietete in dolžnega spoštovanja. Tako bo treba vse o prvem delu filma hraniti celih osem dni ali še daljši, da jih bomo lahko osvežili ob gledanju drugega dela in si ustvarili o filmu celotno in zaokroženo podobo.

Zato opozarjam danes bralce le na nekaj podatkov o tem velikem filmu, ki skuša biti verna upodobitev enega najboljših francoskih in svetovnih romanov. Francoski filmski delavci so ga posnali v koprodukciji z italijanskimi v tehnicolioru. Adaptacijo romana in dialoge sta oskrbela Jean Aurenche in Pierre Bost, glasbo je napisal René Cloerec. Režiser filma je priznani umetnik Claude Autant-Lara, kot glavna igralca pa nastopata v prvem delu Danielle Darrieux in Gérard Philippe.

Vsa ta imena dokazujejo resno botenje in prizadevanje, ki združeno z željo, čim bolje in verneje preliti Stendhalov roman na filmski trak, ustvarja iz neflmskega teksta dober film.

Film Rdeče in črno je nabavilo podjetje Croatia film. S. G.

Branko Rudolf: ZAMORČEK IN LADJICA. Pesmi za otroke. Ilustriral Janez Vidic. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

TEHNIKA. Jubilarni broj. RAZVOJ TEHNIKE I PRIVREDE U JUGOSLAVIJI 1945-55. Beograd, Savez inženjera i tehničara FNRJ, 1955.

Dela v Mavrovem napredujejo

Junija smo nazadnje pisali o gradbišču HE Mavrovo. Od tedaj do danes so dela že tako napredovala, da se izplača spet pregledati uspehe požrtvovalnega delovnega kolektiva; zato tudi objavljamo dopis, ki ga nam je poslal monter na gradbišču elektrarne tov. Janez Gedelnik.

Pred vhodnim predorom se dvigajo ogromni betonski stebri. Tu bodo montirali razdelilno postajo hidroelektrarne Vrutok, so je druge elektrarne sistema »Mavrovo«. Gremo dalje po hodniku in pridemo v strojno dvorano. Če smo se po krajšem času tu ponovno oglasili, smo lahko presenečeni nad tem, kako zelo so napredovala montažna in gradbena dela. Že vidimo montirano turbino, okrog nje pa monterje »Hidromontaže«, ki še opravljajo razna fina dela na spodnjem delu turbine. Tudi »Servomotor« je pripravljen za montažo in bo služil za odpiranje in zapiranje kroglaste loputre, s katero bodo regulirali dotok vode na lopatice turbine. Kako velik in težak je króglasti zasun (loputa), lahko presodite, če povemo, da so morali edini most med Gostivarjem, kjer je železniška postaja, in hidroelektrarno Vrutok tako ojačati, da zdaj lahko nosi 80 do 100 ton. Pri prevozu tako težkih komadov od postaje do gradbišča je zdaj že večkrat priskočila na pomoč JLA iz Gostivarja.

Kako je napredovala kaj montaža po stranskih hodnikih? Tu delajo monterji tovarne »Rade Končar« iz Zagreba pri električnih instalacijah in montaži celotne elektroopreme za elektrarno. Tam poleg monterji »Metalne« iz Maribora z velikim 65-tonskim žerjavom dvigajo težke cevi. Postavili so si tudi lastno mehanično delavnico, kjer obdelujejo potrebno specialno orodje. To je že kar cela majhna tovarna za orodje, ki bo potrebno elektrarni za pogon. Prvi december je pomenil uspeh za monterje »Metalne«. Na ta dan so odpeljali zadnjo cev na 1200 m visoki plato, kjer bo cev priključena na hidravlične zasune pri vodostanu. Delo je bilo opravljeno v 7 mesecih, to je 3 mesece pred rokom, ki ga je postavila inozemska tovarna. Delo so pa opravili tudi kvalitetno, o čemer priča kontrola, ki doslej še ni odkrila niti ene resnejše napake, ki bi jo bilo potrebno odpravljati.

Zdaj monterji pričenjajo z montažo sifona. To so prav tako cevi premera od 1800 do 2100 mm in dolžine 6 m. Sifon se imenuje cevovod zato, ker ima obliko vodovodnega sifona. Zaradi zelo velike strmine morajo biti tu monterji in varilci privezani na vrvi, saj tu je nemogoče celo stati, kaj šele opravljati težka montažna dela. Človeku, ki ni navajen velikih višin, se tu pri 300-metrski globini, ob katero so prilepljeni monterji, res kar zvrti v glavi. Monterji pa se gibljejo tu kot pajki, niti nimajo zategnjenih vrvi in so privezani le zato, da bi jih vrv zadržala, če bi pri delu slučajno omahnili v globino.

Zadnje dni nagaja sneg. V enem dnevu in eni noči je zapadel preko višine 1 metra. Hrane imajo v rezervi za celo zimo le dostava kruha in mesa jim zdaj dela preglavice, ker avtomobil ne more več do njih. Vendar monterji ne bi bili monterji, če bi si ne znali pomagati. Po žičnici si na višino 1250 m pustijo pošiljati kruh in meso, nadaljnjo nalogo pa opravi »gorski taksi« — konjiček, ki tudi po najhujših strminah in snegu prenese težke vreče na 6 km oddaljeno gradbišče. Tudi prva dva volka sta že prišla zdaj na obisk. Za začetek sta bila skromna: raztrgala sta »samo« pet ovac in odšla.

Više gori na jezeru (1233 m visoko) so zdaj pozimi gradbena dela zastala. Pozimi le popravljajo stroje, da bodo spomladi lahko nemoteno pričeli z delom. Kot kaže tudi naša slika, je jezero že zelo veliko. Poleti je tudi dokaj privlačno za vsakogar, ki tod mimo potuje, na Ohridsko jezero v razbeljenem avtobusu. Jezero pa je pač voda in ta vedno terja svojih žrtev. »Mavrovsko jezero« ima zdaj ob svoji 45 metrov globoki vodi na vesti že pet ljudi.

Istočasno s temi gradbenimi deli pa napredujejo tudi gradbena dela na daljnovodu Vrutok — Gostivar — Skoplje. Držali bodo besedo in daljnovod zgradili do spomladi 1956. leta.

Skladišče cevi na postaji Gostivar pripravljene za odpremo na gradbišče hidrocentrale

Monterji imajo na gradbišču svojo slovensko menzo, iz katere se ob večerih oglasi tudi slovenska pesem in niti malo ne občutite, da ste 1200 km od Ljubljane ali od Maribora. Vse imajo urejeno lepo in čisto in če jim ne bi manjkale prave kranjske klobase bi se počutili kot doma.

V Pomurju nad 40 društev prijateljev mladine

Pred kratkim je bil v Murski Soboti ustanovni občni zbor nove Okrajne zveze društev prijateljev mladine za Pomurje, ki združuje nad 40 društev prijateljev mladine vsega Pomurja. Na občnem zboru, ki mu je kot gost prisostvovala tudi predsednica glavnega odbora DPM Slovenije tov. Ada Krivicova, je bilo prikazano veliko in pomembno delo, ki so ga društva prijateljev mladine opravila preteklo leto za dobrobit pomurske mladine. Kot zelo uspešno se je pokazalo delo društev po posameznih sekcijah. Tako je imelo DPM v Ljutomeru sekcije za izvenšolsko zaposlitev pionirjev, za delo s predšolsko mladino, za delo s pošolsko mladino, za socialno skrbstvo in zdravstvo, za vzgojo staršev in za izbiro poklicev.

Najlepše uspehe je pokazalo delo s pionirji. Samo v bivšem ljutomerskem okraju je to delo zajelo blizu 3500 pionirjev, ki so pokazali svoje sposobnosti v samostojnih nastopih, na razstavah in proslavah. Mnogo so DPM v Pomurju prispevala za Novoletno jelko in prireditve ob prazniku pomladi. Tudi 10 obletnico osvoboditve so pomurski pionirji pod vodstvom DPM dostojno proslavili. V Gornji Radgoni je bil 22. maja pionirski festival, na katerem je sodelovalo več tisoč pionirjev s 14. pevskimi zbori, 3 folklornimi skupinami, tamburaško godbo in podobno. DPM so tudi skrbela za dostojno proslavitev Tedna otroka. V tem tednu so bila številna vzgojna predavanja, na javnih prireditvah so izrekali priznanja najboljšim rejnikom, ustanavljali so nova društva prijateljev mladine itd. V Tednu otroka so v mnogih krajih osnovali tudi odbore za ustanovitev šolskih kuhinj. V teh kuhinjah dobiva malico nad 2000 otrok. V Ljutomeru in Murski Soboti so se DPM borila za to, da šolska mladina ne obiskuje več onih filmskih predstav, ki zanje niso primerne. Okrajna zveza DPM v Murski Soboti je letošnjo pomlad organizirala tekmovanje za pionirsko šahovsko prvenstvo, na katerem je sodelovalo 1200 pionirjev in pionirk. Najboljše skupine — skupno 110 pionirjev — so izvedle v Murski Soboti okrajno ekipno prvenstvo in bile nagrajene. DPM so ob zaključitvi šolskega leta tudi nagradile najboljše učence v šolah. V šolskih počitnicah so društva priredila številna taborjenja, ki se jih je udeležilo blizu 1000 otrok. V Murski Soboti in Ljutomeru je zveza DPM priredila tudi razstavo otroških risb.

Vsa društva prijateljev mladine v Pomurju imajo po enega člana v svetu za zaščito družine. Nekateri sveti so že sprejeli konkretne predloge DPM za ureditev perečih zadev v nekaterih družinah. Večina društev prijateljev mladine v Pomurju ima tudi pregled nad socialno in zdravstveno ogroženo mladino. Vse podatke so člani društev na kraju samem preverjali. V Murski Soboti, Beltincih in Lendavi so na pobudo DPM pripravili zdravstvene preglede in obisko na domovih. DPM v Pomurju so razpravljala tudi o vedenju šolskih otrok in se pečala s problemi vajencev. V Beltincih so člani DPM na sestanku obrtnikov govorili o izkoriščanju vajencev, o njihovem obnašanju in podobnem. DPM na sedežih nižjih gimnazij so se zlasti zavzela za pravilno usmerjanje mladine v razne poklice. Ta naloga društev je bila tem važnejša, ker je zaradi izredno gosto naseljenega prebivalstva v Prekmurju nujno, da se velik odstotek šoloobvezne mladine odloči za nadaljnji študij ali za uk v obrti oziroma trgovini. DPM v Pomurju so bila pobudnik za ustanavljanje raznih tečajev, zlasti za pravilno prehrano otrok. Taki tečaji so bili na pobudo društev v Beltincih, Bogojini in drugod. DPM nudijo tudi neposredno pomoč šolskim kuhinjam. Članice DPM v Lendavi, Bogojini, Cankovi, Dolencih in drugod redno pomagajo in skrbijo za nemoteno delo šolskih kuhinj.

Med važnimi nalogami, ki jih je nova zveza DPM za Pomurje sprejela na ustanovnem občnem zboru za svoje bodoče delo, je predvsem naloga vzgajati starše tako, da bodo vzgojo svojih otrok prilagodili vzgoji v šoli in da bodo tako starši in šola skupno vzgajali novega socialističnega človeka. H.

Javna zahvala

V novembru sta slavila Anton in Emilija Stiplovšek, oskrbovanca Doma onemoglih na Bokalcah, biserno poroko. Za prisrčno slavje, ki so ga pripravili v poročnem uradu v Ljubljani, se oba vsem, ki so ga omogočili, najprisrčneje zahvaljujeta, predvsem pa tov. Jošku Gorjancu, članu okrajnega ljudskega odbora, za prisrčne besede in jubilejno listino, zadrugi sobo in črkoslikarjev ter pleskarjev in ličarjev za njeno velikodušno darilo in Zvezi gluhonemih.

Taborniško zastavo bodo razvili

Med najbolj delavne organizacije v Novem mestu spadajo taborniki, organizirani v »Rodu gorjanskih tabornikov«. V manj kot štirih letih se je razvila iz male taborniške družinice močna taborniška organizacija, ki šteje sedaj že nad 220 članov.

Prvi zarodek novomeške taborniške organizacije je sestavljalo 7 članov, ki so pričeli z delom septembra 1951. Že na dan enajste obletnice ustanovitve OF, 27. aprila 1952 je bila ustanovljena samostojna družina »Gorjanskih tabornikov«, 30. novembra istega leta pa je bil že ustanovni občni zbor »Rodu gorjanskih tabornikov«. Delo rodu kažejo najbolj zgovorno številke: od ustanovitve, pa do konca novembra letos so imeli novomeški taborniki 967 vodovih sestankov, 164 vodovih izletov, 67 sestankov družin, 6 rodovih sestankov, 36 izletov družin in 7 rodovih izletov. Vsako leto organizirajo velike tabore. Dva sta bila na Otočcu, eden na Kolpi pri Vinici in eden na Kolpi pri Radencih. Organizirali so več partizanskih pohodov na Gorjance, na Frato, Dol. Toplice in drugam, udeležili pa so se tudi vseh zletov Združenja tabornikov, prav tako proslav v Dol. Toplicah, na Okroglici in na Ostrožnem. V tekmovanju na čast VI. kongresa ZKJ v novembru 1952 so si priborili prvo mesto, v taborniškem mnogoboju na Okroglici drugo, na letošnjem zletu Zveze tabornikov Slovenije pa v hudi konkurenci, tretje mesto. Pri vsem tem pa je bila osnovna naloga Rodu vzgoja mladih ljudi v zavedne in koristne člane družbe, hkrati s spoznavanjem prirode in lepot domovine ter obujanje spominov na narodno osvobodilno borbo. Rodov vod »STRELA« že drugo leto izdaja svoj štirinajstdnevnik »TOMAHAVK«, ki je sicer samo ciklostiran.

V počastitev desetletnice osvoboditve in dosedanjega uspešnega dela, bodo v nedeljo, 11. decembra dopoldne razvili svojo zastavo, na kar se že delj časa skrbno pripravljajo. Razvil jim jo bo narodni heroj in sekretar okrajnega komiteja ZKS tovariš Jože Borštnar. Taborniki so prepričani, da bodo svoje plodno delo v bodoče še bolj razvili in vključili v svoje vrste zlasti vajensko in delavsko mladino. (r)

V morju je ujel lisjaka

V bližini Pulja je slikovit otoček, prekrit z borovim gozdičkom in pašniki — Velika Vrgada. Na tem otočku je mnogo zajcev. Na južnem delu je otok oddaljen od kopnega kakih 300 m. Dasi se tod često zadržujejo morski psi, je nek stari lisjak prihajal že dve leti ponoči s kopnega na ta otok in lovil zajce. Čuvaj otočka Ive Matejčić je sicer opazil sledove, mislil pa je, da so to sledovi njegovega psa. Neke noči ob koncu novembra je opazil v grmovju žival in zažvižgal, misleč, da je njegov pes. Toda žival je zbežala do obale in skočila v morje. S čolnom ji je sledil. Bila je mesečina in tako je hitro dohitel žival ter opazil, da je velik lisjak. Zelo se je mučil, preden mu je uspelo udariti lisjaka z veslom. Toda ta je kljub temu plaval naprej in se pred nadaljnjimi udarci zavlekel pod sam rob čolna. Barba Ive je udaril že dvakrat in tako omamil lisjaka, ga zvezal z vrvjo in zvlekel v čoln. Tu si je lisjak opomogel in v borbi med človekom in lisjakom je starec komaj uspel. (BIČ)

Nova cevarna v Slov. Bistrici

V tovarni »Impol« v Slovenski Bistrici so v polnem teku montažna dela v novi, sodobni cevarni za predelavo aluminija. Okrog 95 odstotkov vse strojne opreme je že dospelo. Deloma so jo tudi že namestili. Med drugim so postavljene stolpne peči, ravnalni stroj za cevi in drugo. Te dni dostavljajo dele ogromne 3500-tonske stiskalnice, ki jo je izdelala tvrdka Schloemman v Nemčiji. Temelje za to orjaško stiskalnico so že zabetonirali, prihodnji teden pa bodo začeli z montažo. Vsa ostala oprema, tegalne klopi in stroji za obdelavo, pa in domače proizvodnje. Zaradi nepredvidenih zakasnitev v dobavi uvoženih strojev se bo začetek obratovanja nove cevarne zakasnil najbrže do spomladi. -jp

Od blizu in daleč

V Slivnici je zasvetila električna luč

V Slivnici je te dni prvič zasvetila električna luč, kar je bil za prebivalce velik dogodek. S pripravami za elektrifikacijo so začeli Slivničani že pred tremi leti. Izvolili so elektrifikacijski odbor, v katerem so bili zastopniki vseh tistih vasi, ki so se zavzemale za elektriko. Sami prebivalci so prispevali zlasti precej lesa in že 1953. leta začeli graditi daljnovod in transformator. Za omrežje in dajnovod so zbrali nad 1000 kostanjevih drogov, opravili nad 11.000 prostovoljnih delovnih ur in 1500 ur z živinsko vprego. Sredstva za elektrifikacijo so prispevali poleg interesentov še občinski ljudski odbor, kmetijska zadruga v Slivnici, OZZ Celje in OLO Celje.

Ko so začeli s pripravami za elektrifikacijo, se je zavzemalo zanjo 23 vasi, pozneje pa so nekatere odpadle in jih je ostalo samo 14, toda električna luč je zaenkrat zasvetila samo v 11 vaseh, v ostalih treh pa bo verjetno prav tako že v kratkem urejena elektrifikacija. M. L.

Izboljšali bodo delo mladinske organizacije

Po občinski mladinski konferenci v Senovem je mladinsko delo popolnoma zamrlo. Nihče se ni čutil toliko odgovornega, da bi sklical sejo novoizvoljenega občinskega komiteja. Tudi prejšnji občinski komite se ni čutil poklicanega, da bi dal pobudo za sklicanje novega. Stanje je še poslabšalo dejstvo, da se je več članov odselilo.

Zveza komunistov in Soc. zveza se nista sprijaznili s takim stanjem v mladinski organizaciji, zato sta posvetila le-temu posebno razpravo. Tudi na sestanku mladih komunistov so razpravljali, kako bi poživili mladinsko delo. Rezultat vseh teh razprav je bil, da so obnovili občinski komite LMS, ki ga vodijo mladinci, polni volje in sposobnosti za vodenje mladinske organizacije.

H gorniemu velja pribiti ugotovitev, da bi Zveza komunistov in Soc. zveza marsikje morala tako skrbeti za mladino, ki še ni našla poti v svojo organizacijo. -nc.

V bodoče več sodelovanja z drugimi

Pred kratkim je bil redni letni občni zbor Avto-moto društva v »TAM« v Mariboru, ki se ga je udeležilo večje število članov. Iz poročil je bilo razvidno, da je doseglo društvo v preteklem letu prav lepe uspehe. Največje je dosegla šolska sekcija, pri kateri je opravilo šoferske izpite 97 kandidatov. Organizirali so tudi avto-moto krožek v tovarni poljedelskih strojev, ki šteje 62 članov in dela v okviru društva. Prav tako je bilo plodno udejstvovanje društva na športnem področju, saj so tekmovalci Avto-moto društva sodelovali skoraj na vseh domačih dirkah in dosegli zadovoljiv uspeh.

V razpravi so navzoči predlagali, naj bi se bolj povezali z drugimi društvi, predvsem pa z Avto-moto zvezo Slovenije. Mnogo pikrih je bilo slišati na račun slabega finančnega poslovanja, saj knjigovodstva nekaj časa sploh niso vodili. V prihodnjem letu nameravajo izšolati večje število šoferjev ter prirediti nedino. Ob koncu so izvolili še nov kaj dirk in več predavanj za mladino. 20-članski upravni in tričlanski nadzorni odbor —ak

Valentinu Prevolniku v spomin

Pred nekaj dnevi je po hudi bolezni umrl v Mislinju komaj 51 let star Valentin Prevolnik. Kako zelo je bil priljubljen in kako so ga spoštovali, je pokazal pogreb in številni venci. Med narodnoosvobodilno borbo je pokojni Prevolnik mnogo pomagal našim borcem za svobodo, zato se ga vsi radi spominjajo. Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem spominu. -njo

Iz LITIJE

Ljudska univerza v Litiji je te dni priredila zanimivo vzgojno predavanje. Dr. Leon Zlebnik iz Ljubljane je predaval o spolni vzgoji otrok. Številni poslušalci, večinoma starši, so bili s predavanjem zelo zadovoljni.

*

Te dni so pionirji osnovne šole v Kresnicah priredili v domačem Gasilskem domu otroško igrico »Mezinček«. Gledalci so bili z izvajanjem otrok zelo zadovoljni. Pozna se jim, da so v dobrih rokah učiteljice Nade Rovškove, ki je vodila režiserske posle.

*

Pevci litijske »Svobode« so pred kratkim obiskali Dom onemoglih v Črnem potoku pri Litiji, kjer so zapeli nekaj pesmi in se pogovorili z oskrbovanci. Vsi prebivalci doma so bili obiska zelo veseli, saj so se prepričali, da jih delovni državljani niso in ne bodo pozabili. -k

Izšolali so 480 šoferjev

Avto-moto društvo na Bledu je med najboljšimi v Sloveniji. — Prednjači po številu članov in aktivnosti, predvsem pa po številu izšolanih šoferjev, saj jih je vzgojilo že 480. Čeprav je delo društva pred dvema letoma precej popustilo, je nedavno ponovno zaživelo. Na občnem zboru, ki se ga je udeležilo lepo število članov, so sklenili, da začno takoj z delom. Šoferski tečaj se je že začel, obiskuje pa ga 23 članov. Ko bo ta tečaj končan, bodo začeli takoj z novim. Društvo ima na razpolago šolski avto ter šolski in dirkalni motor. V bodoče bodo usmerili delo na komisije, med katerimi polagajo največ pažnje turistični. Na zboru so še sklenili, da bodo izvedli pozimi na jezeru, če bo zaledenelo, motoskijöring, priredili bodo cestno hitrostno dirko in pripravili V. alpsko vožnjo. To prireditev bodo pripravili skupno z Avto-moto zvezo Slovenije. B. B.

V spomin na dogodke pred 14. leti

Za letošnje praznovanje občinskega praznika v Litiji, ki bo že četrto po vrsti, so določili dneve od 10. do 18. decembra. Prireditveni odbor je poskrbel za zelo pester spored, o katerem smo deloma že pisali v našem dnevniku. Omenimo naj še, da bo glavna proslava danes. Popoldne bo pred spomenikom žrtvam NOB v Litiji zbor partizanskih patrulj, ki pridejo s Tisja, po položitvi vencev pa bo v dvorani Sindikalnega doma slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, na kateri bodo izvolili za častna občana generalna majorja Franca Poglajena in Dušana Kvedra. Med tednom nameravajo v Litiji prirediti razstavo partizanskega tiska ob zaključku občinskega praznika pa bo obiskala Litijo in Šmartno Svoboda Center iz Trbovelj z dramo »Ana Karenina«. Litijani so se za svoj praznik lepo pripravili.

Razstava mlade umetnice v Gorici

Danes bo v dvoranah okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici otvoritev slikarske razstave mlade umetnice Adrijane Maraž, ki se bo tokrat prvič pojavila v javnosti. Razstava bo za Goriško pomemben dogodek, saj bo lahko znatno pripomogla k poživitvi slikarstva na Goriškem. V zadnjih letih nam je dala Goriška že dva slikarja — Rajka Nemeca iz Hemljaka —, izmed katerih je slednji pravkar zaključil razstavo v isti dvorani.

Andrijana Maraž je študirala na Umetnostni akademiji v Ljubljani. Po končanih študijih se je vrnila v Vrtojbo, kjer se je resno ukvarjala s slikanjem. Uspeh njenega dosedanjega prizadevanja je

30 slik, ki si jih bodo Goričani v 10 dneh ogledali in lahko ugotovili, da ima Adrijana precej pogojev za razvoj svojega talenta in zlučitev samostojnega izraza. Med številnimi portreti, ki so ji priljubljen motiv in kjer se uspešno razvija, bodo uvrščena tudi tihožitja in drugi motivi, v glavnem slikani v olju.

Adrijana bi rada prenesla na platno življenje, značaj in dušo goriških ljudi, ki so ji blizu in ki jih ljubi. Sama nerada govori o svojem delu in načrtih, sicer pa bodo nekoč slike same povedale, kaj je hotela in v koliko je uspela. Razstavo si bo prav gotovo ogledalo veliko ljudi.

Celjsko gledališče v Brežicah

Z željo posredovanja odrske umetnosti tudi podeželskim krajem, bo v ponedeljek 12. XII. v Brežicah prvič po vojni gostovalo Mestno gledališče iz Celja. S Shakespearovim »Othellom«. V Brežicah in okolici je vzbudila vest o gostovanju celjskih igralcev veliko zanimanje. Po srečanju z Molièrovim »Tartuffom«, ki ga je pred leti uprizorila na Slovensko-hrvatskem festivalu Ljubljanska Drama v edinstvenem okolju baročne grajske dvorane z nepozabnim, danes že pokojnim Levarjem, bo to drugo pomembno gostovanje poklicnih slovenskih odrskih umetnikov v Brežicah. m

Vsak četrtek

— novi »TT«

Vabimo gradbena podjetja in trgovska podjetja, industrijo, kmečka gospodarstva ter ostale interesente za gradbeni material za leto 1956, da nam prijavijo svoje potrebe za naslednje izdelke:

Apno, cement, mavec-alabaster, stukaturno trstiko, zidno opeko, fasadno opeko, dimniško opeko, votlaki 1/1, BH 4, stropnjaki, Monta, LGD, Rapid, porolit, strešna opeka – enozarezna, dvozarezna, bobrovec, strešna lepenka, izolacijski material, bitumen, salonitne plošče - valovite, eternit, vse vrste kanalizacijske, dimne, salonitne in betonske cevi, itd.

Prijave sprejemamo na upravi podjetja:

„Cement - opeka"

LJUBLJANA, Šmartinska cesta 21, telefon 30-140.

»Kartonažna tovarna« - Ljubljana

Čufarjeva ulica 16 Čufarjeva ulica 16

razpisuje naslednji delovni mesti:

kalkulanta, normirca

POGOJI: za obe delovni mesti popolna ali nižja srednja šola z večletno prakso. - Osebe iz grafične stroke imajo prednost. - Sprejmemo tudi

VEČ MLAJŠIH MOŠKIH

za priučitev na strojih. Plača po tarifnem pravilniku ozir. dogovoru. — Ponudbe z dokazili strokovne izobrazbe in opisom prakse sprejema tajništvo podjetja

Laško in turizem

Ime Laškega kot turističnega središča je skoraj neločljivo povezano z ustanovitvijo termalne zdravilne kopeli. Lani je bilo ravno sto let, odkar je bilo odprto zdravilišče, ki je Laškemu prineslo sloves imenitnega zdraviliškega in letoviškega kraja. Škoda je, da so Laščani to pomembno obletnico skoraj popolnoma prezrli.

Zanimivo je, da o toplicah v Laškem ni nobenih zanesljivih zgodovinskih podatkov, da bi bili znani že v starem veku. Verjetno je, da so domačini poznali uspešnost toplih vrelcev za zdravljenje zlasti revmatičnih bolezni, vendar pa pisanih poročil o tem ni, prav tako kakor nimamo prav nobenega zgodovinskega potrdila, da so Rimske toplice res uporabljali že Rimljani. Saj je celo to ime staro komaj sedemdeset let in se je kraj prej imenoval »Toplica pri Laškem«. Gotovo so se Laščani že davno kopali in tudi prali perilo v toplih izvirkih, ki prihajajo izpod Huma in se pod njim na levem bregu Savinje izlivajo vanjo, na praktično uporabljanje istih v večjem merilu pa niso mislili.

Prvi je ugotovil primernost toplih izvirkov za tistim časom primerno sodobno in udobno kopališče dunajski ing. Leopold Rödl, ki je pod Laškim vodil dela v zvezi z železniškim mostom čez Savinjo ob graditvi proge bivše Južne železnice. Z velikimi investicijami je zajel tople vrelce na desnem bregu Savinje, jih zavaroval pred poplavami in začel zidati kopališka poslopja, načrtov pa ni mogel dovršiti, ker so presegali njegove finančne zmožnosti. Zato je nova ustanova naglo menjavala gospodarje, se večala in izboljševala in končno postala za Laško svojevrstna privlačnost, kakršne zlepa ni imelo kako drugo mesto na slovenskih tleh, zaslovelo pa je še daleč po vsej tedanji Avstriji in izven nje. Za tedanje pojme kar razkošni družabni prostori v kopališki stavbi in res lepo urejeni park pričajo o velikopotezni zamisli in o priljubljenosti tega kopališča, ki je privabljalo mnogoštevilne goste od vsepovsod.

Ugodne železniške zveze, razmeroma majhna razdalja od velikih mest Dunaja, Gradca, Zagreba in Ljubljane (saj je bilo z Dunaja komaj sedem ur z brzovlakom) so Laškemu zagotovile stalen dotok obiskovalcev. Mirno in prijazno starinsko naselje z obilico zelenja, nenavadno slikovita okolica, toplo, deloma že skoro južnjaško podnebje: vse to je obenem z zdravilno toplo vodo naredilo iz Laškega modno letovišče in termalno in klimatsko zdravilišče. Kamor so hodili iskat oddiha in zdravja petični tujci, poleg njih so pa kopališče obiskovali zlasti ob nedeljah tudi preprosti ljudje iz okolice, ki so v trumah obiskovali toplice in iskali v njih zdravja ali vsaj olajšanje.

To je bila zlata doba Laškega, ki je dobrih šestdeset let uživalo sadove topliških naprav. Ta doba je pomenila doslej višek njegovega gospodarskega razmaha, nehala se je pa hkrati s prvo svetovno vojno, ko se je dotok tujcev močno zmanjšal in polagoma usahnil, domačih gostov si pa lastniki kopališča in Laščani sami niso znali pridobiti. Tako ni čudno, da so kmalu nerentabilne toplice prešle v last ustanov socialnega zavarovanja. S tem se je značaj kopališča bistveno spremenil, saj je postalo poslej namenjeno v prvi vrsti zavarovancem, torej delovnim ljudem, ki so jih pošiljali tja zaradi zdravljenja. Po osvoboditvi je stanje ostalo nespremenjeno, dokler lani niso spremenili kopališča v Rehabilitacijski center za delovne invalide in temu primerno povečali in preuredili obrat, tako da zdaj v kopališkem zavodu prvenstveno usposabljajo za delo invalide in bolnike z zlomi in podobnimi poškodbami. Vendar je tudi zdaj kopališče dostopno drugim bolnikom — zasebnikom toplice same so pa še vedno odprte vsakomur.

Na žalost so kopališčna poslopja, ki so po večini stara že preko sto let, v razmeroma slabem stanju in brez sodobnih higienskih naprav in udobnosti. Že prvotni graditelj je storil temeljno napako, ko je neposredno nad zajetimi vrelci sezidal stanovanjsko poslopje za paciente. Vlaga in topli hlapi so prepojili vso stavbo in je danes temeljito popravilo težavno, ker bi bilo tudi predrago.

Razen teh radioaktivnih izvirkov, ki imajo stalno, pozimi in poleti enako temperaturo okoli 37° C, in ki se zelo uspešno uporabljajo pri različnih revmatičnih obolenjih, ishiasu, poapnenju žil in pri živčni oslabelosti, je v Laškem kopalcem na razpolago še Savinja. Ta doseže celo 28° C, seveda je pa kopanje v njej problematično zaradi odpadnih tekočin, ki jih spuščajo vanjo v Celju in drugod. Pred prvo svetovno vojno je stala na levem bregu vrsta kopalnih kabin, pa tudi zdaj ob sončnem vremenu poleti ves breg kar mrgoli kopalcev. Savinja je tudi zelo vabljiva za vožnjo s kajaki ali kanuji, saj je nedaleč Sava s svojimi slovečimi brzicami. Celo jadranje goje posamezniki.

Laško ima mnogo turističnih vabljivosti v svoji bližnji in dalnji okolici. Pozimi so za gojitev športa na razpolago idealni tereni, kjer je mogoče smučanje in sankanje. Poleti je pa vsa okolica mesta eno samo izletišče, tako da si je kar težko izbrati kraj, kamor bi se odločili. Za vsakogar je kaj, za ljudi, ki hočejo samo na prijeten sprehod po ravnem, pa tudi za »hribolazce« je dovolj vzpetin in strmin na razpolago.

Laško je značilna starinska gručasta naselbina, docela naravno nastala in skrbno prilagojena krajevnim razmeram. Iz strnjenega naselja skoraj neopazno prehaja v pokrajino. Dasi se ime Laškega — nemška beseda Tüffer (lat. Tibernia) izhaja iz starega slovanskega izraza »debro«, kakor se še danes ta dan imenuje naselbina nedaleč od mesta — omenja še l. 1182 in je leta 1227 imelo že trške pravice, vendar ni bilo nikdar obzidano. Branil ga je grad na vrhu griča Tabora, pod katerim so se razvrstile trške hiše. Grad, ki se omenja že v prvi polovici 1° stoletja kot last Španhajmovcev, je danes v razvalinah, ki so jih pred nekaj leti vnovič utrdili in obvarovali pred popolnim razpadom.

Od kolodvora pelje most čez Savinjo v mesto. Pogled z mosta na Laško s Humom v ozadju je zares veličasten. Takoj onstran mosta stoji na desni veliko baročno poslopje graščine, postavljene leta 1675. Prvotnih stolpičev s čebulastimi strehami, ki so krasili stavbo, že zdavnaj ni več. Graščina je bila po zaslugi MLO lani zgledno restavrirana. Pod njeno streho je zbrana večina javnih uradov in zavodov. Poslopje ima v obeh nadstropjih zahodnega krila lepo proporcionirane arkadne hodnike, v vzhodnem krilu pa stoji originalen stolp z dvostranskim odprtim stopniščem. V delu tega trakta je sedaj zasilno nameščen krajevni Valentinčičev muzej. Zaradi pretesnih in temnih prostorov ni mogoče strokovno pravilno razporediti eksponatov, med katerimi je zlasti pomembnih nekaj krajevno zanimivih zgodovinskih ostankov. Nasproti graščine je v nekdanjem, do kraja prezidanem poslopju »Novega meščanskega hospitala« nameščeno gostinsko podjetje Hotel Savinja. Ta nekdanji hospital, ki je bil nekako zavetišče za stare in obubožane meščane, je leta 1560 refundiral Janez Krst. Valvazor, eden izmed prednikov našega slavnega zgodovinopisca. (Dalje.)

Naša nagradna anketa

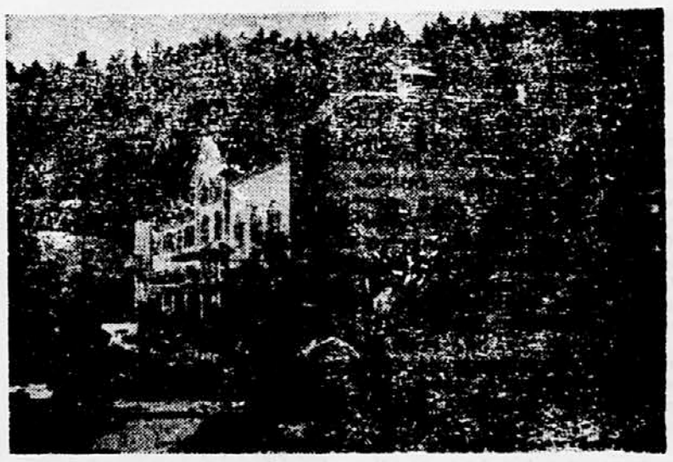

Širom po naši semlji znano ZDRAVILIŠČE DOBRNA bo za 10 dni sprejelo enega naših naročnikov, ki ga bo določil žreb Velike ankete »Slovenskega poročevalca«.

Za dom in družino

NOVOLETNA JELKA-PRAZNIK DRUŽINE

Rad se spominjam katerega koli otroškega praznika in tistega napetega pričakovanja, ki ga ta prinaša. Danes je vse to daleč, daleč. Toda ostal je le sladek spomin na tisto skrivnostno lepoto. Pozabil sem na orehe in srebrne orglice, pozabil rožiče in vence fig, toda pozabil nisem lepote tistih dni.

Mamica

S spominom na lastno mladost bi se morali tudi letos pripraviti za največji otroški praznik — Novoletno jelko. Pravzaprav pa je Novoletna jelka več kot samo otroški praznik. To je praznik družine. Malo je dni v letu, ki bi tako zbližala otroke s starši in obratno, a tudi starše — moža in ženo med seboj. Intimnost družinskega sožitja je ob tem prazniku večja kot kdaj koli prej. In zares, kaj je lepšega, kot pogled na čisto otroško veselje in starše, ki se radujejo skupaj s svojimi malčki.

Povsod pa ni tako. Prenekateri otrok bo prikrajšan za srečo, ki jo daje urejen, topel dom. Vendar, Novoletna jelka je otroški praznik, zato naj bi jo doživljali tudi taki otroci, prav vsi. Za to si prizadevajo društva prijateljev mladine, Socialistična zveza delovnih ljudi, Zveza prijateljev mladine ter druge množične organizacije. Še posebej bo treba misliti na obdaritev partizanskih sirot, kar bodo marsikje storili lepo in prisrčno.

Pomisliti pa bo treba tudi na doraščajočo mladino, ki naj ta lepi praznik tudi lepo doživlja, sebi primerno, ne pa v zakotnih krčmah in sumljivih druščinah. V marsikateri občini pripravljajo za tako mladino ob novoletnem praznikU majhne obdaritve, združene s kulturnimi programi in plesom.

Tudi na stare, onemogle ljudi marsikje niso pozabili. V nekaterih občinah jim bodo pripravili pogostitve, potrebnejše pa bodo tudi obdarili.

V teh dneh, ko pripravljamo Novoletno jelko, manj glejmo na zunanjo podobo praznika kot na samo vsebino. Res je, da je prav, če že na zunaj pokažemo prazničnost in pomen tega praznika, vendar ni treba pretiravati. Od vsega je važnejša vsebina in v otroku bo praznik zaživel v vsej svoji veličini. Mnogokrat je doslej pomenil ta praznik le razdelitev daril in celo starši so bili prepričani o tem, saj so hiteli z ene prireditve na drugo, samo da bi njihov otrok dobil čim več. To pa ni edini in najvažnejši namen tega praznika.

Kako bogata je lahko vsebina novoletnega praznika! Mnogo pravljic imamo, od partizanskih zgodb do čudovitih Andersenovih pravljic, s katerimi lahko obogatimo otrokova čustva. Zato je vsebina samega otroškega praznika ob novem letu prva in najpomembnejša naloga pripravljalnih odborov. V njih naj sodelujejo vse množične organizacije in podjetja, skratka čim več ljudi.

Naj ne bo kraja, tudi ne majhne vasi, kjer ne bi društva prijateljev mladine in druge organizacije pripravile otrokom ta praznik prijeten in lep.

Spomnimo se na otroške praznike v svojem detinstvu, kako smo bili ob njih srečni, in privoščimo to srečo tudi našim otrokom! V. Š.

Kako kuhamo pakistanski riž

Naše trgovine so v zadnjem času založene s pakistanskim rižem, ki ga gospodinje dvomljivo ogledujejo, ker je droben, rjavkaste barve in ima poseben duh. Ker se razlikuje po obliki, barvi, a tudi po vonju od riža, ki smo ga vajeni, si marsikatera gospodinja pomišlja, da bi ga kupila. Ako ga pravilno pripravimo, bomo z njim zadovoljne, zlasti ker je poceni.

Kuhati ga moramo takole: najprej ga je treba skrbno prebrati, ker je smetan in vsebuje še seme drugih rastlin. Prebiranje je nujno tudi v večjih prehranbenih obratih. Čeprav je to delo zamudno, se izplača, ker je potem riž mnogo okusnejši. Prebran riž operemo v dveh vročih vodah. Ni pa dovolj, da vodo na riž samo nalijemo; moramo ga dobro premešati z rokami. Tako pripravljen riž zalijemo z vročo vodo. Ko dobro prevre, vodo odlijemo, ga zalijemo vnovič, in to spet z vročo vodo. Mnogo okusnejši je riž, če ga odlijemo še enkrat. Šele zdaj ravnamo z njim kot običajno.

Riž ima v začetku kuhanja poseben duh, ki nastaja zaradi posebnega postopka pri luščenju. Ta duh, ki ga mi nismo vajeni, izgine, če ravnamo z rižem po gornjem nasvetu. Zrna pri kuhanju pobele in ostanejo lepo cela. Paziti pa je moramo, da pri prvem delu priprave riža ne prekuhamo.

Zelo primeren je ta riž tudi za pripravljanje krvavic, medtem ko ga dojenčkom ne priporočajo.

(»Naša žena«)

DNEVNIK ŠESTKRAT DRUGAČNE BLUZE

27. novembra. Moja lastnica je stara trideset let in ker nima mnogo denarja, me je kar sama ukrojila. Bila sem zelo žalostna. Kar ravno, brez vseh okraskov, brez všitkov ali kakršnih koli posebnosti sem se zagledala v ogledalu. Šele potem, ko je na večji okrogli vratni izrez z majhnimi gumbi pripela okrogel ovratnik in ob robu bluze na štiri gumbe zapela pas, sem postala zadovoljna. Taka sem se pokazala v pisarni in vse bluze so mi zavidale mojo ljubkost.

28. novembra. Danes je šele drugi dan mojega življenja, pa sem že spremenila videz. Dobila sem poškrobljen velik ovratnik, iz istega blaga pa sta tudi poklopca ob robu bluze. Iz preostalega blaga je moja lastnica prišila na klobuk ozek trak. — S temnim krilom, širokih zalikanih gub — se imenitno razumem.

28. novembra zvečer. Pravkar sedim v kolodvorski restavraciji. Ker se peljem z vlakom na Gorenjsko in bo morda v vlaku hladno, mi je lastnica pripela visok, ročno pleten ovratnik. Prav tak je tudi rob na klobuku, malo drugačen pa je pašek ob bokih. Tudi ta je pleten, vendar je krajši kot razdalja obeh gumbov na meni. Ker je podložen z elastiko in blagom, me je ob pasu kar močno stisnil. Spet sva skupaj s krilom od kostima, ki je tako toplo, da se ne bojimo tudi hladnejšega dneva.

29. november, dopoldne. Šla sem na proslavo, kjer sem srečala mnogo lepih bluz, čeprav me v lepoti nobena ni dosegla. Imela sem namreč tanko plisirano ruto, katera je bila pripeta na vratni gumb. V dvoranI je bilo hladno, zato sem bila potisnjena pod krilo. Ker sem bila zelo elegantna, me je seveda spremljalo temno krilo.

29. novembra popoldne. Šla sem na sprehod. Sal, ki je ukrojen iz istega blaga kot jaz, je bil ovit okoli vratu, na eni strani pa je padel do mojega roba. Njegov okras je ozek pas iz starega krzna, ki krasi tudi klobuk. Ko sem se v restavraciji pokazala, so me vsi zelo občudovali.

29. november zvečer. Plešem na večerni prireditvi. Moj vratni izrez je globok, z navzdol položenim oz. pripetim ovratnikom, ki je iz istega blaga kot krilo. Tudi majhen lažen žepek, iz katerega gleda umetno cvetje v barvi ogrlice, lepo dopolnjuje moj šesti obraz, ki pa seveda ni niti zadnji. D. P.

Obleka potrebuje nego

Tudi obleka potrebuje prav posebno nego, če hočemo, da bomo vedno dobro oblečene ali »kakor iz škatlice«. Zato res ni potrebna polna omara oblek, pred katero vendarle pogosto v zadregi premišljujemo, kaj bi oblekle. Poznam delovno ženo, ki ima razmeroma malo oblek, a vedno je kakor nova. Njene obleke so navadno iz dobrega blaga, brezhibnega kroja, lepo izdelane in kar je glavno, za obleko stalno skrbi in jo z ljubeznijo neguje. Še tako draga in lepa obleka bo hitro star kos garderobe, če ne bomo pazile nanjo.

Zato bomo že ob nakupu blaga dobro premislile, kaj nam najbolj ustreza, izbrale barvo, ki nam pristoja, a vendar ne zbledi, da blago ni cunjasto, ki se rado mečka ali pa neprijetno razteza. Tudi pri izbiri kroja bodimo previdne, saj muhe enodnevnice niso za ženo, ki si ne more privoščiti več oblek za razne priložnosti.

Kar pa je glavno, če ne najvažnejše, je skrb za obleko. Ko smo obleko slekle, jo ne polagajmo čez stole, ne obešajmo na zanko, temveč vedno le na obešalnik. Preden spravimo obleko v omaro, jo dobro prezračimo in skrtačimo in odstranimo morebitne madeže; morda je obleka potrebna tudi igle, sukanca ali svile, če so šivi popustili. Majave gumbe takoj prišijmo, manjkajoče pa nadomestimo z novimi ter izmenjajmo stare izrabljene pritiskače.

Tudi razpuščene gube niso v poseben okras obleki, zato jih bomo večkrat prelikale. Zamaščene ovratnike volnenih oblek in plaščev bomo očistile z mlačno vodo, kateri bomo dodale malce salmijaka.

Beli ovratniki morajo biti vedno zares »beli« in čisti. To velja tudi za bluze. Bluze in ovratnike iz pralnega blaga bodo ostale dalj časa lepe, če jih prav nalahno poškrobimo in nato zlikamo. Za to je najprimernejši kuhani škrob. Tako postopamo tudi z moškimi srajcami.

Mislim, da ni potrebno še posebej govoriti o vedno svežih nogavicah in čistih rokavicah. Tudi ovratna in naglavna rutica, ki je umazana in zmečkana, je kaj malo lepa za oko.

Pralne obleke večkrat preperemo, nepralne pa je treba večkrat dobro prezračiti, po potrebi tudi kemično osnažiti.

Če se potimo, je potrebna še prav posebna nega telesa in obleke. Umivajmo se vsak dan s hladno vodo do pasu, kateri smo primešale malo kisa. Po umivanju se natrimo z osvežujočo kolonjsko vodo, vendar le po umivanju, ker ni nič bolj zoprnega za okolico, če je vonj potu pomešan še z raznimi sladkobnimi vonji kolonjske vode. Na vse obleke bomo prišile potnice, jih čim večkrat menjavale in oprale. Če se močno potimo, je priporočljivo menjavati potnice vsak dan. Tudi ne nosimo ene obleke ali volnene jopice dan za dnem. Vsaj en dan naj se vedno dobro prezrači. Za te primere so tudi najboljše bluze, ki jih lahko večkrat preperemo.

In končno ne pozabimo na čevlje. Preglejmo jih, če niso morda potrebni popravila pet ali popravila notranje strgane podloge, ki nam trga drage nogavice. Čevlji naj ne bodo nikdar brez kopit ali pa jih natlačimo vsaj s papirjem, da ne bodo delali gub, ker usnje na teh mestih najraje poka. Ne puščajmo blatnih in prašnih po raznih policah, temveč jih takoj po uporabi očistimo. Blato in prah zelo kvarno vplivata na usnje. Nato jih nalahno premažimo z dobro kremo in pustimo čez noč, zjutraj pa jih zloščimo z mehko volneno krpo.

Naštela sem samo nekaj najosnovnejših pravil za nego obleke, je pa še mnogo malenkosti, katerih skrbna in redoljubna gospodinja itak ne bo prezrla.

Marica

Pletena ženska jopica

Jopica vam bo gotovo ugajala, kar ima zelo preprost kroj. Efektna je, ker ima na spodnjem delu plise gube, ki olepšajo jopico in je zaradi tega tudi debelejša in toplejša. Popis je za prsno širino 100 cm in volno, katere 20 pentelj meri 7 cm.

Zadnji del začneš s 150 pentljami in pleti za rob desno tja in levo nazaj 4.5 cm; nato 1 vrsto samih levih pentelj, da lahko ob njih rob upogneš na notranjo stran. Sedaj pleti dalje v sledečem vzorcu: 11 vrst desno tja, levo nazaj. Dvanajsta vrsta (nazaj grede) 1 pentljo levo, naslednjo pentljo zabodeš 6 vrst niže. Dobljeno pentljo daš na pletilko, ter jo z naslednjo pentljo na pletilki levo skupaj podpleteš. Teh 12 vrst ponavljaš. Pleti tako v tem vzorcu 38 cm od nasnutka. Sedaj začneš s snemanjem za rokavni izrez. Snemaš na obeh straneh najprej 3 pentlje, nato 17 krat po 1 pentljo. Ko imaš 30 plise gub pleteš naprej samo desno tja in levo nazaj. Ko imaš 14 cm višine od tega snemanja začni z dodajanjem. Dodajaš na obeh straneh 5 krat po 1 pentljo na vsakih 2 cm. Sedaj snemaš na obeh straneh za ramo. Snemaš 7 krat po 6 pentelj v vsaki vrsti na obeh straneh, preostanek pentelj v sredi snameš naenkrat.

Levi prednji del: Nasnuješ 100 pentelj in pleti najprej za rob 4.5 cm desno tja, levo nazaj kot pri zadnjem delu. Nato 1 vrsto same leve pentlje. Dalje pleteš v vzorcu kot prednji del t. j. plise gubice. Med 10. in 11. gubico vpletemo žep. Zato predenemo na pomožno pletilko pentlje in sicer vzemi med 22. pentljo stranskega šiva in 30. pentljo od sprednjega roba 48 pentelj. Od teh 48 pentelj na pomožni pletilki snemi v eni vrsti porazgubljeno tri pentlje in pleti čez 45 pentelj za rob 6 vrst, desno tja, levo nazaj in nato snameš. Sedaj posebej napletemo čez 48 pentelj za notranji žep krpico 15 cm visoko desno tja, levo nazaj in jo ustavimo namesto posnetih pentelj ter vse skupaj čez vse pentlje pletemo naprej v vzorcu. Pri 38. cm od nasnutka začnemo z snemanjem za rokavni izrez. Snemaš tako, kot pri zadnjem delu. Ko imaš 30 gubic, pleteš naprej same desne tja, leve nazaj. Pri 14. cm od snemanja pričnemo za rokavni izrez na zunanjem robu s nemanjem za vratni izrez. Snemaš v začetku vsake vrste 28-krat po 1 pentljo. Na nasprotni strani pa začneš z dodajanjem pri 14. cm višine od snemanja za rokavni izrez. Dodajaš 5-krat po 1 pentljo na vsaka 2 cm. Sedaj snemaš za ramo po 6 pentelj v vsaki vrsti. Za rob prednjega dela nasnuješ 28 pentelj in pleteš desno tja, levo nazaj dolžino prednjega dela, ga obrneš na notranjo stran ter obšiješ.

Desni prednji del pleteš prav tako, le v nasprotni smeri. Vpleteš mu tudi 3 gumbnice in sicer med 10. in 11., 19. in 20, 29. in 30. plise gubico. Gumbnico pleteš tako 10 pentelj od roba čez šest pentelj.

Rokav: za rokav nasnuješ 90 pentelj in pleti za rob 4.5 cm desno tja, levo nazaj. Nato pleti 1 vrsto samih levih pentelj. Od tu dalje pleteš zopet same desne petlje tja in leve nazaj. Dodajaš

na obeh straneh 35-krat po 1 pentlo v vsaki 6. vrsti. Pri 46. cm od nasnutka in ko imaš 160 pentelj na pletilki, začneš s snemanjem. Snemaš na obeh straneh najprej 3 pentlje, nato 31x2 pentlje in 3-krat po 5 pentelj.

Ko imaš vse dele gotove, jih zlikaš in sešiješ. Obšiješ gumbnice, prišiješ 3 gumbe. Prednji del obšiješ s pletenim robom, ki si ga napletla Spodaj pri jopici in rokavih upogneš za rob ob levih pentljah in ga na notranji strani obšiješ. Martina.

Jurčkova knjiga

Pet let mu je, Jurčku. Prav te dni se je spomnila mamica njegovega rojstnega dne in mu pripravila lepo presenečenje — krožnik zlatorumenih palačink (to je treba povedati, da so palačinke Jurčkova najljubša jed), zvrhano skodelico sladke smetane in skrbno zavit, s svilenim trakom prevezan zavitek.

Ko je bilo že vse na mizi, je poklicala Jurčka. Od presenečenja je začudeno pogledal, potem pa planil k mizi.

»Kaj je tu zavito, mama?« je bilo njegovo prvo vprašanje. Vse je bilo tako privlačno za radovedne Jurčkove oči: lesketajoč staniol papir, rumen svilen trak in zavojček sam. Seveda Jurček ni čakal, da bi mu mama povedala, kaj je v njem. Ne bodi len, brž je razvezal skrivnostni zavojček in pred njim je ležala prelepa knjiga.

»Joj, knjigo si mi kupila, mama,« je sijoč od veselja zavrisnil Jurček.

»In kakšne lepe podobe so v njej! Ali je to čarovnica? Tu pa piše o Janku in Metki, kajne mama?«

Vprašanj ni hotelo biti konca, toda mama mu je potrpežljivo pojasnjevala, kaj pomeni ta ali ona podoba.

»Prosim, mama, preberi mi pravljice.« In Jurčkova mama, vesela sinkove vneme za knjige, si je svojega fantiča posadila v naročje. (To stori mama le ob velikih praznikih!) Kmalu je bil Jurček ves zatopljen v pisani svet pravljic. Jezil se je na mačeho, pomiloval Janka in Metko in se končno veselil z njima.

Pozabljene so bile cukrene palačinke, pozabljena vabljiva smetana. Jurčku je nova knjiga pravljic pomenila mnogo več, kot te sladke dobrote.

Pet let ima Jurček. Toda na posebni polici, ki jo je očka napravil nalašč zanj, stojijo njegove knjige v lepem redu, kar je čudno za Jurčka, ki nerad pospravlja igrače za seboj, zlasti zvečer, ko mu spanec zapira oči. Marsikdaj se mora mama jeziti nanj, toda zato, da bi pospravil knjige, ji ni treba priganjati Jurčka. Knjige, njegove lepe pravljice, so vedno na svoji polici. Ko pridejo njegovi prijatelji, da se skupaj z njimi igra, jim najprej pregleda roke, če so te čiste, šele potem smejo vzeti v roke njegove pravljice.

Majhen je Jurček, toda njegova ljubezen do knjig je velika in raste z Jurčkom vred.

»Za nekaj knjig na leto, ki jih kupim Jurčku, mi ni žal denarja, saj vidim, kakšno veselje ima z njimi,« pravi njegova mama.

In res, nič ne more malega Jurčka bolj razveseliti, kot nova knjiga.

»Ali bom znal kmalu čitati?« dan za dnem vprašuje mamo, čeprav mu ona sama vsak dan rada posveti nekaj svojega časa, da mu znova prebere že neštetokrat prečitano pravljico.

In ko se je na večer svojega rojstnega dne odpravljal Jurček v posteljo, je šepnil mami: »Veš, mama, reci Dedku Mrazu, naj mi ne prinese toliko igrač, le mnogo knjig bi rad...« V. K.

Tudi Tinka in Mojca radi prebirata knjige

Zdravnik svetuje

Č. N., LJUBLJANA: Vaš sinček je star tri leta, pa še vedno govori zelo malo. Jasno izgovarja samo nekaj besed, in to so »ne«, »mama«, »tata«, le od časa do časa izgovori še kako drugo besedo. Doma imate radio, katerega zelo rad posluša, posebno mu je všeč glasba, zelo rad ima tudi povesti, katere mu pripovedujete ali čitate. Otrok izgleda povsem normalen in razumen in razume večino tega, kar se mu pove. Je edinec in ima zelo malo priložnosti družiti se z drugimi otroki. Kadar mu rečete, da naj za vami ponavlja razne besede, na reagira na to, kvečjemu se samo lahno nasmehne.

Ni redek pojav, da začne otrok edinec, ki ne živi v družbi ostalih otrok, pozneje govoriti, posebno če je to še deček. V tem primeru ne smemo smatrati to za neki nenormalni in bolezenski pojav. Če pa otrok v kratkem le ne bo bolje govoril, je vendar dobro, če se posvetujete še z zdravnikom pediatrom. Zdravnik vas bo, če bo treba, sam napotil k strokovnjaku, ki se ukvarja z raznimi napakami oz. motnjami v govoru.

ZASKRBLJENA MATI: Vsak, tudi najmanjši napad gripe ali influence lahko resno obremeni, oz. ogroža zdravje malega deteta. Vedno obstaja možnost raznih resnejših komplikacij, zato je najbolje, da zdravnik pravočasno vidi otroka. Če je obolenje bolj podobno močnemu nahodu, potem lahko otroka skopate v topli vodi in ga anto denete v toplo posteljo. Soba, v kateri otrok leži, naj bo dobro prezračena. Po možnosti preprečite, da bi prihajali drugi ljudje v soboto, kjer leži bolan otrok. Če ima otrok visoko temperaturo, ga ne smete preveč pokrivati. Dvakrat na dan zbrišite otroka po celem telesu s krpo, namočeno v vodi, ki ima sobno temperaturo. Otroka začnite brisati najprej pri glavi in nehajte pri spolnem organu in zadnjiku. Otroku izperite usta vsaj dvakrat na dan, to je zjutraj in zvečer. Dajte mu piti tekočine v dovoljni količini, bodisi v obliki čajev, mineralne vode, navadne vode in sadne sokove. Od jedi mu dajajte mleko, mlečne jedi, dobro skuhano zelenjavo, belo ribo, jajce itd. Vse tekočine dobro zasladite.

Po padcu temperature ostane otrok še dva dni v postelji. 3—4 dni po padcu temperature otrok ni več nevaren, da bi okužil druge otroke. Kakor hitro kaže obolenje kake hujše znake, je treba takoj poklicati zdravnika, ker se iz influence prerada razvije pljučnica. Posebno kolcanje je važen znak za starše, da je treba poklicati zdravnika.

N. P., MARIBOR: Večkrat slišite, da je kratkovidnost pri šolskem otroku posledica naprezanja oči pri učenju. Ker vam je znano, da je kratkovidnost posledica patološko-anatomske spremembe v očesu, pri kratkovidnosti gre namreč za podaljšano zrklo, zato ne morete razumeti, kako bi se mogle te anatomske spremembe razviti zgolj zaradi naprezanja oči pri branju.

Dr. D. R.

KMETIJSKA ZADRUGA STRAŽA - TOPLICE

sprejme

KNJIGOVODJO

Nastop službe 1. januarja 1956. - Plača po tarifnem pravilniku. Samsko stanovanje preskrbljeno.

KADAR KUPUJETE

knjige,
pisalne in računske stroje,
pisarniške in šolske potrebščine,
učila, tiskovine itd.

se obrnite na

DRŽAVNO ZALOŽBO SLOVENIJE,
LJUBLJANA, Mestni trg 26.

ŽELEZARNA RAVNE

TOVARNA PLEMENITIH JEKEL

RAVNE NA KOROŠKEM

razpisuje

2 štipendijski mesti

za slušatelje strojne fakultete TVŠ

Prijave po predpisih na personalni oddelek.

PIŠE: JANEZ TRNOVC

ZA OČETOM

RISE: MIKI MUSTER

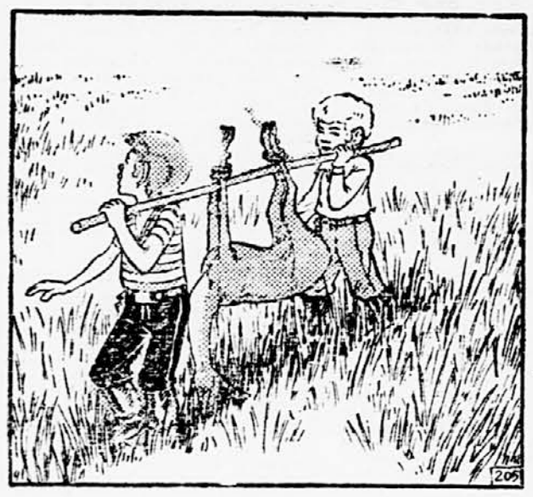

205. Prav v trenutku, ko sta se napotila, da kreneta proti rečnemu rokavu, kjer sta pustila čoln in Kunija, je okoli njiju v visoki travi sumljivo zašumelo. Vajena neprijetnih presenečenj, sta brž spet položila plen na tla, potegnila iz žepov samokresa in se pripravila na obrambo, če bi bilo treba. Bila sta skoraj trdno prepričana, da bosta imela opravka s pumo ali jaguarjem.

206. Veliko je bilo njuno presenečenje, ko sta namesto pume ali jaguarja opazila, da sta obkoljena od skupine Indijancev, ki so dvignili svoje glave iznad trave. To prvo presenečenje je pa še močno preseglo drugo. Spoznala sta namreč, da Indijanci, ki so ju obkolili, niso navadni amazonski divjaki. Bili so oblečeni v pisana oblačila in glave so imeli pokrite. Dečkoma se je zazdelo, da sanjata.

207. Štirje Indijanci, ki so ju obkolili, so stopili bliže in dečka sta ugotovila, da so prav taki, kakršne sta poznala iz knjig, ki so opisovale prebivalce Tavantinsuja za časa Inkov. In brž jima je šinilo v glavo: »Če so taki, bo taka tudi njihova govorica.« Skoraj oba hkrati sta jih pozdravila v kečuanščini. Indijanci so se močno začudeni spogledali. Očitno je bilo, da ju razumejo.

ŠE NEKAJ...

UBOJ V ŠALAMENCIH PRED SODIŠČEM

Maribor, 9. dec. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru se bo jutri začela glavna obravnava proti poljedelskima delavcema Alojzu in Ani Gaber iz Šalamenec v Prekmurju. Zakonca Gaber sta obtožena, da sta na grozovit in zahrbten način v začetku septembra 1955 ubila kmeta Franca Pečka, pri katerem sta stanovala kot najemnika. O tem uboju smo sicer že poročali, ko zadeva še ni bila pojasnjena; preiskava pa je vso zadevo dokončno razčistila. Tako je preiskava ugotovila, da so živeli pokojni Peček in zakonca Gaber v velikem sovraštvu. Franc Peček je bil nekoliko čudaški mož. Gabrova pa je bila izrečno jezikava ženska, ki je Pečka nenehno izzivala. To sovraštvo je prihajalo do izraza v medsebojnih tožbah, kazenskih ovadbah, dnevnih prepirih in celo pretepih. Sovraštvo je šlo tako daleč, da je začela Gabrova nagovarjati svojega moža, naj »starega spravi proč«. Gaber, ki je reflektiral na nakup Pečkove hiše, je zato kaj rad poslušal staino ženino prigovarjanje, dokler se nista z ženo sporazumela, da bosta Pečka ob ugodni priliki ubila.

Taka prilika se je ponudila 10. septembra 1955. 69-letni Franc Peček je v hlevu molzel svojo kravo. Tedaj sta v hlev prišla tudi zakonca Gaber. Gabrova je tiho stisnila svojemu možu v roko metrski kol, s katerim je Gaber pri molži krave sedečega Pečka dvakrat z vso silo udaril po glavi. Peček se je nezavesten zgrudil pod kravo, kjer je močno hropel. Gabrova je stekla iz hleva v hišo in prinesla svojemu možu kuhinjski nož, s katerim je Gaber prerezal Pečku na vratu žilo, da je hitro izkrvavel. Truplo sta nato prenesla v senik, kjer mu je Gaber v prihodnji noči odrezal glavo in spodnje dele rok in nog, da bi tako onemogočil prepoznavanje trupla. Žena pa je očistila hlev krvavih madežev. Nato je Gaber stlačil truplo v domačo vrečo in ga s kolesom odpeljal 6 km daleč od svojega doma ter ga vrgel v potok Ledavo, kjer ga je naslednji dan našel nek ribič. Prihodnjo noč pa je Gaber odnesel od doma glavo in ude ter jih skril v melioracijskem jarku pri vasi Lemerje. Gabrova si je hotela prilastiti pokojnikove obleke in perilo, mož pa ni pustil, ker je sumil, da utegne biti to prenevarno. Zato je pokojnikovo obleko skril v veliki kopi sena v vasi Lemerje, okrvavljeno obleko pa je razrezala Gabrova žena na manjše kose in jih zakopala v domačem ognjišču. Razumljivo je, da je ta uboj povzročil v Prekmurju veliko razburjenje in nesigurnosti, zlasti ker sprva ni bilo mogoče trupla niti identificirati. Sum je sicer padel na zakonca Gaber, vendar sta dejanje toliko časa dosledno tajila, dokler niso zbrali preiskovalni organi tako težkega obremenilnega gradiva, da sta morala končno kloniti in dejanje priznati. Gaber je na kraju samem pokazal, kako je dejanje izvršil in tudi sam poiskal glavo in ude pokojnika v melioracijskem jarku. Priznanje obeh Gabrov pa še sedaj ni iskreno, saj skušata pretežni del krivde še vedno valiti drug na drugega, pri čimer je zlasti neiskrena Ana Gaber, ki stalno spreminja in preklicuje svoje izjave.

O poteku glavne obravnave in o sodbi okrožnega sodišča v Mariboru bomo poročali. -nc.

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Sobota, 10. decembra: Smiljan.

*

Danes praznujemo dan človečanskih pravic. Pred petimi leti je bila 10 decembra med pariškim zasedanjem Generalne skupščine Združenih narodov soglasno sprejeta splošna deklaracija o človečanskih pravicah. Ta deklaracija izjavlja, da ima sleherno človeško bitje pravico do življenje in svobode, da ima pravico zahtevati varstvo pred zakonitim preganjanjem, pravico iskati zavetja pri sodišču, do zaščite svoje osebne lastnine do svobode gibanja, nadalje socialno varnost s pravico do dela, vzgoje in izražanja svojih narodnih čustev, pravico izražanja svojih misli, pravico sodelovati pri oblasti itd. Deklaracija o človečanskih pravicah pomeni velik korak naprej v razvoju človeštva in mednarodnih odnosov. Žal jo še marsikje teptajo in zato je prav, da dan človečanskih pravic dobi pri miroljubnih narodih svoj poseben, praznični pomen.

*

Za inženirja metalurgije je bil diplomiran tov. Klepec Milan iz Murske Sobote.

Iskreno čestitajo Milica, Nada, Stane, Jože.

Zveza ženskih društev Slovenije pripravlja 11. in 12. t. m. v okviru svojega občnega zbora posvetovanje o problemu prehrane prebivalstva v Sloveniji. K udeležbi so vabljeni družbeni in strokovni delavci, ki jih ta problem zanima. Kdor želi prisostvovati, se še lahko prijavi do vključno 10. t. m. na Zvezi ženskih društev Slovenije, Ljubljana, Tomšičeva 9. — Posvetovanje bo v dvorani Slovenske filharmonije, Ljubljana, Trg revolucije. Začetek posvetovanja 11. 12. ob 9. uri. Informacije na kolodvoru tel. 31-857 in v dvorani Slovenske filharmonije tel. 20-493.

Zavod za slepo mladino je prejel iz odvetniške pisarne dr. Krapež Josipa, Ljubljana, Marksov trg 3, 3.000 din. Iskrena hvala!

Za uspešno hudo operacijo, za vestno zdravljenje po operaciji, požrtvovalno pozornost, trud in ljubeznivost, česar sem bila deležna v času zdravljenja na Ginekološki kliniki v Ljubljani, se iskreno zahvalim vsem zdravnikom in zdravnicam, sestram in strežnemu osebju te klinike. Z globoko hvaležnostjo se posebno zahvaljujem univerzitetnemu profesorju dr. Novaku, dr. Čiku, dr. Segedinovi, docentu dr. Trampužu in sobnima zdravnikoma dr. Kosu in dr. Kovačiču.

Fajfar Franja, Ljubljana.

Zaradi nujnih del na prenosnih napravah bodo v nedeljo, 11. t. m., brez električne energije od 8. do približno 14. ure vsi kraji na področju transformatorske postaje Komenda.

Elektro-Ljubljana okolica

Ambulatorij Bohinjske za duševne in živčne bolezni Ljubljana — Polje v Fužinskem parku bo sprejemal paciente na pregled odslej vse delavnike razen sobote od 8. do 11. ure in ne kot doslej vsak delavnik med 8. in 12. uro. V zvezi s tem naprošamo sektorske zdravnike, naj pošiljajo v ambulatorij paciente le v omejenem številu in po prednodnem telefonskem ali pismenem dogovoru. — Psihohigienična posvetovalnica posluje zaenkrat še vedno v ponedeljek, torek in petek med 14. in 18. uro v isti zgradbi. Glede pošiljanja na pregled pa veljajo za paciente - namenjene v posvetovalnico - prav tako zgoraj omenjeni pridržki. - Te omejitve so potrebne, ker število pacientov, ki se javljajo na pregled, že bistveno presega kapaciteto ambulatorija, oziroma posvetovalnice. — Uprava.

Društvo zobozdravstvenih delavcev Slovenije poziva zobozdravstvene delavce, ki so imeli pred 15. V. 1945 privatno prakso, da se takoj javijo društvu zaradi izpolnitve anketne pole za dokup službenih let iz časa samostojne privatne poklicne dejavnosti. V kolikor je posameznikom mogoče, naj si preskrbe anketno polo pri sorodnih strokovnih združenjih in naj jo izpolnjeno takoj pošljejo društvu, Ljubljana, Lipičeva 1.

V Mestnem muzeju v Kranju so odprli razstavo del akad. slikarja prof. Ljuba Ravnikarja. Razstavljenih je 50 akvarelov, olj in linorezov. Motivnemu svetu Gorenjske, Kranja in njegove okolice se pridružujejo tihožitja in predvsem številne groteske, v katerih se slikarjev talent najbolj uveljavlja. Razstava bo odprta do 13. decembra.

ZA NEGO LICA SAMO

„Pour Vous"

KVALITETNA KREMA!

Če hočeš kvaliteto, zahtevaj samo poznano »Jela« kopalno sol. Osvežuje telo, desinficira in krepi tvoje živce!

K sodobni stanovanjski kulturi spadajo

GO-KO TABLETE

v toaletnih prostorih

Metati denar skozi okno, se pravi, krompir vskladiščiti brez zaščite pred gnitjem. Za 300 kg krompirja je dovolj 1 kg KROSANA.

GLEDALIŠČA

DRAMA LJUBLJANA

Sobota, 10 dec. ob 15.30: Golia: Jurček. Zaključena predstava za osnovno šolo Vrtača.
Ob 20 Machiavelli: Mandragola. Izven in za podeželje.
Nedelja, 11. dec., ob 11. Odkritje doprsnih kipov Polonce Juvanove, Frana Lipaha in Marije Vere v foyeru Drame.
ob 15. Golia: Jurček. Izven in za podeželje.
Ob 20 Miller: Lov na čarovnice. Gostovanje ljubljanske Drame v St. Vidu nad Ljubljano.

OPERA

Sobota, 10 dec. ob 19.30: Wolf-Ferrari: Štirje grobijani. Izven in za podeželje.
Nedelja, 11. dec., ob 19.30: Puccini: Madame Butterfly. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 12. dec., ob 19.30: Gostovanje pravkov pariških baletov. Izven.
V ponedeljek, dne 12. t. m., bodo v Operi gostovali francoski baletni prvaki iz Pariza: Jean Babilee iz Baleta des Champs-Elysées. Aleksandre Kalioujny iz Baleta Grand Opéra, Claire Sombert iz Baleta Roland Petit in Xenia Palley, Michèle Seigneuret ter Andrée Lemoine, iz Baleta Monte Carlo. Pri klavirju jih bo [illegible] Andrée Grun.
Na sporedu so solistične točke in dueti. Umetniški vodja skupine je znameniti pariški plesalec in koreograf Jean Babilee. Gostovanje je enkratno. Vstopnice po cenah od 1.000 din navzdol bodo v prodaji danes, v soboto od 17. ure dalje v Operi. Rezerviranja na telefon 22-526 do 12. ure.

Sprememba današnje operne predstave.

Drevi, 10. t. m., bo uprizorila Opera Wolf-Ferrarijevo opero »Štirje grobijani« izven abonmaja in za podeželje. Prvotno napovedana predstava »Manon« zaradi bolezni v ansamblu odpade. — Vstopnice so še na razpolago.

MESTNO GLEDALIŠČE Ljubljana — Gledališka pasaža

Sobota, 10. dec. ob 20: Anouilh: Colomba. Izven.
Nedelja, 11. dec. ob 15: Leskovec: Dva bregova. Izven
ob 20: Gogolj: Ženitev. Izven
Torek, 13. dec. ob 20: Gogolj: Ženitev. Abonma red Torek večerni. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 14. dec. ob 20: Leskovec: Dva bregova. Abonma Vajenci — Učenci v gospodarstvu.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA, Mestni dom

Sobota, 10. dec., ob 20. G. Senečič: »Logaritmi in ljubezen« — veseloigra, premiera, krstna predstava, red A.
Vstopnice so tudi v prodaji.
Nedelja, 11. dec., ob 15.30: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija, gostovanje Mihaele Saričeve — zadnjič.
Ob 20. G. Senečič: »Logaritmi in ljubezen«, veseloigra. Izven.
Sreda, 14. dec., ob 20. Senečič: »Logaritmi in ljubezen«, veseloigra, red B. (Vstopnice so tudi v prodaji.)
V soboto, 10. dec., ob 20. bo prvič v Sloveniji uprizorjena Senečičeva veseloigra iz študentskega življenja »Logaritmi in ljubezen«. V nedeljo, 11. dec., popoldne ob 15.30 bo zadnja popoldanska uprizoritev Schillerjeve tragedije »Marija Stuart«, zvečer ob 20. pa bo prva ponovitev Senečičeve veseloigre »Logaritmi in ljubezen«. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860. Rezervirane vstopnice morate vzeti do 11. ure na dan predstave.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE Komenskega 12

Nedelja, 11. dec. ob 15 in 17: »Čudežno drevo in Alenčica«, Podgoršek.
Prodaja vstopnic od 10 do 12 in 14 dalje.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE — MARIONETE Levstikov (Šentjakobski) trg

Sobota, 10. dec. ob 17: Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.
ob 20.30: Milčinski »Zvezdica Zaspanka«. Samo za odrasle.
Nedelja, 11. dec., ob 11. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

ROČNE LUTKE Resljeva c. 28

Nedelja, 11. dec ob 17: Milčinski: »Tri čudne zgodbe«.
Prodaja vstopnic za vse predstave od 10 do 12 ure na upravi Mestnega lutkovnega gledališča, Resljeva c. 28, tel. 32-020 in pol ure pred vsako predstavo pri gledališki blagajni.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 11. dec., ob 16. William Shakespeare: »Othello« (Jago — Mayr Metod). Izven in za podeželje.
Torek, 13. dec. ob 16 in ob 20: William Shakespeare: »Othello«. Gostovanje v Šk. Loki ob občinskem prazniku.
Ob 16. Jago Mayr Metod.
Ob 20. Jago Laci Cigoj.
Četrtek, 15. dec. ob 16: Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«. Red C in izven.
Nedelja, 18. dec. ob 16: Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 19. dec. ob 16 in ob 20: Bratko Kreft: »Celjski grofje«. Gostovanje v Trižiču.

DPD »SVOBODA« KRANJ Sindikalni dom

Sobota, 10. dec., ob 20. Stepančič-Gregorc: »Oj, to lectovo srce«, opereta v treh dejanjih - devetič.
Nedelja, 11. dec., ob 16. Stepančič-Gregorc: »Oj, to lectovo srce«. Opereta v treh dejanjih - desetič.
Torek, 13. dec., ob 16. Stepančič-Gregorc: »Oj, to lectovo srce«. Opereta v treh dejanjih - enajstič. Zaključena predstava za sindikalno podružnico »Iskra«.
Vstopnice dobite do sobote opoldne v knjigarni »Simon Jenko«, v nedeljo v Sindikalnem domu od 11. do 12. ure in uro pred predstavo. Vstopnice lahko rezervirate tudi na telef. 223.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 10 dec. ob 19.30: J. B. P. Molière: »Šola za žene«, komedija v 5 dejanjih (7 slikah).
Nedelja, 11. dec. ob 14.30: E. Harrisa: »Molčeča usta«.
Drama v treh dejanjih. Prodaja vstopnic na dan predstave od 10. do 12. ure in dve uri pred predstavo. Zveze z vlaki ugodne.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Sobota, 10. dec. ob 19: Shakespeare: Othello — Gostovanje v Polzeli.
Ponedeljek, 12. dec. ob 14.30 in 20: Shakespeare: Othello — Gostovanje v Brežicah.

UMRLI

Po hudi bolezni nas je zapustila draga sestra, teta in svakinja

ANA KNEZ

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo ob 15.30 uri iz Marijine mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: sestre, bratje in ostalo sorodstvo.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš ljubljeni mož, oče, stari oče, brat in stric

ANTON BURJAK

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 11. t. m. ob 15. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na pokopališče Žale.

Žalujoči: žena Marija, sin Anton z družino, hčerka Ivanka, sestra Marija, brat Lojze in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Horjul, Bičje, dne 9 decembra 1955.

Sporočam vsem sorodnikom in znancem, da je umrla moja ljubljena žena, sestra, teta in svakinja

MARIJA KOSEC

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 11. t. m. ob 14.30 iz Andrejeve mrliške vežice na pokopališče Žale.

Žalujoči mož Janez in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, dne 9. decembra 1955.

Nenadoma je preminul naš lovski nadzornik tovariš

PETER GAŠPERIN

Pogreb bo v nedeljo 11. decembra ob 11. uri v Srednji vasi v Bohinju.

Dobrega lovca bomo ohranili v lepem spominu.

Uprava gojitvenih lovišč LRS.

ZAHVALE

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami ob izgubi našega dragega

EMILA MIKLUŠ

Zahvaljujemo se posebno tov. Mrazovi, dr. Jemcu, zdravnikom in osebju interne klinike, organizaciji ZB in tov. Sagadinu za poslovilni govor na grobu.

Žena Marija, sestri, bratje in ostalo sorodstvo.

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti našega nepozabnega

VILIJA PLANINŠEK mesarja v Meslinjah

iskrena hvala. Posebno zahvalo tov. predsedniku KZ Meslinje, Jeseničniku Stanetu za njegove tople besede, dalje gasilcem, pevcem in darovalcem cvetja in vsem vaščanom, ki ste ga spremili na njegovi zadnji pot.

Žalujoče družine: Planinšek, Lesjak, Krmelj, Priskič, Slehta

TURIST BIRO

Turist biro bo uvedel nedeljske avtobusne izlete v Tržič in na Golnik. Zahtevajte informacije v Turist biroju, Miklošičeva 17, tel. 30-645.

RADIO

DNEVNI SPORED ZA SOBOTO,

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored); 6,20 Naš predlog za Vaš jedilnik; 6.25 Reklame; 6.35 Francoske popevke; 7.10—7.30 Znani pevci pojo zabavne melodije; 11.00 Radijski koledar; 11.05 Gospodinjski nasveti; 11.15 Lahek spored izvajajo Pohorski fantje in Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka; 11.45 Pojte z nami, otroci!, 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored; 12.30 Kmečka univerza — Prof. ing. Aleksander Konjajev: Drobnoživke — naše pomočnice. 12.40 Janine Micheau poje koloraturne arije iz oper; 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame; 13.30 Vokalni in instrumentalni solisti in orkestri lahke zabavne in plesne glasbe; 14.20 Pionirski kotiček; 14.35 Želeli ste — poslušajte!; 15.15 Igra Češka godba p. v Boruta Lesjaka; 15.30 Utrinki iz literature — Ivan Cankar Bela krizantema; 15.45 Lepe melodije; 16.00 Novi filmi; 16.10 Koncert po željah; 17.20 Zabavna in plesna glasba vmes reklame 18.00 Okno v svet: Etiopija; 18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta. 18.35 Jezikovni pogovori 18.50 V valčkovem tempu. 19.00 Radijski dnevnik; 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame; 20.00 Veseli večer: Sobotni expres; 22.15—23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 327,1 m; 22.15—23.00 UKV program: Plesna glasba; 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

MALI OGLASI

FOTO—HOLYNSKI, Cankarjeva 8. Slike za legitimacije — najhitreje.

FOTO HOLYNSKI, Ljubljana — Cankarjeva 8, sprejema naročila za vsakovrstno fotografiranje izven atelieja in se priporoča podjetjem, društvom in zasebnim interesentom. Tel. 21-639. 20707

ŠIVALNI STROJ »SINGER« z okroglim čolničkom, pogrezljiv, malo rabljen, ugodno naprodaj. Ogled v soboto, 10. decembra, od 8. do 18. ure. — Rožna dolina c. V. št. 36. -4

ZA TAKOJSEN NASTOP sprejmemo 3 klarinetiste in tenorista. Zaželeni neporočeni, vojaščine prosti ter izučeni katerekoli obrti. Služba in stanovanje preskrbljeno. Ponudbe pošljite na Delavsko godbo »Zarja« tovarne usnja, Šoštanj. 22955-1

IŠČEMO skladiščnika za manjše ročno skladišče. Nastop službe takoj. Ponudbe na Radio servis, Ljubljana, Cankarjeva 3-I, poštni predal 264. 22941-1

KMETIJSKA ZADRUGA Prebold razpisuje mesto finančnega knjigovodje z večletno prakso. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe s 1. I. 1956. 22925-1

ŽELEZNO PEČ prodam. Javornik, Bogošičeva 9. 23008-4

ŠIVALNI STROJ z okroglim čolničkom za 52.000 din prodam. — Naslov v ogl. odd. 23024-4

PRODAM dober »Singer« šivalni stroj, pogrezljiv. Naslov v ogl. odd. 23013-4

VZAMEMO v najem srednje velike gostilniške prostore za točenje pristne metliške črnine. Ponudbe — Vinarska zadruga Metlika. 22915-8

MLAD INTELEKTUALEC išče opremljeno sobo. Pismene ponudbe pod »Vojvodinec« v ogl. odd. 22697-9

KABINET opremljen s kopalnico oddam. Naslov v ogl. odd. 23014-9

PREKLICUJEM in obžalujem, kar sem žaljivega pisala o Rožman Mariji in Stanetu iz Šmartnega št. 18 ter se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. — Hauptman Elika, Vinterjevec 1. 23022-11

TRIGLAV FILM išče dekletce, staro od 5 do 6 let, ki govori tudi nemško. Starši, pošljite sliko z rojstnimi in drugimi podatki ter naslovom Triglav filmu v Ljubljano, Zrinjskega cesta 9, film »Dolina miru«. 23127-1

KINO

»UNION«: franc. barvasti film »Rdeče in črno«. I. del. Brez tednika. Predstave ob 16., 18. in 20. V gl. vlogi: Danielle Darrieux in Gerard Philipe.
Ob 22. premiera madžarskega barvastega filma »Kvišku glavo«.

»KOMUNA«: JUGOSLOVANSKA KINOTEKA predvaja »Festival Buster Keatona«. — Program filmov z znanim ameriškim komikom Buster Keatonom. Predstave ob 15., 17., 19. in 21.
Danes zadnjikrat!

»SLOGA«: amer. film »Sled v luki« Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. Ob 10. matineja istega filma. V gl. vlogi: Richard Kiley.
Danes zadnjikrat!

»VIC«: franc. film »Edvard in Karolina«. Tednik Predstave ob 16., 18. in 20 V gl. vlogi: Daniel Gelin.
Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 9.30—11. ter od 14. dalje za matinejo pa od 9. dalje

»SOČA«: francoski barvasti film »Rdeče in črno«, II. del. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic samo od 14. dalje.

»ŠIŠKA«: nemški film »Osebna tajnica« V gl. vlogi: Sonja Ziemann, Rudolf Prack in Paul Hörbiger. Režija: Paul Martin. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
Na sporedu samo še danes in jutri.

»TRIGLAV«: angl. barvasti film »Bankovec za milijon funtov«. V glavni vlogi: Gregory Peck, Jane Griffiths in Ronald Squire. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 15. dalje.

»LITOSTROJ«: amer. film »Vidim mrtvega tujca«, ob 16. in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

SENTVID »SVOBODA«: francoski film »Ustreljen ob zori«, ob 17. in 19.

VEVČE: franc. film »Grof Monte Christo I. del«.

ZADOBROVA: argentinski film »Kalne vode teko«.

DOMŽALE: nemški film »Fanfare ljubezni«, ob 18. in 20.

JARŠE »INDUPLATI«: ruski barvasti film »Anika okrog vratu«, ob 20.

KAMNIK: amer. barvasti film »Sneg na Kilimandžaru«.

BLED: amer. film »Peso-pago — začarani otok«, ob 17. in 20.

BREŽICE: amer. film »Banditi Korzike« in FN: 47.

NOVO MESTO »KRKA«: francoski barvasti film »Imel sem sedem hčera«.

KRANJ »STORŽIČ«: amer. barv. film »Bledoličnikov sin«, ob 15., 18. in 20. Ob 22. premiera francoskega filma »Ugrabitelja«.

KRANJ »SVOBODA«: ob 18. premiera indijskega barvastega filma »Mangala hči Indije« ob 20. premiera franc. filma »Ugrabitelja«.

JESENICE »RADIO«: amer. film »Gospa Miniver«, ob 18. in 20.

JESENICE »PLAVŽ«: amer. barv. film »Katica poljubi me«, ob 18. in 20.

KOROŠKA BELA: amer. film »Gospa Miniver«, ob 19.

DOBRO SLUŽBO dobi kvalificiran strugar. Zglasite se osebno v Tovarni dekorativnih tkanin, — Ljubljana Celovška cesta številka 290. 23123-1

HOTEL v Ljubljani išče portirja. Pogoj: večletna praksa in znanje tujih jezikov. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe pod »Portir kvalificiran« v oglasni oddelek. 23117-1

GRADBENA TEHNIČARKA, dipl. (arh odd.), s trletno prakso, želi zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pod »Sposobna« v oglasni oddelek. 23059-1

TRGOVSKO PODJETJE na prometnem kraju Gorenjske, išče trgovsko pomočnico in administrativno moč. Pogoji: izučena v trgovini z mešanim blagom, strokovnim izpitom in najmanj 2 leti prakse. Za administratorko s srednješolsko izobrazbo in 1 leto prakse ali administrativno šolo. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe 1. januarja 1. 1956. Ponudbe z navedbo dosedanje službe pošljite v oglasni odd. pod »Gorenjska«. 23024-1

MALO NOSENE gojzarice št. 38, prodam Hafner, Šentvid. 22896-4

PRANJE perila prevzamem na Jesenicah ali v okolici. Naslov v oglasnem oddelku. 23071-2

RAČUNOVODKINJA sprejme nonoparno zaposlitev. Ponudbe pod »Popoldne« v ogl. odd. 23045-2

»SINGER« šivalni stroj ugodno prodam. Celovška cesta št. 191-I, od remize druga pot levo. 23055-4

SOBNA KREDENCA (oreh) naprodaj. Stari trg 4. 23052-4

LESENE in etažne postelje — primerne za gradbišča in podobno, ter 300 l emajlirani nemški patentni kotel ugodno prodamo. — Ponudbe na Vajenski dom Kranj, Gasilski trg 1. 23073-4

OTROŠKI VOZIČEK, globok, prodam. — Zupančičeva štev. 12-IV, levo. 23112-4

DVE POSTELJI z mrežami, mizo in 4 stole prodam. Šiška, Aleševčeva štev. 7. 22916-4

MOTORNO KOLO »Ardie« z rezervnimi deli ter žensko kolo za 14.000 din prodam. Podsmreka štev. 26, Tržiška c. 22975-4

MOŠKE ŠKORNJE, boks, nove, z dvojnim podplatom štev. 42 — prodam, Gregorčičeva 27. 23080-4

ČUNJE za čiščenje strojev kupuje Tiskarna »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, Tomšičeva ulica 5. 23076-5

BARAKO za garažo kupim ali zamenjam za radijski material. — Ponudbe z merami in ceno pod »Baraka« v ogl. odd. 23114-5

POSESTVO ali del posestva prodam po ugodnem plačilu Ponudbe pod »Krasna lega« v podružnico SP Maribor. 22949-7

PES, nemški ovčar, črnorjav, ime »Cari«, se je izgubil v mestu. Vrnite ga za visoko nagrado. — Mihajc Mija, Nebotičnik VII. — Ljubljana. 23105-10

UPOKOJENKA dobi brezplačno stanovanje in kurjavo na Gorenjskem. Golobič, Goriška ulica štev. 29 (popoldne). 23053-11

PREKLICUJEM govorice, ki sem jih neutemeljeno razširila o Gregoriju Francu iz Kranjske gore. Gregorij Frančiška, Kranjska gora. 23070-11

KVALIFICIRAN KROVSKI MOJSTER z desetletno inozemsko prakso želi primerno zaposlitev; sposoben voditi krovsko, zidarsko in tesarsko stroko. Ponudbe pod »Krovec« v oglasni oddelek SP. 23051-1

Proizvodno in trgovsko podjetje GOSAD, Ljubljana

RAZPISUJE

na podlagi Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ štev. 32/55) in odloka o v i š i n i štipendij (Uradni list FLRJ štev. 33/55)

ŠTIPENDIJO

za dijaka gozdarske srednje šole v Ljubljani. - Pri dodelitvi štipendije imajo prednost otroci članov kolektiva podjetja. Dijak - štipendist se obveže, da bo služboval po končanem šolanju pri podjetju. Pismene prošnje z življenjepisom, opisom dosedanjega šolanja in o premoženjskih razmerah dostavite do 10. januarja 1956 na naslov: GOSAD, Ljubljana, Prečna ul. 4.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nam je umrla naša ljubljena žena, teta, sestra in svakinja

Pepca Genussi

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, dne 11. decembra 1955, ob 14. uri izpred pokopališča na Viču.

Do pogreba leži na Žalah v Krištofovi mrliški vežici.

Jesenice, Ljubljana, 9. decembra 1955.

Žalujoči: mož Vinko, nečakinja Pavli in ostalo sorodstvo.

Kmetijska zadruga »Pohorje«, pošta Zreče, sporoča, da je umrla dne 8. decembra 1955 v bolnišnici Maribor, njena dolgoletna članica

MATILDA KOVŠE

posestnica na Skomarju št. 28

Pogreb pokojnice bo v nedeljo, dne 11. decembra 1955, izpred hiše žalosti na Skomarju.

KZ z o. j. »Pohorje«, p. Zreče

Dotrpel je naš dobri oče

JANEZ KERŠMANC

mlinar

Na zadnji poti ga pospremimo v soboto, 10. decembra, ob 3. uri na Pšati.

Pšata, 8. decembra 1955.

Žalujoči domači in sorodniki.

Zapustil nas je za vedno naš nepozabni, dobri mož, atek, dedek, brat, stric, svak in tast

JANEZ VRISK

upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 11. decembra, ob 16. uri iz Antonove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Ana, hčerki dr. Anička in dr. Majda z družinama ter ostalo sorodstvo.

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dobri sodelavec

IVAN BALENTIN

kurjač v pokoju

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili dne 10. decembra 1955, ob 16. uri iz Frančiškove mrliške vežice na Žalah.

Upravni odbor in delavski svet podjetja »Protektor«, Ljubljana, Šmartinska cesta 64.

Prodam 1-tonski poltovorni avto znamke »Chevrolet«, generalno popravljen, ter

Wertheim blagajno
Astleitner blagajno

Vinarska zadruga z. v. p., Maribor, Trg Svobode 3.

Povsod so marljivi

Obračun dela poštarjev mariborskega okraja

Te dni so bili v Mariboru občni zbori poštnih sindikalnih podružnic, na katerih so kritično ocenili delo in uspehe v letošnjem letu. Na občnem zboru okrajne pošte Maribor I so ugotovili, da so letos obnovili 11 lokalov. Iz nezdravih in slabih lokalov so preselili tri pošte, medtem ko so z novim pohištvom opremili šest pošt. Večja adaptacijska dela so opravili v Šentilju. Sedaj adaptirajo tudi prostore pošt v Slovenski Bistrici in v Rušah. Tudi delo sindikalnih grup je v zadnjem času zaživelo. Plan PTT prometa je okrajna pošta Maribor I opravila letos povprečno z 98 odst. Plan delovnih enot so prekoračili za 11 odst., plan dohodkov pa za 5 odst. Povprečna produktivnost je znašala med letom 95 odst. Najuspešnejša sekcija kulturnoprosvetne dejavnosti je godba na pihala, ki je imela 24 nastopov. Organizirala je samostojne koncerte v Kamnici, Pernicah, Kopru in v Portorožu. Dramska sekcija je letos dobila svoj oder. Uprizorila je dramo Miška Kranjca »Pot do zločina« v Malečniku, Radvanju in na Meljskem hribu. Mešani pevski zbor je po združitvi s pevskim zborom KUD »Obrtnik« letos dobro uspeval. Prištevajo ga med najboljše amaterske mešane pevske zbore v Mariboru. S samostojnimi koncerti v Mariboru, Varaždinu, Rog. Slatini in drugod si je pridobil renome kvalitetnega pevskega zbora. Tudi športniki so v streljanju, kegljanju in nekaterih drugih športnih disciplinah dosegli zavidljive uspehe.

Na likvidacijskem sindikalnem občnem zboru Okrajne pošte Slovenj Gradec so razpravljali o raznovrstni dejavnosti. Po triletnem prostovoljnem delu so poštarji na Koroškem izročili svojemu namenu poštarski dom pod Plješivcem, v katerega so vložili 17.440 prostovoljnih delovnih ur. Produktivnost uslužbencev je znašala povprečno 109 odst. Najvišja je pri pošti Mislinja. Letos so temeljito preuredili delovne prostore pošte Črna ter delno prostore pošt Slovenj Gradec in Dravograd. Člani sindikalne podružnice Okrajne pošte v Slovenjem Gradcu so aktivno sodelovali v kulturno prosvetnem, politične, gospodarskem in športnem življenju.

Na občnem zboru pošte Maribor II so posvetili posebno pozornost gradnji novega poslopja, kajti sedanje ne ustreza svojemu namenu. V posameznih oddelkih so organizirali krožke, na katerih razpravljajo o novih PTT predpisih, gospodarskih uredbah in o raznih strokovnih zadevah. Člani sindikalne podružnice aktivno delajo v dramski sekciji, pri godbenikih, pevcih in v raznih športnih panogah. Podružnica je organizirala obisk Umetnoste galerije, razstave NOB ter raznih predavanj iz književnosti.

Zelo živahen je bil tudi občni zbor sindikalne podružnice TT Tehnične sekcije Maribor, na katerem so ugotovili, da so bile letos razprave o tarifnem pravilniku najbolj burne. Tega občnega zbora so se udeležili tudi člani iz Celja, Ptuja in Murske Sobote, ker bo po sklepu IV. kongresa PTT sindikata vsaka osnovna enota samo ena podružnica. Letos je začelo obiskovati tečaj za visokokvalificirane delavce osem članov sindikalne podružnice. Za študij gospodarskih problemov so letos bolj malo storili. Krog naročnikov dnevnikov in strokovnih revij so letos povečali. Za kulturno prosvetno delo so pokazali člani sindikalne podružnice v primerjavi z ostalimi mariborskimi poštarji premalo zanimanja. Fizkulturno dejavnost so letos izboljšali in dosegli največ uspehov pri kegljanju in odbojki.

K. M.

IZ SENOVEGA

Na občnem zboru sindikalne podružnice rudarjev v Senovem so ugotovili nekaj vidnih uspehov. Razveseljivo je, da skoraj ni delavca, ki ne bi bil član sindikalne organizacije. Nekaj graje zaslužijo pododbori po obratih, vso grajo pa tisti v podjetju, ki neupravičeno povečujejo odstotek bolnih v podjetju. Proti takim bo treba podvzeti ostre ukrepe. Podjetje je v tem pogledu storilo že precej, v bodoče pa naj bi mu pomagala še sindikalna organizacija, ki bo morala tudi vzgajati nove delavce, ki prihajajo v podjetje. Na skupščini so razpravljali še o dvigu storilnosti in drugih nalogah sindikalne organizacije. V delavcih bodo morali vzbuditi potrebo po letnem oddihu, ki ga lahko poceni koristijo v sindikalnih domovih za rudarje. Rudarji bi lahko pokazali večjo dejavnost pri Svobodi, saj jih je dosti takih, ki imajo vse pogoje za delo v posameznih sekcijah.

•

Na občnem zboru Zveze borcev so sklenili, da bodo v bodoče še povečali skrb za otroke padlih borcev, čeprav je bila že doslej velika. Z otroki, ki se slabše učijo, bodo prirejali posebne sestanke na katere bodo vabili tudi učitelje in starše. V organizacijo bodo skušali pritegniti še vse tiste, ki imajo za to pogoje. Letos so nameravali razviti svoj prapor in preurediti spomenik padlim borcem. Ker pa v tem niso uspeli, bodo skušali te načrte uresničiti v prihodnjem letu. Sklenili so tudi, da bodo še bolj sodelovali z ostalimi organizacijami in skrbeli za vdove padlih borcev.

B. K.

Z avtobusom v šolo

Ruška občina posveča šolstvu vso skrb. V njej je sedaj osem osnovnih šol, 3 nižje gimnazije 2 otroška vrtca, 1 vajenška šola, ena glasbena šola in en dijaški dom, ki pa spada sedaj pod industrijsko zbornico LRS. Na teh šolah je 63 učnih moči. Šolo imajo sedaj tudi na Smolniku, od koder so morali prej otroci po več ur daleč v ruško šolo, ob visokem snegu pa sploh niso mogli z doma. To šolo so letos popolnoma obnovili in tudi elektrificirali. V Lovrencu na Pohorju so poslopje gimnazije dvignili za eno nadstropje ter s tem pridobili 4 učilnice in nekaj stranskih prostorov. Večja popravila so izvršili tudi na šoli pri Duhu na Ostrem vrhu, v Selnici pa bodo uredili v šoli centralno kurjavo. V Lovrencu na Pohorju so poslopje gimnazije dvignili za eno nadstropje ter s tem pridobili 4 učilnice in nekaj stranskih prostorov. Večja popravila so izvršili tudi na šoli pri Duhu na Ostrem vrhu v Selci pa bodo uredili v šoli centralno kurjavo V Lovrencu na Pohorju grade tudi stanovanjski blok za učitelje. Stavba je že pod streho in bo prihodnje leto dograjena. Na vseh šolah imajo šolske odbore, ki so se krepko lotili dela ter vzpostavili čvrsto vez s starši in občinskim ljudskim odborom. Verjetno je to edinstven primer, da so prav po prizadevanju šolskih odborov uredili tudi prevoz šolskih otrok iz oddaljenejših področij v šolo z avtobusom. Avtobus je dala na razpolago Tovarna dušika. Premožnejši starši plačujejo za to malenkostno odškodnino, nekaj pa prispeva občina. Vsak dan se tako vozi v šolo in iz šole domov nad 100 otrok.

-m.

ŠENTJUR PRI CELJU

Vpis v kmetijsko gospodarsko šolo v Šentjurju dokazuje, da se kmečki sinovi in hčere zanimajo za svojo izobrazbo. Na šoli bodo poučevali profesorji nižje gimnazije, predavatelji kmetijske šole in drugi. Poleg kmetijstva, vrtnarstva, živinoreje, poljedelstva, sadjarstva, gozdarstva, veterine, čebelarstva in drugega se bodo učili tečajniki tudi raznih splošnih predmetov. Poleg tega bodo imeli fantje praktične vaje na kmetijski šoli, dekleta pa se bodo vadila v kuhanju, šivanju in splošnem gospodinjstvu.

L. M.

IZ POSTOJNE

Pred kratkim smo poročali, da v postojnskem okraju že izplačujejo škodo ki jo je povzročila v vinogradih toča. Tokrat naj dodamo, da izplačuje to škodo podružnica Državnega zavarovalnega zavoda v Postojni.

-bec

MARIBOR

Sobota, 10. decembra:

Dežurna lekarna: »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

NARODNO GLEDALIŠČE

ob 19.30 Verdi: »Ples v maskah«. Red C.

UMETNOSTNA GALERIJA

Razstava francoskega pedagoškega tiska, ki je odprta v zgornji dvorani umetnostne galerije v Strossmayerjevi ulici 6. Na razstavo posebej opozarjamo kulturne in prosvetne delavce

RADIO

5.00—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana. 7.30—7.40 Domača poročila in objave. 7.40—8.00 Tri operetne uverture Franza Suppeja. 11.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PTUJ: Ameriški barvasti film »Do poslednjega«.

MURSKA SOBOTA: sovjetski barvasti film »Zvesti tovariši«

•

Pionirski odred V. Gimnazije bo izdal svoj II. Zbornik. Preteklo šolsko leto so mnogi pionirski odredi v Mariboru izdajali svoja glasila: »Iskrice«, »Plamenček«, »Studenček« itd. Letos pa zaradi pomanjkanja ciklostilnega papirja še ni izšlo nobeno glasilo. Vendar mnogi odredi že pripravljajo gradivo za prve številke. Na Peti nižji gimnaziji je 29. novembra razpisal starešinski svet skupaj s šolskim svetom nagradni natečaj za svoj »Odredni zbornik«. Komisija bo izbrala najboljše prispevke pionirjev, ki jih lahko pošljejo do 8. februarja za objavo. To lepo kaže, kako je v Mariboru razgibano pionirsko delo, za kar imajo seveda velike zasluge vzgojitelji.

p-

Gospodinjski tečaj v Kobaridu

Pod okriljem okrajnega centra za gospodinjske tečaje v Gorici so v letošnji jeseni odprli gospodinjski tečaj tudi v Kobaridu. Med dekleti in ženami je bilo že pred začetkom za tečaj veliko zanimanje. Priglasilo se je okoli 120 tečajnic. Polovica obiskuje prvi tečaj, ostale pa pridejo na vrsto v mesecu januarju. Poleg teoretičnega in praktičnega dela v kuhinji, pri šivanju in vezenju, poslušajo tečajnice tudi predavanja o splošnem gospodinjstvu, zdravstvu, higieni, o kulturi v stanovanju, vrtnarstvu itd. Delo in pouk sta v popoldanskih urah. Tečajnice prihajajo redno k pouku v slabem in lepem vremenu iz oddaljenih vasi kobariške občine. Skrb za kritje stroškov sta prevzela obč. LO in OLO Gorica. Želimo, da bi slične tečaje prirejali vsako leto, tako da bi si naše mlade gospodinje pridobile čimveč znanja.

—a

IZ VELIKE NEDELJE

Te dni je pričela s poukom Kmetijsko-nadaljevalna šola, ki jo obiskujejo kmečki sinovi in hčere. Žal udeležba ni takšna, kakršno bi bilo pričakovati glede na izrazito kmetijski značaj tega kraja. Mladina bi se lahko v zimskih mesecih marsikaj naučila, kar bi ji pri kmetovanju nadvse koristilo, olajšalo delo in pripomoglo k večjemu pridelku. Tudi vseh kmetijskih strokovnjakov niso pridobili za predavatelje, kar bi dalo pouku več pestrosti.

Lepa jesen je in najprimernejši čas za škropljenje sadnega drevja. Kmetijska zadruga bi s škropilno akcijo že lahko pričela, manjka pa ji potreben kredit za nabavo škropilnic. Ali se ne bi dalo nabaviti potrebne škropilnice iz izkupička za prodano sadje? Upravni odbor KZ bi s tem podprl delo sveta za sadjarstvo, ki ga vodi priznani sadjarski strokovnjak, investicija pa bi se z obilnejšo letino kaj kmalu obrestovala.

Potniki, ki čakajo na vlak v Veliki Nedelji, se zelo neprijetno počutijo v čakalnici železniške postaje, ki še vedno ni kurjena. Delavci, uslužbenci in ostali potniki, ki imajo uro ali še več hoda do železniške postaje, upravičeno godrnjajo, saj se do odhoda vlakov nimajo kje pogreti. Prav bi bilo, da bi uprava železnic le pričela z ogrevanjem čakalnice in ugodila upravičenim zahtevam.

Umrl je

IVAN BAJDA

bivši dolgoletni član opernega orkestra SNG

Pokojnika, ki je več desetletij posvetil delu v naši ustanovi, bomo ohranili v lepem spominu!

Pogreb bo danes, 10. decembra 1955, ob 15. uri z Žal.

Slovensko narodno gledališče v Ljubljani.

6) Množičnost, zdravje...

SMUČI V OSNOVNE ŠOLE

Naš stari pregovor pravi: »Kar se Janezek nauči, to Janez zna.« Zato ni neupravičeno, če damo prednost vzgoji, ki je pri šolski mladini v zvezi s smučanjem. Otrok, ki se je navadil v svoji rani mladosti gibanja v prirodi, ne bo mogel pozneje živeti brez tega. Gibanje na čistem, svežem zraku navadno odbija potrebo po kajenju in pijači. Že zaradi tega bi morali propagirati v šolah smučanje med mladino. Znano je, da na otroka, kadar začne hoditi v šolo, že v začetku zelo vpliva novo okolje in seveda tudi učitelj. Ta bi moral izkoristiti prvi vtis tudi za propagando izživljanja v smučarskem športu, in športu nasploh. Otrok komaj čaka, da doživi nekaj novega in smučanje je zanj vsekakor izredna privlačnost. Samo spomnimo se svoje mladosti, kaj smo si želeli: pozimi smuči in drsalke, poleti kolo in morda tudi čoln. To nagnjenje do intenzivnega gibanja je treba samo pravilno usmeriti.

S šolsko mladino bi dobili tisto česar nam v smučarskem športu najbolj manjka — množičnost. Namen propagande za množičnost v smučanju ni iskanje talentov, ki pa se, povsem razumljivo, zanesljivo pojavijo.

Kaj bi morali ukreniti, da bi zajeli šolsko mladino za smučanje? Predvsem bi morali pomagati učitelji in profesorji. V naših šolah naj bi ne bilo učitelja in profesorja, ki ne bi znal smučati in plavati. Omenili smo že, da so vzgojitelji tisti, ki lahko izredno vplivajo na učenca. Vsakdo izmed nas ima najlepše spomine na svoje šolske izlete. Otrok hoče v naravo, zato so mu v živem spominu tisti redki dnevi, ko ga vodi učitelj v naravo. Pozimi bi morali imeti v vseh naših krajih, kjer so vsaj delno ugodne snežne razmere, namesto telovadnih ur, ure smučanja! Nagajenost mladine do gibanja v naravi, bi vzgojitelji lahko lepo izkoristili za večjo požrtvovalnost pri učenju, in sicer tako, da bi pripuščali k izletnim telovadnim in smučarskim uram samo pridne učence.

V vse naše izrazite smučarske kraje bo potrebno namestiti čimveč vzgojiteljev, ki imajo smisel in veselje do smučanja.

V Kranjski gori je n. pr. znani alpinist profesor Rado Hočevar stalno vodil nižje gimnazijce na teren k žičnici, kjer jim je tudi uprava žičnice nudila velike ugodnosti. Podobnih primerov bi lahko še navedli. SZS bo morala stopiti v stik s šolskimi oblastmi kolikor to še ni storila.

V Avstriji in Švici ni redek primer, da zasede vlak stotine šolskih otrok s smučmi!

Velik problem, morda največji, so rekviziti ali oprema, pri čemer pride do veljave vzgojna plat. Kdor nima denarja za smuči, naj si pomaga z dogami od sodov, kakor smo si mi pomagali nekoč v mladosti. Vzgojitelji naj prikažejo mladini, ki je danes zahtevnejša, da ni nobena sramota, če nimaš posebnih smuči. Po drugi strani bomo morali poskrbeti, da bodo imele šole vsaj nekaj desetin parov smuči v lastni režiji, da bomo tako vsaj nekaj storili za smučarsko vzgojo naše mladine. Te smuči naj bi uporabljali samo dobri učenci. Naše množične organizacije, gostinska in industrijska podjetja bodo rade volje namenila nekaj sredstev za to akcijo. Tak kapital bo dobro naložen, obresti pa bodo zdravje in fizična sposobnost!

Poglejmo samo nekaj primerov naših najboljših smučarjev, kdaj so pričeli s smučanjem. Tinčka in Lukanca ste lahko videli še kot otroka na zeleniškem plazu. Štefe ni poznal nobenega drugega veselja v svoji rani mladosti, kakor smuči. In mali Klinar-Žvan iz Planine nad Jesenicami? Preden je imel šolsko torbo na ramah, se je že podil po travnikih Planine in kazal neverjeten pogum.

Za uspeh med mladino je potrebna tudi propaganda. To se najlaže izvede zopet le v šoli. Časopisi in slike ter poročila, bodo zmerom naletela na zanimanje med mladino, ki že dobro pozna vse naše junake z belih poljan. Organizirani izleti šolske mladine na važne tekme so tudi odlična propaganda. Besede mičejo, zgledi vlečejo. Vsi tisti, ki so odgovorni za vzgojo naše mladine, naj se zavzamejo za uresničenje prednosti, ki jih nudi športna vzgoja mladine, torej tudi smučarska vzgoja. Naše geslo naj bo: »Čimveč smuči v naše osnovne šole!«

NAMIZNI TENIS

TURNIR DESETORICE 1955

Namiznoteniška sezona je v polnem razmahu. Po uspelem prvenstvu LRS se bo slovenska elita vnovič zbrala v Ljubljani, in sicer na tradicionalnem Odredovem turnirju desetorice, ki bo danes in jutri v zgornji dvorani klasične gimnazije. — Razen igralcev Hlebša, Ahačiča Rebolja, Petroviča, Štrumbla, Jerama itd., je prireditelj povabil še Dolinarja, vendar še ni gotovo, če bo utegnil pravočasno priti s Švedske. Toda vzlic temu se obetajo lepe borbe. Začetek danes ob 18, jutri pa ob 8 zjutraj.

KOŠARKA

TOKRAT NE ZA TOČKE!

Ljubiteljem košarke vzlic zimski sezoni še zmeraj ni odklenkalo. Danes ob 16 bodo imeli v dvorani na Taboru priložnost gledati prijateljski dvoboj med domačima rivaloma Ljubljano in Olimpijo. Srečanje bo zanimivo tudi zaradi tega, ker bosta nasprotnika nastopila z nekaterimi novimi igralci, za katere obadva resno računata v prihodnji sezoni. To velja posebno za Šiškarje.

PK ILIRIJA OBVEŠČA ČLANSTVO, DA JE REDNI LETNI OBČNI ZBOR PRELOŽEN ZARADI PLENUMA ZBORA SODNIKOV NA PRIHODNJO NEDELJO T. J. 18. T. M.

Sabac, 9. dec. Danes dopoldne so igrali prekinjene partije iz V. kola polfinalnega turnirja. Sofrevski je kot črni zmagal nad Kržišnikom in prav tako je tudi Smederevac kot črni dobil proti Franoliču, medtem ko sta se Štambuk in Cirić razšla z remijem. Po V. kolu je stanje na tabeli takole: Djurašević 4, Janošević 3.5, Djaja, Bertok in Cirić 3, Franolič, Ugrinović, Jovanović in Momić 2.5 itd.

Po V. kolu so še nepremagani mojstri Djurašević, Janošević in Bertok ter mojstrski kandidati Ugrinović in Momić.

*

Občni zbor Košarkarskega kluba Odred bo v nedeljo 11. t. m. ob 9 dopoldne v dvorani terena »24 talcev«, Zarnikova 3. Vabljeni!

INDUSTRIJA ZA PREDELAVO PLASTIČNIH MAS »PLAMA« V PODGRADU — RAZPISUJE MESTO

računovodje

Pogoji za sprejem:

1. srednja ekonomska šola,
2. praksa na vodilnem položaju v računovodstvu v industrijskem podjetju,
3. plača po dogovoru ali tarifnem pravilniku,
4. družinsko ali samsko stanovanje zagotovljeno.

Navedeno mesto se razpisuje za novoustanovljeno podjetje in je prošnje z navedbo dosedanjih zaposlitev poslati na naslov: **Industrija za predelavo plastičnih mas »PLAMA« v PODGRADU, Slovensko Primorje, Koper.** — Prošnje dostavite najkasneje do **25. XII. 1955.** Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Uvozno in trgovsko podjetje

„SLOVENIJA AVTO"

LJUBLJANA, Prešernova ulica 52a,

obvešča vse odjemalce, da bo

LETNA INVENTURA

od 15. do 31. decembra t. l.

ZA VSA SKLADIŠČA

avtomateriala, rezervnih delov in dvokoles v Frankopanski ulici 21 in

ZA SKLADIŠČE

motornih vozil in rabljenega avtomateriala na Vilharjevi cesti (Jama)

oz. od 25. do 31. decembra t. l.

ZA SKLADIŠČE

gum v Scopolijevi ulici.

Ker bodo skladišča v gori navedenih dneh povsem zaprta za promet s strankami, vabimo vse odjemalce, da si potrebno blago nabavijo pravočasno, t. j. v dneh pred inventuro.

Podjetje

»Slavko Rodić«

Bugojno

potrebuje:

gradbenega inženirja

večje število

strojnih inženirjev
inženirjev tehnologov
strojnih tehnikov
tehnika kemije
visokokvalificiranih kovinostrugarjev
strojnih ključavničarjev
varilcev za varenje vseh kovin
avtomehanikov in vodoinštalaterjev
kvalificiranih kovinostrugarjev in
strojnih ključavničarjev
šefa računovodstva
šefa komercialnega oddelka
2 stenodaktilografa
3 daktilografe I. razreda

Plača po tarifnem pravilniku ali sporazumu.
Družinska komfortna stanovanja zagotovljena. Za samce zagotovljena stanovanja in hrana v hotelu podjetja po ugodnih pogojih.
Pismene ponudbe z obširnim življenjepisom dostavite najkasneje do **15. januarja 1956.**

EDGAR WALLACE:

ZELENA SNET

KRIMINALNI ROMAN

(14)

Oliva Cresswell je stala nekaj časa v veliki veži in prebirala imena pisarniških lastnikov, ki so bila napisana na porcelanastih ploščah v dveh velikih okvirih na levi in desni strani veže.

Po daljšem iskanju je odkrila pod »IV nadstropje« ime »Mr. Beale — agentura« in odšla proti dvigalu.

Pisarna Mr. Bealea je bila čisto na koncu enega, na videz neskončno dolgega hodnika; tvorili sta jo dve med seboj povezani sobi. Zunanja, opremljena je z mizo in dvema stoloma, je bila razpolovljena s pregrajo, v kateri so bila majhna lesena vrata.

Pri mizi je sedel neki deček, ki je bil zaposlen s tem, da je z enim prstom tipkal na pisalni stroj.

Ko je vstopila, je skočil pokonci.

»Miss Cresswell?« je vprašal. »Mr. Beale vas že pričakuje.«

Odprl je majhno pregrajo in jo spustil do vrat, na katerih je bilo napisano »Privatno«.

Na trkanje ji je odprl Beale.

»Le vstopite, Miss Cresswell,« je rekel prijazno. »Pričakoval sem vas šele čez pol ure.«

»Hotela sem biti pridna,« se je smehljala.

Ves dopoldan so jo bili mučili dvomi in tudi noč je prebila zelo nemirno, ker se je trudila dognati, če ravna pametno, da gre v službo k možu, čigar znana slabost je v vsej okolici odvzela njegovemu imenu ves ugled. Toda obljuba je obljuba in po vsem tem, kar si je rekla, da jo bo jezdila še s tem, če bo poskusila vzdržati v novi službi vsaj en teden.

»Tu je vaša pisalna miza,« je rekel in pokazal na veliko pisarniško mizo, ki je stala sredi sobe, »in tukaj je moja mala knjižnica. Videli boste, da vsebuje v glavnem poljedelska poročila — ali berete francoščino?«

Prikimala je.

»Krasno! In španščino? — S tem menda le nekoliko preveč zahtevam?«

»Španščino čitam in govorim še kar dobro,« je odgovorila. »Kot majhna deklica sem prebivala izmenoma v Parizu, Lyonu in Barceloni — moje prvo resnično delo, prvo plačano mesto — je bilo v eni angleško-španski brzojavni družbi v Barceloni.«

»To je sreča,« je rekel z vidnim olajšanjem, »čeprav bi se teh nekaj besed, ki jih morate znati, da lahko razumete argentinska poročila, z lahkoto zapomnili. Torej k stvari. Posebno pažnjo posvečam temu tam zgoraj — na polici boste našli dve sto do tri sto vodičev skozi razne pokrajine, ki vam bodo zelo koristile — da najdete natančno lego vseh pokrajin, posejanih s pšenico, število hektarjev, obdelanih v rednem času, kako so ta pšenična polja med seboj ločena — ali z zidovi, potmi itd. — povprečno velikost nerazdeljenih pšeničnih površin in povprečno število, ki ga pridelajo na ta pšenična polja.«

»Za božjo voljo!« je osupla vzkliknila.

»Res je, da zveni mogočno, vendar upam, da boste dognali, da je vse mnogo enostavneje. Poljedelski oddelek vlade Združenih ameriških držav na primer obravnava vse te zadeve v svojih statističnih poročilih. V nekaterih pokrajinah so farmarji prisiljeni pustiti med posameznimi polji neko določeno površino neposejano, tako da se lahko vsa ogrožena okolica v primeru požara izolira. Kanada, Argentina in Avstralija uporabljajo drugačne metode.«

Sedla je k pisalni mizi in si zabeleževala svoje delo.

»Se kaj?« je vprašala.

»Da. Potrebujem imena mest tistih pokrajin, ki pridelujejo pšenico, in seznam vseh hotelov v teh mestih. V vodičih boste našli vse potrebne informacije. Predvsem hočem imeti imena tistih hotelov, ki dajejo v najem avtomobile, naslove glavne banke v teh pokrajinah, ime hotelskega direktorja in po možnosti tudi ime policijskega inšpektorja ali pa ime šerifa v vsakem okraju.«

Pogledala ga je in dvignila svinčnik.

»Ali mislite resno? — Seveda bom vse to naredila, toda to me spominja na neko povest, ki sem jo nekoč čitala —«

»Poznam jo,« je rekel naglo Beale. »Služkinja 'rdečelasca', eno izmed Conan Doyleovih povesti. Pripoveduje o nekom možu, ki je bil zaposlen s prepisovanjem Britanske enciklopedije. To delo so mu naprtili zato, da bi ga mu preprečili obiskovanje njegove trgovine. — Ne, delo, ki ga od vas zahtevam, je resno delo, Miss Cresswell, vendar bi rad, da o njem molčite.«

Sedel je na robu mize in jo gledal. Če so se njegove oči smehljale, so se zaradi tega, ker mu je narava dala takšne oči. Vedno, kadar je gledala te oči, je imela občutek, da se zaradi nečesa smehljajo. Toda nagonsko je čutila, da je zelo resen in da ima ta nenavadna naloga, ki ji jo je dal, neko zelo resno ozadje.

»Začnite najprej z okraji, nato se lotite hotelov itd.,« je predlagal. »Videli boste, da je zanimivejše, kot če bi čitali roman. Te male knjige —« pokazal je na prenapolnjeno polico pri oknu — »vas bodo vodile po vsem svetu, k farmarjem in živinorejcem. Obiskali boste Manitobo, prepotovali Združene ameriške države od Nove Anglije do Kalifornije. Spoznali boste Sydney in Melbourne in ogromna žitna polja za temi mesti. Sedeli boste v hladni kavarni in pili s senjorjem don Perfectom de Cuba, ki je ravnokar prijezdil s svojega ranča, da poizve za majsko ceno pšenice, hladno pijačo, mogoče boste udobno jahali na slonu preko Indije ali pa spali v evropski poletni hišici in poslušali rjovenje tigra in šumenje moskitov —«

»Sedaj vem, da se iz mene norčujete,« se je smehljala.